

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

MÜZİK OKULLARI MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

(1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 VE 8. SINIFLAR)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2025

İÇİNDEKİLER

1. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.2.1. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Okuryazarlık Becerileri, Değerler)	6
1.2.2. İçerik Çerçevesi	6
1.2.3. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)	6
1.2.4. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları	7
1.2.5. Farklılaştırma	8
1.3. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMALARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	8
1.4. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI	12
1.5. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	13
2. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI SINIF DÜZEYLERİNE AİT TEMALAR	15
1. SINIF	15
2. SINIF	18
3. SINIF	48
4. SINIF	64
5. SINIF	84
6. SINIF	101
7. SINIF	117
8. SINIF	134

1. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere müziği sevdirmek, müziği bir dil gibi kavrayıp yorumlama becerisi kazandırmak, yaparak yaşayarak öğrenme yoluyla kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmek, millî kültürü odağına alan ve yenilikçi bir anlayışla müzik kültürü birikimine sahip bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir. Bu bağlamda programın temel bileşenleri aracılığıyla öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde geliştirilmeleri; maddi ve manevi değerlerle bütünleşmiş bireyler olarak yetiştirilmeleri hedeflenmiştir. Aynı zamanda bireylerin müziksel algı ve ifade etme becerilerini geliştirmeye yönelik bir eğitim sunan Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı; teorik bilgiler, çalma söyleme becerilerinde doğru sesleri kullanma, ritmik saymayı öğrenme, duyduğu ezgileri notaya alabilme becerileriyle; ulusal ve uluslararası nitelikteki ezgileri ve ezgilerin getirdiği kültürleri tanımlarına olanak sağlar. Bu süreç; öğrencilerin müziksel işitme okuma ve yazma dersi aracılığıyla müzikal algıyı, ifadeyi ve duyarlılığı geliştirerek duygularını ifade etmeyi öğrenmelerini teşvik ederken aynı zamanda yaratıcılıklarını destekleyerek bireylerin özgün ve farklı bakış açıları geliştirmelerini, estetik ve düşünsel özgürlük kazanmalarını amaçlamaktadır. Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı, TYMM Öğretim Programları Ortak Metni temel alınarak yapılandırılmıştır.

Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı, müziksel bilgiyi sadece teorik düzeyde değil, doğaçlama ve yaratıcı müzik üretimi için pratik deneyimlerle öğrencilerin müziği anlama ve icra etme sürecini kazandırmayı amaçlar. Y yaparak yaşayarak öğrenme yaklaşımı, öğrencilerin müziği aktif olarak deneyimlemelerini ve bu süreçte kendi müziksel fikirlerini yazılı hâle getirme ve besteleme yetisi kazandırarak müzikal düşünmeyi ve yaratıcılığı artırarak sanatsal kimliklerini inşa etmelerini sağlar. Bu süreç, sadece öğrencilerin müzikle olan bağını güçlendirmekle kalmaz, müziği bir dil gibi kavrayıp yorumlama becerisi kazandırır. Aynı zamanda müziği yaşam boyu sürdürebilecekleri bir ilgi alanı hâline getirmelerine yardımcı olur.

Müzik Dersi Öğretim Programı'nın odağında müzik dersi alan becerileri bulunmaktadır. Bunun yanında bu program; eğilimler, kavramsal beceriler, sosyal ve duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri ve değerler dikkate alınarak bütüncül bir yaklaşım ile tasarlanmıştır.

Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilerin,

1. Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmeleri,
2. Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmeleri,
3. Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmeleri,
4. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlerle ait öğeleri zenginlik olarak algılamaları,
5. Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamaları,
6. Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmeleri,
7. Müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmaları,
8. Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılmaları,
9. Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmeleri,
10. İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmeleri,
11. Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmeleri,
12. Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmaları,
13. Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramaları amaçlanmaktadır.

1.2. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Öğretmen, öğrencilerin etkinliklere aktif olarak katılmasını sağlamak için öğrenci merkezli öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmalıdır. Dinleme, ritimleme, doğaçlama yapma ve toplu söyleme gibi özel müzik öğretim yöntemleri, öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma dersini sevmeleri ve dersin etkili bir şekilde işlenmesi için ayrı bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, öğretmen, bu öğretim yöntemlerini esas alarak uygulamada aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir:

1. Öğrencilerin hazır bulunuşluklarını göz önünde bulundurarak bireysel ilgi ve becerilerini ön plana çıkaracak, öğrencileri süreçte aktif kılacak etkinlikler planlanmalıdır. Çevre şartları da göz önünde bulundurularak öğrenme ortamlarının motive edici, ilgi ve merak uyandırıcı olmasına özen gösterilmelidir.
2. Öğrencilerin araştırma-inceleme ve bilgiye ulaşmasında bilişim teknolojilerinden faydalanmaları hususuna dikkat edilmelidir. Alana ilişkin materyaller ve önerilen müzik yazımları eğitim öğretim sürecine dâhil edilmelidir.
3. Öğrenme çıktıları, öğrenme-öğretme sürecinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığıyla öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler olup öğrencilerin gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak bütün sınıf düzeyinde sunulmuştur.
4. Bu dersin temel amacı, öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma becerilerini bütüncül bir yaklaşımla kazanmalarını desteklemektir. Bu amacın yanı sıra ulaşılmak istenen diğer bir amaç ise öğrencilere müzik zevki kazandırmak, öğrencilerin sanat ve estetik algılarını teorik ve pratik bağlamda geliştirmektir. Bu husus tüm süreçlerde dikkate alınmalıdır.
5. Program uygulanırken öğrencilerin değerler eğitimi açısından öğrenme elde etmesine özen gösterilmeli, tüm öğrenmeler ilgili değerlerle eşleştirilmeli ve örtük program anlayışından hareketle dersler işlenmelidir. Öğrencilerin eğitim ve öğretim süreci bir bütün olarak düşünülmeli, müziksel işitsel okuma ve yazma öğretim programı işlenirken diğer derslerle ilişkilendirmeler yapılmalıdır.
6. Öğrencilerin eğitim öğretim sürecini bir bütün olarak tamamlamaları için müziksel işitme, okuma ve yazma dersi işlenirken diğer dersler ile ilişkilendirmeler göz önünde bulundurulmalıdır.
7. Öğrencilere, öz müziğinden hareketle yakın çevreden uzağa doğru teorik ve pratik müzik bilgisi kazandırılmaya odaklanılmalıdır. Öğrenciler estetik bir bakış açısı geliştirebilmeleri için nitelikli eser ve örneklerle tanıştırılmalıdır. Dolayısı ile müzik sanatı ile ilgili yazılı, görsel ve işitsel kaynaklar takip edilerek ilgili müzik dağıtıcısı eğitim öğretim sürecine dâhil edilmelidir.
8. Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olacak öğrenme çıktıları için gerekli temel yaşam becerilerinin geliştirilmesine önem verilmeli ve etkinlikler bu anlayışla hazırlanmalıdır.
9. Müziksel işitme, okuma ve yazma dersinin, zevkli ve eğlenceli bir şekilde işlenerek öğrencilerin öğrenme çıktılarına ulaşabilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.
10. Müziğin, erken yaşlardan başlayarak kültürel kimliğin oluşmasında ve hayatın her aşamasında etkin bir olgu olduğu gerçeğini unutmamak gerekir. Eğitimin en temel ilkelerinden biri olan yakından uzağa ilkesinden hareketle, Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı'nın bu ekseninde dikkate alınması gerekmektedir.
11. Öğrencilerin müzik yoluyla estetik duyarlılıkların geliştirilmesi (dinleme, konuşma vb.) etkinlikler) felsefesi ile uygulamaya dayalı müzik eğitimi (söyleme, doğaçlama, besteleme vb.) etkinlikler) felsefesi dengeli bir şekilde eğitim öğretim sürecine yansıtılmalıdır.
12. Müzik eğitiminde özellikle müziksel anlama ve müziksel becerilerin aktif öğrenme yoluyla kazandırılması üzerine yaygın olarak kullanılan geleneksel meşk eğitim ve öğretim yönteminin yanı sıra Dalcroze, Orff, Kodaly, Suzuki gibi yaklaşımlar dikkate alınmalıdır.
13. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi çekici, günlük yaşamla ilgili, uzak ya da yakın çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilmeli; öğrenciye yönelik yargısal nitelik taşımayan ve motive eden geri bildirimler sağlanmalı; dijital teknolojilerden ve oyunlardan yararlanılmalıdır.

1.2.1. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Okuryazarlık Becerileri, Değerler)

- Sosyal-duygusal öğrenme becerileri; bireyin kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, empati kurabilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan becerileri ifade eder. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri; kavramsal beceriler, bütünleşik beceriler, alan becerileri ve okuryazarlık becerileri ile ilişkilendirilmelidir. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri hem başlı başına bir beceri seti hem de diğer becerilerin kullanılmasına aracılık eden veya bu becerilerin ortaya konulmasını kolaylaştıran bir destekleyici olarak tanımlanabilir.
- Okuryazarlık becerileri, yeterliklerin kazandırılmasında aracılık eden önemli değişkenlerdendir. Toplumsal yaşamın başarılı bir şekilde sürdürülmesinde bireylerin haklarını kullanabilmeleri ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri önemlidir. Bunun için çağın gerektirdiği bilgi ve sürdürülebilirlik okuryazarlığı, dijital ve finansal okuryazarlık gibi becerilerin bireylerde geliştirilmesine odaklanılmalıdır. Müziksel işitme, okuma ve yazma dersi alan becerileri ile okuryazarlık becerileri bütünleştirilerek sunulmalıdır.
- Değerler bireyin dengeli, ölçülü ve tutarlı; kendisine, ailesine, ülkesine ve dünyaya faydalı; üretken, ahlaklı ve çalışkan bir şekilde yetişmesi için yürütülen çabaların öğretim programlarına yansması olarak değerlendirilmektedir. Değerler; etkileşimde olduğu insanları, yaşadığı toplumun dinamiklerini, çevresindeki doğal güzelliklerin değerini anlayan; doğaya saygılı; çevresiyle uyumlu ilişkiler kuran; tarihî ve kültürel mirası koruyan bireyler yetiştirmeyi amaç edinmektedir. Değerler; millî ve manevi kimliğimize uygun bilgi, tutum ve davranış boyutlarında oluşturulmalı ve geliştirilmelidir.

1.2.2. İçerik Çerçevesi

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütüncül gelişim anlayışının bir yansıması olarak Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programları bilgi ve beceriler bağlamında bütüncül ve tutarlı bir yaklaşımla oluşturulmuştur. İlkokul Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı'nın alana özgü içeriği ve geliştirmeyi hedeflediği beceriler, Okul Öncesi Eğitim Programı'na dayanmaktadır. Benzer şekilde Ortaokul Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı bilgi ve beceriler bağlamında İlkokul Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı'na dayanmaktadır. Her sınıf düzeyinde kazandırılması hedeflenen bilgi ve beceriler, içerik çerçevesine ve sınıf düzeyine uygun şekilde belirlenmektedir. Müzik alanının birikimli ilerleme özelliği dikkate alınarak kazandırılması hedeflenen bilgi ve beceriler, ait olduğu sınıf düzeyi ve diğer kademeler arasında bütünlük oluşturacak şekilde verilmektedir. Bu anlamda, Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programları'nın her birinin kendi içinde bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekir. Ayrıca farklı kademelerin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programları arasındaki bütünlük de göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmenlerin tasarlayacakları öğrenme-öğretme süreçlerini sadece ilgili öğrenci gruplarının sınıf düzeylerine ait bilgi ve becerilerin oluşturduğu amaç ve içeriklerin yer aldığı Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programları'na göre hazırlamaları, diğer düzeylere ait, bilgi ve becerilerin oluşturduğu amaç ve içeriklerin yer aldığı Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programları'nın da incelenmesi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütüncül hedeflerini gerçekleştirmeyi sağlayacak bir müziksel işitme, okuma ve yazma dersi öğretimi anlayışıyla öğretim süreçlerini yürütmeleri beklenmektedir.

1.2.3. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Programda öğrenme kanıtları olarak sunulan ölçme ve değerlendirme araçları, süreç ve ürüne dayalı değerlendirme yapmak amacıyla tasarlanmıştır. Ölçme araçları belirlenirken bunların temalarda yer verilen tüm öğrenme çıktılarını kapsamaları hedeflenmiştir. Her temada bulunan ölçme ve değerlendirme araçları, öğretmenlere örnek teşkil etmesi amacıyla sunulmuştur. Öğretmenlerden bu araçları kullanmaları, gerekli durumlarda uyarlamaları veya farklı araçları sürece dâhil etmeleri beklenmektedir. Farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanılması durumunda bu araçların temadaki öğrenme çıktısı ve süreç bileşenlerini ölçebilecek yapıda olmasına dikkat edilmelidir.

- Programda verilen her öğrenme çıktısına ilişkin en az bir öğrenme kanıtı sunulmuştur. Değerler, eğilimler, sosyal duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri öğrenme-öğretme uygulamalarının bir parçası olduğu ve içeriğe dâhil edildiği için kanıtlar bölümünde bunlara ilişkin doğrudan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmiştir.
- Ölçme ve değerlendirme yöntemleri; öğrencilerin yetenek, ihtiyaç ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmeli, öğ-

renciler tarafından kazanılan veya geliştirilen becerilerin yansıtılabileceği nitelikte olmalıdır.

- Programdaki temalarda yer alan öğrenme çıktılarının ölçülmesinde çalışma yaprağı, kısa ve uzun cevaplı sorular, karşılaştırma tablosu, analitik dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, gözlem formu, derecelendirme ölçeği, akran değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, performans görevi vb. ölçme araçlarından yararlanılmalıdır.
- Öğrenmeler süreç boyunca izlenmeli, değerlendirilmeli ve öğrencilere geri bildirimde bulunulmalıdır. Geri bildirim; öğretmen tarafından analitik dereceli puanlama anahtarına yönelik verilmesinin yanında öğrencilerin değerlendirme süreçlerine katıldığı öz, akran, grup değerlendirme formu gibi ölçme araçlarının incelenerek kendilerine yönelik nesnel değerlendirme yapmalarına katkı sağlaması bakımından önemlidir.
- Programın her temasında en az bir performans görevine yer verilmiştir; çünkü her temada en az bir performans görevi verilmesi, öğrencilerin bilgi ve becerilerini uygulamaya geçirmeleri açısından önemlidir. Bu görevlerde gözlem yaparak sunum yapılması, ritim eşliği oluşturulması, hem bireysel hem de grupla solfej ve dikte çalışmalarının yapılması, araştırma yaparak sunum yapılması, usul çalışmalarının sergilenmesi, beden perküsyonu çalışmalarının yapılması, doğaçlama yoluyla performans sergilenmesi beklenir.
- Her bir performans görevinin değerlendirilmesinde kullanılan ölçme araçlarındaki ölçütlerin belirlenmesinde kapsadığı öğrenme çıktısının süreç bileşenleri ve görevin özellikleri dikkate alınmıştır. Örneğin işitme, okuma ve yazma çalışmalarına yönelik hazır bulunuşluğu sağlamak ve müziksel bileşenleri uygulamalı olarak deneyimlemek gibi ölçütlerden oluşmaktadır. Öz, akran, grup değerlendirme formları da kullanılarak öğrencilerin değerlendirme süreçlerine katılması sağlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme yaşantılarında önerilen performans görevlerinin nasıl ölçülebileceği öğrenme kanıtlarında belirtilmiştir.

1.2.4. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Öğretim Programı'nın önemli bileşenlerinden birisi "öğrenme-öğretme yaşantıları"dır. Öğrenme-öğretme yaşantıları bağlamında ilk olarak "temel kabuller"e yer verilmektedir. Müziksel işitme, okuma ve yazmaya dair bilgiler kendi içinde belli bir hiyerarşiye veya ardıllık-öncüllük ilişkisine sahiptir. Müziksel işitme, okuma ve yazma öğrenme-öğretme sürecinin de müziğin bu kendine özgü yapısını dikkate alması beklenir. Bu nedenle Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı, öğrencinin bütünsel gelişimini esas almaktadır. Bu gelişimi sağlayabilmek amacıyla öğrenme-öğretme yaşantılarında sunulan etkinlikler; ilgili çıktı, beceri, eğilim ve değerlerin kazandırılmasını gerçekleştirmeye yönelik hazırlanmıştır. Köprü kurma bölümünde; öğrencilerin öğrenme alanı ile ilgili sahip oldukları bilgi ve becerilerle öğrenecekleri yeni bilgiler ve kazanacakları beceriler arasında bağ kurmaya yönelik etkinlik önerileri sunulmaktadır. Programın öğrenme-öğretme yaşantıları bölümünde örnekler sunulmuştur. Öğretmenlerden bu örneklerden yola çıkarak öğrenci gruplarının özelliklerine göre öğrenme yaşantılarını uyarlamaları, değiştirmeleri veya yeni etkinlikler oluşturmaları beklenmektedir.

- Programda her tema için temel eğitim düzeyindeki öğretim programlarında yer alan konular ve beceriler göz önüne alınarak temel kabuller belirlenmiştir. Öğrenme yaşantıları uygulanırken ön değerlendirme sürecinde öğrencilerin temel kabullerde yer alan bilgi ve becerilere sahip olma durumlarının kontrol edilmesi, gerekli durumlarda temel kabullere ilişkin öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması beklenmektedir.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde yaşantısal öğrenmenin esas alınması, uygulamaya dayalı bir süreç yapılandırılması gerekmektedir. Bu süreci desteklemek üzere öğreneni merkeze alan öğretim yöntemlerine (gözlem yoluyla öğrenme, serbest araştırma, zincir haritaları, araştırma-inceleme, yaparak-yaşayarak öğrenme, balık kılçığı, kısa cevaplı tartışma, beyin fırtınası, kelime ilişkilendirme, özetleme, gösterip-yaptırma, kavram haritası, yaratıcı drama vb. yer verilmeli ve program, çok yönlü gelişime katkıda bulunacak öğretim yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilmelidir. Ayrıca öğrencinin araştırma sürecine katkıda bulunmak adına öğretmenler tarafından öğrencilere gerekli çıktılarda ön hazırlık yaptırılması önemli görülmektedir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında müzik disiplini ile ilgili kavramların ve kavramlar arası ilişkilerin öğrenilmesini desteklemek üzere görsel materyallerden ve dijital/teknolojik araçlardan yararlanılması önerilmektedir. Bunların yanı sıra şema, afiş, broşür gibi görsel materyaller de kullanılabilir. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları öğretmenlerden hem öğretim teknolojilerini hem de teknoloji tabanlı öğretim yöntemlerini anlamlı öğrenmeyi destekleyecek biçimde kullanmaları beklenmektedir. Bu kapsamda video, sunu, programları gibi materyaller ile teknoloji tabanlı öğretim uygulamaları da sürece dâhil edilebilir.

1.2.5. Farklılaştırma

Öğrencilerin müzikal işitme ve okuma becerileri farklılık gösterebilir. Bu bağlamda, farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı, her öğrencinin potansiyelini en üst düzeye çıkarabilmesi için bireysel öğrenme hızlarına ve ihtiyaçlarına göre uyarlanmıştır.

- Müzikal işitme ve okuma dersinde, zenginleştirme faaliyetleri, müzikle ilgili daha karmaşık ve soyut bilgileri daha hızlı anlayabilen, nota okuma ve yazma becerilerini etkin bir şekilde kullanan öğrencilere yönelik olarak tasarlanır. Zenginleştirme, öğrencilerin müziksel içeriği derinlemesine keşfetmelerine ve geliştirilen etkinliklerle müziksel bilgilerini daha ileri seviyelere taşımasına olanak sağlar. Bu süreçte, disiplinler arası bağlantılar, günlük yaşam uygulamaları ve dijital platformların kullanımı önemli bir yer tutar.
- Destekleme faaliyetleri ise, müzikal işitme ve okuma becerilerini geliştirmekte daha fazla somut örneğe, görsel materyale veya destekleyici teknolojilere ihtiyaç duyan öğrenciler için tasarlanmıştır. Bu öğrenciler, grup çalışmaları ve öğretmen rehberliği ile müziksel işitme ve okuma becerilerini kazanırken dijital içeriklerle de desteklenir. Böylece, müziksel bilgilerin görselleştirilmesi ve somutlaştırılması sağlanarak öğrencilerin müzikal anlamda güçlenmeleri hedeflenir.

1.3. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMALARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI

MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ SINIFLARA GÖRE TEMALAR

1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Müziği Keşfediyorum	Dörtlük ve Sekizlik Notalar	4'lü Tampere Ses Dizisi	Akorları Öğreniyorum	Tam Dörtlüler	Türk Müziği Usullerini Öğreniyorum-3	Türk Müziği Usullerini Öğreniyorum-4	Rast Ses Dizisi
Müzik Yazı ve Terimlerini Öğreniyorum-1	Müzik Yazı ve Terimlerini Öğreniyorum-2	Müzik Yazı ve Terimlerini Öğreniyorum-4	Fa Majör	Tam Dörtlüler-2	Çargâh Ses Dizisi	Kürdi Ses Dizisi	Uşşak Ses Dizisi
Birlik ve İkilik Notalar	Aralıkları Öğreniyorum-2	Do Majör	Re Minör	Tam Beşliler-1	Buselik Ses Dizisi	Hicaz Ses Dizisi	Hüseyni Ses Dizisi
Aralıkları Öğreniyorum-1	Müzik Yazı ve Terimlerini Öğreniyorum-3	La Minör	Türk Müziği Usullerini Öğreniyorum-2	Tam Beşliler-2	Sol Majör ve Mi Minör	Si bemol Majör ve Sol Minör	Re Majör ve Si Minör
Türk Müziği Usullerini Öğreniyorum-1			Türk Müziği Ses Sistemi				

Aşağıdaki tablolarda Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı'nın temalarının işleniş sırası sınıf seviyelerine göre sunulmuştur. Ayrıca bu tablolarda temalara ait öğrenme çıktısı sayıları, ders saatleri ve yüzdeleri verilmiştir.

1. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. MÜZİĞİ KEŞFEDİYORUM	1	4	11
2. MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM 1	2	6	17
3. BİRLİK VE İKİLİK NOTALAR	3	6	17
4. ARALIKLARI ÖĞRENİYORUM I	4	6	17
5. TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM 1	2	11	30
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	3	8
TOPLAM	12	36	100

2. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. DÖRTLÜK VE SEKİZLİK NOTALAR	3	8	22
2. MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM 2	1	8	22
3. ARALIKLARI ÖĞRENİYORUM 2	3	8	22
4. MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM 3	4	9	26
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	3	8
TOPLAM	11	36	100

3. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. 4'LÜ TAMPEREMAN SES DİZİLERİ	3	17	24
2. MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM 4	3	17	24
3. DO MAJÖR	3	17	24
4. LA MİNÖR	3	17	22
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	12	72	100

- Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

4. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. AKORLARI ÖĞRENİYORUM	2	8	11
2. FA MAJÖR	3	17	24
3. RE MİNÖR	3	17	24
4. TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM -2	4	17	24
5. TÜRK MÜZİĞİ SES SİSTEMİ	2	9	11
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	14	72	100

5. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. TAM DÖRTLÜLER I	3	17	24
2. TAM DÖRTLÜLER II	3	17	24
3. TAM BEŞLİLER I	3	17	24
4. TAM BEŞLİLER II	3	17	22
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	12	72	100

6. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM 3	4	17	24
2. ÇARGÂH SES DİZİSİ	3	17	24
3. BUSELİK SES DİZİSİ	3	17	24
4. SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR	3	17	22
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	13	72	100

- Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

7. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM 4	4	17	24
2. KÜRDİ SES DİZİSİ	3	17	24
3. HİCAZ SES DİZİSİ	3	17	24
4. Sİ BEMOL MAJÖR VE SOL MİNÖR	3	17	22
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	13	72	100

8. SINIF MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ

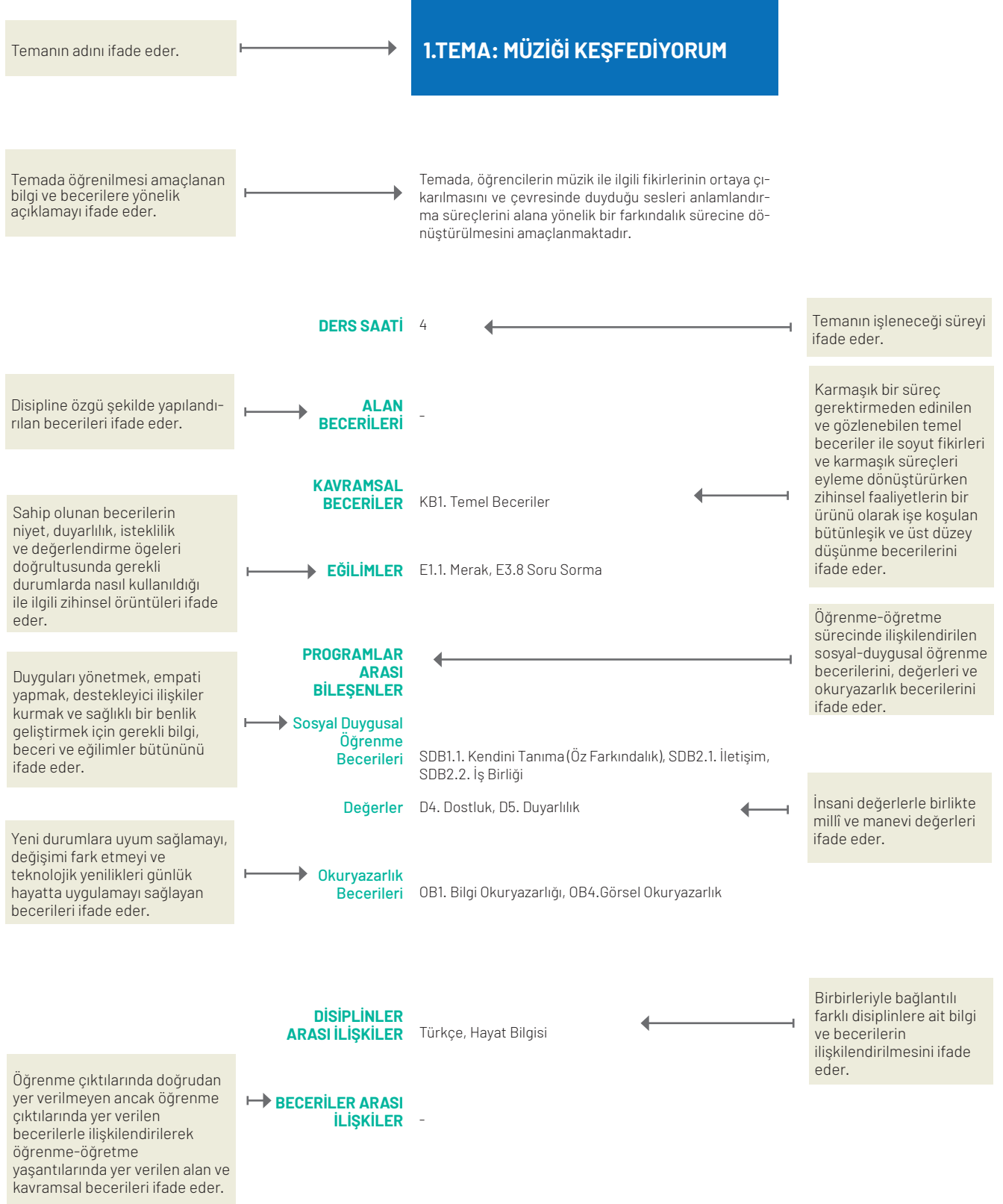
TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. RAST SES DİZİSİ	3	17	24
2. UŞŞAK SES DİZİSİ	3	17	24
3. HÜSEYİNİ SES DİZİSİ	3	17	24
4. RE MAJÖR VE Sİ MİNÖR	3	17	22
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	12	72	100

- Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan; okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

1.4. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI

DERS KİTABI	FORMA SAYILARI	KİTAP EBADI
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 1. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 2. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 3. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 4. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 5. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 6. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 7. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm
MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA 8. SINIF	5-7	19,5 cm ve 27,5 cm

1.5. MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Öğrenme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.1.1.1. Müziği tanıyabilme

Disiplin kodu
Sınıf düzeyi
Programdaki tema sırası
Temadaki öğrenme çıktısının sırası

Disipline ait başlıca genelleme, ilke, anahtar kavramlar, sembolleri vb. ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Müziği Tanıma

Genellemeler/
İlkeler/
Anahtar Kavramlar/
Semboller

Genellemeler
Müziğin bilimsel, sanatsal ve kültürel işlevleri vardır.
Anahtar Kavramlar
müzik, ses

Öğrenme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (bölüm/konu/alt konuya ilişkin sınırları) ifade eder.

Öğrenme çıktıları, eğilimler, programlar arası bileşenler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak doğadaki seslerle müzik kavramının farklarını gösterebileceği görevler verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formları ile değerlendirilebilir.

Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.

Temel Kabuller

Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları sesleri algılayabildikleri ve bu seslerin peslik ve tizlik gibi özelliklerini fark edebildikleri kabul edilmektedir. Kuş ötüşü, motor sesi ya da konuşma tonları gibi sesleri ayırt ederek seslerin yüksekliği, ritmi ve tınısı gibi temel özelliklerini anlamlandırabilecekleri düşünülmektedir.

Önceki eğitim-öğretim süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.

Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgi ve becerilerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.

Ön Değerlendirme Süreci

Derse başlamadan önce öğrencilerin müziği keşfetme konusundaki bilgi seviyelerini anlamak için bazı sorular yöneltilir. Öğrencilere, "Daha önce hangi sesleri fark ettiniz?", "Bir müzik sesi nasıl oluşur?" gibi basit ve yönlendirici sorular sorulur. Çevredeki doğal sesler (kuş, rüzgâr, su) ve yapay sesler (araba kornası, telefon melodisi) hakkında fikirlerini paylaşmaları istenir.

Mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecinin yanı sıra edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.

Köprü Kurma

Öğrencilere, seslerin düzenlenerek müzik hâline geldiği ve günlük hayatta duydukları farklı seslerle müzik arasında bağlantılar kurulabileceği bilgisi aktarılır. Örneğin öğretmen, "Rüzgârın uğultusu veya su damlalarının ritmik sesi size bir melodi gibi gelebilir mi?" gibi sorular sorarak öğrencilerin düşünmesini ister.

Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.1.1.1
Müzik ile ilgili belirlenen görsel ve işitsel materyal veya etkinliklerle müziğin merak edilmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin müziği hem görsel, hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**)

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilere bir müzik parçası dinletilebilir ve bu müzikte hangi notaların uzun, hangi notaların kısa olduğunu tahmin etmeleri istenebilir.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren eğitim yaklaşımlarını ifade eder.

Destekleme

Öğrencilere farklı müzik türleri dinletilerek kendilerini rahat hissedebilecekleri bir sınıf ortamı oluşturulabilir. Dinledikleri müzik türleri hakkında tartışmaları teşvik edilerek çeşitli müzik stillerini anlamalarına yardımcı olunabilir.

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

ÖĞRETİM YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

1.SINIF

1. TEMA: MÜZİĞİ KEŞFEDİYORUM

Temada, öğrencilerin müzik ile ilgili fikirlerinin ortaya çıkarılmasını ve çevresinde duyduğu sesleri anlamlandırma süreçlerini alana yönelik bir farkındalık sürecine dönüştürülmesini amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 4

ALAN BECERİLERİ -

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB1. Temel Beceriler

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.8 Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D4. Dostluk, D5. Duyarlılık

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.1.1.1. Müziği tanıyabilme

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Müziği Tanıma

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Müziğin bilimsel, sanatsal ve kültürel işlevleri vardır.

Anahtar Kavramlar

müzik, ses

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak doğadaki seslerle müzik kavramının farklarını gösterebileceği görevler verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formları ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları sesleri algılayabildikleri ve bu seslerin peslik ve tizlik gibi özelliklerini fark edebildikleri kabul edilmektedir. Kuş ötüşü, motor sesi ya da konuşma tonları gibi sesleri ayırt ederek seslerin yüksekliği, ritmi ve tınısı gibi temel özelliklerini anlamlandırabilecekleri düşünülmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Derse başlamadan önce öğrencilerin müziği keşfetme konusundaki bilgi seviyelerini anlamak için bazı sorular yöneltilir. Öğrencilere, "Daha önce hangi sesleri fark ettiniz?", "Bir müzik sesi nasıl oluşur?" gibi basit ve yönlendirici sorular sorulur. Çevredeki doğal sesler (kuş, rüzgâr, su) ve yapay sesler (araba kornası, telefon melodisi) hakkında fikirlerini paylaşmaları istenir. Öğrencilerin, seslerin nasıl oluştuğu ile ilgili tahminleri beklenir. Sesin titreşimlerden kaynaklandığını anlamalarını desteklemek için bir lastik bandı çekip bırakmaları veya bir davul zarı üzerine dokunmaları gibi basit deneyler yapılır. Sesin titreşimlerden oluştuğu ve bu titreşimlerin düzenlenmesiyle müzik hâline geldiği bilgisi aktarılır. Öğrencilere, "Rastgele bir ses ile düzenli bir müzik arasındaki fark nedir?" gibi sorular yöneltilerek düşünceleri sağlanır. Seslerin düzenlenmiş bir yapıya sahip olduğunda müzik hâline geldiği basit örneklerle açıklanır. Örneğin bir davulun rastgele vurulduğunda çıkardığı ses ile belirli bir ritimle çalındığında oluşan ses arasındaki fark tartışılır. Öğrencilerin konuya dair hazır bulunuşlukları bu sorular ve uygulamalar sonucunda değerlendirilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere, seslerin düzenlenerek müzik hâline geldiği ve günlük hayatta duydukları farklı seslerle müzik arasında bağlantılar kurulabileceği bilgisi aktarılır. Örneğin öğretmen, "Rüzgârın uğultusu veya su damlalarının sesi size bir melodi gibi gelebilir mi?" gibi sorular sorarak öğrencilerin düşünmesini ister. Benzer şekilde, bir kuşun ötüşü ile bir müzik aletinin çıkardığı sesin nasıl farklı ya da benzer olabileceği tartışılır. Ayrıca mutfakta tencere kapaklarıyla ritim yapılması veya yürürken ayak seslerinin bir düzen içinde olması gibi örneklerle müzik kavramının çevremizdeki seslerden doğabileceği ifade edilir. Öğrencilerden, duydukları bir araba kornası, kapı zili ya da telefon zil sesi gibi seslerin nasıl bir düzenlemeye dönüşebileceğini hayal etmeleri istenir.

Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları farklı sesleri dinleyip, bu seslerden nasıl bir müzik oluşturulabileceğini ifade etmeleri beklenir. Böylece, müziğin sadece çalgılardan çıkan bir sanat değil, aynı zamanda hayatın içinde sürekli var olan bir yapı olduğu ifade edilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.1.1.1

Öğrencilerin müziğe karşı merak duymaları, öğretmen tarafından belirlenen görsel ve işitsel materyallerle desteklenir **(E1.1)**. Öğrencilerin müziği hem görsel hem de işitsel olarak tanımaları sağlanır **(OB4)**. Öğretmen, öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili daha önceki bilgileri ya da yaşantılarına dair anılarını paylaşmalarını teşvik eder **(SDB1.1)**. Süreç boyunca öğrencilerin konuya ilişkin sorular sormaları desteklenir **(E3.8)**. Müziğe yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla öğretmen rehberliğinde ses tanıma oyunu ve eşleştirme gibi etkinlikler uygulanır **(SDB2.2)**. Doğadan ve günlük yaşamdan alınan kuş sesi, yağmur sesi gibi örnekler dinletilerek öğrencilerin bu seslerle müzik seslerini ayırt etmeleri ve tanımaları sağlanır **(OB1)**. Bir kuşun ötüşü ile bir müzik notasının nasıl benzer ya da farklı olabileceği üzerine düşünceleri sağlanır. Bu süreçte öğrencilerin hem çevresel sesleri tanıma ve anlamlandırma becerileri hem de çevreye karşı duyarlılık geliştirmeleri desteklenir **(D5.1)**. Öğrencilere doğadaki seslerle müzik kavramının farklarını yansıtabilecekleri performans görevleri verilebilir. Verilen performans görevi, analitik derececi puanlama anahtarı veya gözlem formu ile değerlendirilebilir. Öğrenilen kavramlarla ilgili öğrencilerle grup etkinlikleri düzenleyerek öğretmen rehberliğinde pano hazırlamaları sağlanır. Bu çalışmalar, öğrencilerin arkadaşları ile etkili iletişim kurarak **(SDB2.1)** duygu ve düşüncelerini paylaşmasına olanak sağlarken **(D4.2)** iş birliği içerisinde çalışmaları beklenir **(SDB2.2)**. Yapılan çalışmalar gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

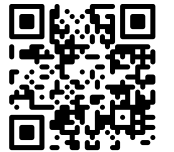
Öğrencilere, doğadan ya da çevrelerinden duydukları sesleri dinleyerek bu seslerin hangi müzik aletlerine benzediğini düşünmeleri sağlanabilir ve uygun müzik aletleriyle eşleştirme yapmaları istenebilir. Ayrıca farklı müzik türlerinden kısa dinletiler sunularak, dinleme sonrasında, öğrencilerden hissettikleri duyguları bir resimle ifade etmeleri istenebilir.

Destekleme

Öğrencilere, gerçek ses kaynakları dinletilerek sesleri tanımaları sağlanabilir. Örneğin kuş ötüşü, yağmur sesi, rüzgar sesi gibi doğadan alınan sesler tekrar tekrar dinletilebilir ve bu seslerin neye ait olduğu basit sorularla pekiştirilebilir. Destekleme sürecinde bilmece sorma, bulmaca çözme, şarkı ve tekerleme söyleme, görsel eşleştirme kartları kullanma gibi etkinliklerden yararlanılabilir. Bu etkinlikler sırasında, öğrencilerin zorlandıkları yerlerde onlara ipuçları verilerek süreç kolaylaştırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

1.SINIF

2. TEMA: MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM-1

Temanın içeriği porte/dizek, anahtarlar, bitiş çizgisi, sol anahtarında nota isimleri, nota süre değerleri ölçü ve sus işaretleri gibi temel müzik kavramlarından oluşmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilere, temel müzik kavramlarının öğretilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

ALAN BECERİLERİ -

KAVRAMSAL BECERİLER KB1. Temel Beceriler, KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.5. Oyunseverlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D5. Duyarlılık, D14. Saygı, D15. Sevgi, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türkçe, Hayat Bilgisi

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.1.2.1. Müzik terimlerini tanıyabilme

MİÖY.1.2.2. Müzik terimlerini sentezleyebilme

a) Verilen müzik öğelerini belirler.

b) Müzik öğeleri arasında ilişki kurar.

c) Müzik öğelerini birleştirerek bir bütün oluşturur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Müzik Yazısı ve Öğeleri

Genellemeler/ Anahtar

Genellemeler

Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Anahtarlar, bitiş çizgisi, nota süre değerleri, ölçü, porte/dizek, sus işaretleri müziğin kavramlarıdır.

Anahtar Kavramlar

sol anahtarı, do anahtarı, fa anahtarı, bitiş çizgisi, dizek, nota süre değerleri, ölçü, porte/dizek

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; eşleştirme sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları, gözlem formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden, müzik terimleri ile ilgili pano hazırlamaları istenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formları ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencinin dinlediği sözlü-sözsüz müzik eserleri ve çocuk şarkılarındaki ezgi-ritim-çalgı farklılıklarını ifade edebildiği kabul edilmektedir. Öğrencinin dinlediği sözlü ve sözsüz müzikler ve çocuk şarkılarındaki ezgi, ritim ve çalgı farklılıklarını fark edebildiği kabul edilmektedir. Çocuk şarkılarında hangi çalgıların kullanıldığını ayırt edebildiği, ritimlerin düzenini anlayabildiği ve melodilerin taşıdığı duyguları hissedebildiği düşünülmektedir. Öğrenci, dinlediği şarkıları karşılaştırarak benzerlik ve farklılıkları görebilir, müzik dinlerken ritimlere uygun şekilde eşlik edebilir. Bu becerilerin, öğrencinin müzikle ilgili duyarlılığını ve anlama yeteneğini geliştirdiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Derse başlamadan önce öğrencilerin konuyla ilgili bilgi seviyelerini anlamak için bazı yönlendirici sorular sorulur. Öğrencilere, "Hiç müzik defteri gördünüz mü? Bu defterdeki çizgiler sizce ne işe yarar?" gibi sorular yöneltilir. Ayrıca bir nota kâğıdı gösterilerek "Bu çizgiler ve işaretler sizce müzikte neyi anlatıyor olabilir?" diye sorularak onların düşüncelerini paylaşmaları istenir.

Öğrencilere bir müzik parçası dinletilir ve ardından, "Bu parçada duraksamalar oldu mu? Bu duraksamalar neyi ifade ediyor olabilir?" gibi sorularla sus işaretleri hakkında düşünmeleri teşvik edilir. Basit bir ritim dinletisiyle, uzun ve kısa sesler arasındaki farkı anlamaları sağlanır. Örneğin "Bu uzun ses mi, kısa ses mi?" gibi sorularla nota süre değerleri hakkında fikir yürütmeleri beklenir.

Öğrencilere müzikteki ölçü ve düzen hakkında "Sizce müzikte her şey düzenli olmalı mı? Neden?" gibi açık uçlu sorular sorularak hazır bulunuşluk düzeyleri değerlendirilir. Bu şekilde, öğrencilerin konuyla ilgili ön bilgileri ve algıları belirlenir.

Köprü Kurma Öğrencilerin müzik yazıları ve terimlerini günlük hayatla ilişkilendirebilmeleri için çeşitli benzetmeler yapılabilir. Türkçe dersinde seslerin sembollere dönüştürülmesi ve bu sembollerin yazım süreçlerine dönüştürülme durumlarındaki benzerlikler ile temel müzik kavramlarının öğrenilme süreçleri arasında bağlantı kurulur. Sol anahtarının müzikte başlangıç işareti olduğu, kapı açma anahtarı, televizyon açma düğmesi veya trafik lambası ile ilişkilendirilebilir. Sus işaretleri, konuşmalardaki duraksamalarla eşleştirilerek anlatılabilir. Böylece öğrenciler, müzik yazılarının günlük hayattaki sistemlerle benzerlik gösterdiğini fark edebilirler.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.1.2.1

Müzik terimleriyle ilgili belirlenen görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin müzik terimlerini tanımaları sağlanır (**E1.1**). Müzik yazı ve öğelerini içeren sunumlar hazırlanarak öğrencilerin terimleri hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri desteklenir (**OB1**). Öğrencilerin müzik kavramlarıyla ilgili temel bilgileri keşfetmeleri için öğretmen rehberliğinde dijital ya da basılı görseller kullanılarak birlikte inceleme çalışmaları yapılır (**OB1**). Bu süreçte, belirlenen kaynaklardan müzik terimleriyle ilgili görseller seçmeleri ve bunları analiz etmeleri beklenir (**OB4**). Etkileşimli tahtada, müzik terimleriyle ilgili sürükle bırak oyunları, eşleştirme uygulamaları ve Web 2.0 araçları kullanarak öğrenmelerini pekiştirirler (**OB2**). Öğrenciler, öğrendikleri bilgileri görsellerle anlatır ve öğretmenleriyle birlikte doğru olup olmadığını kontrol eder (**OB1**). Örneğin müzik terimlerine ait görsellerin bulunduğu kartlarla çalışarak ilgili terimleri doğru bilgilerle eşleştirir. Yanlış eşleştirmeleri tespit edip düzeltmek için analiz yapar ve açıklamalar sunar (**D3.3**). Bu süreç, gözlem formu ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtlarıyla değerlendirilebilir. Öğrencilerin bilgiyi doğrulama becerilerini geliştirmeleri, dijital okuryazarlıklarını artırmaları ve müzik terimlerini sistemli bir şekilde öğrenmeleri sağlanır.

MİÖY.1.2.2

Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak porte/dizek, sol anahtarı, sol anahtarında nota isimleri, do anahtarı, fa anahtarı, birlik nota, ikilik nota, dörtlük nota, sekizlik nota, birlik sus, ikilik sus, dörtlük sus, sekizlik sus, ölçü, ölçü çizgisi, ölçü sayısı, bitiş çizgisi ve röpriz gibi müzik öğelerini belirlemesi istenir. Boyama, çizme gibi etkinliklerle öğrencilerin müzik kavramlarını yazma becerisini kazanması sağlanır. Bu beceri sürecinde öğrenciler, çizmek istedikleri sembolleri belirler. Bu sembollerin öğrencilerde bir anlam oluşturabilmesi için üzerinde müzik terimlerine ait görsel kartlar öğrencilere dağıtılır. Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle uygun olan müzik terimine yönelik bir egzersiz parçası çalınır. Öğrencilerin doğru terim kartlarını kaldırarak müzik terimleriyle eşleştirme yapması beklenir. (**E2.5**). Bu süreçte öğrenciler, gözlem formu veya eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrenilen terimlerle ilgili öğrencilerle grup etkinlikleri düzenlenir. Etkinlikler sırasında öğrencilerin arkadaşlarıyla etkileşim kurmaları ve iş birliği içinde çalışmaları desteklenir (**SDB2.2, D4.2**). Örneğin her gruba farklı müzik sembollerini içeren müzikle ilgili görsel kartlar verilir. Grup üyeleri bu kartları sırayla inceleyip ne işe yaradığını söyler. Bu süreç, öğrencilerin sosyal ilişkilerde duyarlılık göstermelerini, dayanışma içinde olmalarını ve sevgi, saygı ile güvene dayalı ilişkiler geliştirmelerini sağlar (**D5.1, D14.1**). Ayrıca nitelikli vakit geçirmelerine ve evrensel bağ kurmalarına katkıda bulunur (**D15.1, E1.5**). Grup etkinliklerinde öğrencilerin birbirlerine nazik davranmaları ve sağduyulu bir şekilde dinleme becerisi kazanmaları beklenir. Bu kapsamda, müzik terimlerine ait görsellerden bir pano oluşturma performans görevi verilebilir. Müzik panosu hazırlama sürecinde her öğrencinin belirli bir görevi üstlenmesi ve bunu zamanında tamamlaması beklenir (**D16.3**). Görev, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilere müzik terimleriyle ilgili eğlenceli bilgi yarışmaları, bulmacalar gibi etkinlikler düzenlenebilir. Öğrencilere bir müzik parçası dinletilebilir ve bu müzikte hangi notaların uzun, hangi notaların kısa olduğunu tahmin etmeleri istenebilir. Müzikte duraksamaların olup olmadığını fark etmeleri sağlanabilir. Ayrıca içinde eksik ya da yanlış nota bulunan bir müzik yazısı verilebilir ve öğrencilerden bu hataları bulmaları beklenebilir.

Destekleme Eğitici videolar ve animasyonlarla müzik terimlerinin işlevleri gösterilebilir. Öğretmen beş telden oluşan ve üzerine kuşlar konan bir çit resmi göstererek porte ile ilişkilendirebilir ve öğrencilerden beş çizgiyi çizmelerini isteyebilir. Öğrencilerden sol anahtarı ve dörtlük nota çizmeleri istenebilir. İçi boş notaları boyamaları istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

1.SINIF

3. TEMA: BİRLİK VE İKİLİK NOTALAR

Temanın içeriğini müzikte birlik ve ikilik notalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda müziksel işitme, müziksel okuma ve müziksel yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.1.3.1. Birlik ve ikilik notaları işitebilme

- a) Birlik ve ikilik notaları tanır.
- b) Birlik ve ikilik notaları ayırt eder.
- c) Birlik ve ikilik notaları ifade eder.

MİÖY.1.3.2. Birlik ve ikilik notaları okuyabilme

- a) Birlik ve ikilik notaları tanır.
- b) Birlik ve ikilik notaları ayırt eder.
- c) Birlik ve ikilik notaları uygular.

MİÖY.1.3.3. Birlik ve ikilik notaları yazabilme

- a) Birlik ve ikilik notaları kavramını tanır.
- b) Birlik ve ikilik notaları ayırt eder.
- c) Birlik ve ikilik notaları uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Birlik ve İkilik Notalar

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Birlik ve ikilik notalar, müzik yazısında belirli süre değerlerini göstermek için kullanılır ve belirli kurallar çerçevesinde okunur, yazılır ve işitilir. Birlik nota en uzun süreye sahip nota olarak müzikte bir tam ölçüyü kaplarken, ikilik nota birlik notanın yarısı kadar sürer.

Anahtar Kavramlar

birlik nota, ikilik nota, ritmik solfej, solfej

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıdı ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Birlik ve ikilik notaları seslendirmesine yönelik performans görevi istenebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, birlik ve ikilik notaları işitme, okuma ve yazma süreçlerinde kullanabilmeleri için müzikte seslerin sürelerinin farklı olabileceğini bildikleri ve bu süre farklılıklarını işiterek ayırt edebildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin birlik ve ikilik notalar konusundaki mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yöneltir. Örneğin "Daha önce birlik ve ikilik nota kavramlarını duydunuz mu?", "Bir notanın süresinin uzunluğu müzikte nasıl bir fark yaratır?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanır.

Öğrencilerden, görsel materyaller üzerinde birlik ve ikilik notaları inceleyerek süre uzunluklarını belirlemeleri veya öğretmenin çaldığı sesleri dinleyerek hangi nota değerine ait olduğunu tahmin etmeleri istenir. Bu süreçte öğretmen; öğrencilerin nota sürelerinin farkındalıklarını, işitsel algılarını ve ritmik solfej becerilerini gözlemleyerek derse yön verir.

Köprü Kurma

Öğrenciler, birlik ve ikilik notaların süre değerlerini günlük yaşamda karşılaştıkları ritmik yapılar ve zaman algısıyla ilişkilendirirler. Örneğin öğretmen "Konuşurken bazı kelimeleri daha uzun, bazılarını daha kısa söylersiniz. Peki, müzikte notaların süreleri de benzer bir etki yaratabilir mi?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin müzikte zamanlamanın önemini fark etmelerini sağlar. Ayrıca "Bir yürüyüş sırasında adımlarınızı hep aynı hızda mı atarsınız yoksa bazen yavaş bazen hızlı mı yürürsünüz? Müzikte de notaların süreleri ritmi nasıl etkiler?" gibi sorularla öğrencilerin ritmik yapı ile günlük hareketleri arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olunur.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.1.3.1

Birlik ve ikilik notalar ile ilgili görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlamaları ve dizileri merak etmesi sağlanır **(E1.1)**. Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır **(E3.8)**. Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir **(SDB1.1)**. Birlik ve ikilik notalar ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır **(OB1)**. Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir **(SDB1.1)**. Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir **(SDB2.1)**. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Birlik ve ikilik notaların işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar, eşlik saz olarak belirlenen çalgı eşliğinde veya etkileşimli araçlar kullanılarak gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerin birlik ve ikilik notaların sürelerinin uzunluklarını fark etmeleri için görsel ve işitsel materyallerden yararlanılarak, birlik ve ikilik notaları tanımları ve süre değerinin uzunluk ve kısalıklarını işiterek belirtmeleri sağlanır. Öğrencilere, ses bulma ve işitme oyunları oynatılarak notaların birlik nota veya ikilik nota olduğunu ayırt etmeleri sağlanır **(E2.5)**. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.1.3.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği birlik ve ikilik notalara yönelik yapılan çalışmalar, piyano veya eşlik saz eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin birlik ve ikilik notalarla oluşturulan etütlerle ritmik solfej çalışmaları yapması sağlanır. Ritmik solfej çalışmaları ile süre değerlerinin ve nota isimlerinin doğru söylenmesi sağlanır. Sürecin devamında ritmik solfej çalışmalarına solfej çalışmaları eklenerek, öğrencilerin notaların isimlerini ve seslerini entenasyonlarına dikkat ederek okumaları beklenir. Bireysel solfej etkinliklerinde dijital kaynaklardan yararlanılabilir. Bu süreç, gözlem formu ile değerlendirilebilir. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur **(D4.1)**, **(SDB2.1)**. Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler **(SDB2.1)**. Birlik ve ikilik notaların seslendirilmesine yönelik ritmik solfeje yönelik performans görevi istenebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

MİOY.1.3.3

Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen birlik ve ikilik notaları, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapılır. Öğrenciler, birlik ve ikilik notalar arasındaki ilişkileri belirler ve dizek ve nota süre değerleri arasında bağ kurar. Örneğin sol anahtarı kullanılarak oluşturulan dizekteki ikinci çizgiye konumlanan birlik veya ikilik notanın, sol sesini ifade ettiğini gösterebilmesi **(OB4)** ve yazılı olarak örneklendirmesi. Bu süreç, gözlem formu ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

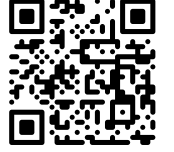
FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Teknoloji destekli uygulamalar sayesinde nota süreleri hem görsel hem de işitsel olarak aynı anda incelenebilir. Öğrenciler, birlik ve ikilik notalar kullanarak kendi ritim hikâyelerini tasarlayabilir ve beden perküsyonu ile canlandırabilir. Farklı müzik türlerinden seçilen örnekler dinletilerek birlik ve ikilik notaların kullanımı analiz edilebilir.

Destekleme Öğrencilerin birlik ve ikilik notaları daha iyi anlayabilmeleri için tekrarlı ve basitleştirilmiş görsel-ışitsel materyaller kullanılabilir. Notaların süre değerlerini somutlaştırmak için beden perküsyonu, ritim çubukları veya basit vurmali çalgılar ile tekrar çalışmaları yapılabilir. Öğrencilerin bireysel öğrenme hızına uygun olarak yavaş tempolu ritim egzersizleri düzenlenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

1.SINIF

4. TEMA: ARALIKLARI ÖĞRENİYORUM-1

Temanın içeriğini tam ses, yarım ses, küçük ikili ve büyük ikili aralıkları oluşturmaktadır. Bu doğrultuda işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1.Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D3. Çalışkanlık, D4 Dostluk

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.20. Sentezleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.1.4.1. Tam ses, yarım sesi yazabilme

- a) Tam - yarım sesi tanır.
- b) Tam - yarım sesi ayırt eder.
- c) Tam - yarım sesi uygular.

MİÖY.1.4.2. Küçük ve büyük ikili aralıkları işitebilme

- a) Küçük ve büyük ikili aralık bileşenlerini tanır.
- b) Küçük ve büyük ikili aralık bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Küçük ve büyük ikili aralık bileşenlerini ifade eder.

MİÖY.1.4.3. Küçük ikili ve büyük aralıkları okuyabilme

- a) Küçük ve büyük ikili aralık kavramını tanır.
- b) Küçük ve büyük ikili aralık kavramını ayırt eder.
- c) Küçük ve büyük ikili aralık kavramını uygular.

MİÖY.1.4.4. Küçük ikili ve büyük aralıkları yazabilme

- a) Küçük ve büyük ikili aralıkları tanır.
- b) Küçük ve büyük ikili aralıkları ayırt eder.
- c) Küçük ve büyük ikili aralıkları uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Büyük İkili ve Küçük İkili Aralıklar

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Tam ses - yarım ses, büyük ikili ve küçük ikili aralıkları müziğin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Tam ses ve yarım ses, nota yükseklikleri arasındaki mesafeyi belirlerken büyük ikili ve küçük ikili aralıklar bu mesafelerin düzenlenmesiyle oluşur; işitildiğinde farklı tını özellikleriyle ayırt edilebilir ve müzik yazısında belirli nota aralıklarıyla gösterilir.

Anahtar Kavramlar

aralık, büyük ikili, küçük ikili, tam ses, yarım ses

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; görsel destekli eşleştirme soruları ve tarsia yapbozdan oluşan çalışma kâğıtları, gözlem formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Aralıkların işitilmesine yönelik verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin nota yazım kurallarına dikkat ettiği, işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin tam ses, yarım ses ve aralık kavramları konusundaki mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için öğrencilere sorular yöneltir. Örneğin "Daha önce müzikte sesler arasındaki mesafeyi tanımlamak için hangi terimleri duydunuz?", "Bir piyanoda yan yana bulunan tuşların her zaman aynı mesafede olmadığını fark ettiniz mi?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanır. Ardından, öğretmen bir piyano görseli veya etkileşimli tahta üzerinde bir klavye modeli göstererek öğrencilere "Hangi beyaz tuşlar arasında siyah tuş yok?", "Bu fark seslerin arasındaki mesafeyi nasıl etkiler?" gibi sorular yöneltir. Böylece öğrencilerin tam ve yarım ses kavramlarını işitsel ve görsel olarak keşfetmeleri sağlanır.

Köprü Kurma Öğrenciler, müzikteki tam ses ve yarım ses kavramlarını günlük hayatta karşılaştıkları mesafe ve ölçü kavramlarıyla ilişkilendirirler. Örneğin öğretmen "Merdiven çıkarken her basamak aynı yükseklikte mi? Peki, bir basamak diğerlerinden daha alçak olursa yürüyüşünüz nasıl değişir? Müzikte sesler arasındaki mesafeler de benzer bir şekilde farklılık gösterebilir mi?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin müzikteki ses aralıklarını fiziksel dünyadaki mesafe algısıyla bağdaştırmalarını sağlar.

Öğrencilerden, günlük hayatta duydukları sesleri düşünerek (Örneğin kapı zili, telefon tuş sesi, trafik sinyalleri) bu seslerin birbirine yakın veya uzak olup olmadığını belirlemeleri ve bunları müzikteki tam ve yarım seslerle karşılaştırmaları istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.1.4.1

Müzikteki tam ses ve yarım ses kavramları etkileşimli tahta üzerinde hazırlanan görsel ve işitsel materyallerle desteklenerek derse başlanır. Öğrencilerle soru cevap etkinlikleri yapılarak öğrencilerin konuyu merak etmeleri sağlanır (**E1.1, E3.8**). Tam ve yarım ses kavramları; akıllı tahta, projeksiyon gibi teknolojik araç gereçlerle anlatılır. Bu süreçte öğrencilerin de bu teknolojik araç ve gereçleri kullanmaları sağlanır (**OB2**). Görseller üzerinde piyano klavyesi gösterilerek bazı beyaz tuşlar arasında siyah tuşların yer almadığı ve buradaki eşitsizlik durumu ile beyaz tuşların birbirine aynı uzaklıkta olmadığı öğrenciler tarafından fark edilir (do-re, re-mi, fa-sol, sol-la, la-si sesleri arasında siyah bir tuş varken mi-fa, si-do sesleri arasında bir siyah tuş bulunmamaktadır). Öğrencilerin etkileşimli tahta üzerinde piyano görselleri ile hazırlanan bulmacaları çözerek tam ses ve yarım sesleri yazarak uygulamaları sağlanır (**E2.5**). Bu süreç, gözlem formuyla değerlendirilebilir. Bu süreçte öğrencilere motivasyonlarını artıracak dönütler verilerek destek sağlanır. Yaptıkları etkinlikler sırasında herkes planladığı görevi takip eder ve yerine getirir (**D3.4**). Öğrencilerin piyanodaki sesleri farklılıklarına göre ayırabilmelerine yönelik süreç değerlendirilirken görsel destekli eşleştirme soruları ve tarsia yapbozdan oluşan çalışma kâğıtları ve gözlem formları kullanılabilir.

MİOY.1.4.2

Öğretmen, parmağıyla piyanonun tuşlarından birisine dokunarak öğrencilerin kulağına önce bir ses geldiğini; fakat dikkatle dinlemelerini istediğinde daha farklı seslerin de duyulduğunu fark ettirir. Örneğin do-re seslerine sırayla basılarak yatay aralık duyurulur. Daha sonra do-re seslerine aynı anda basılarak dikey aralık işitilmesi gerçekleştirilir. Öğrencilerin verilen örneklerle aralıkları işiterek ayırt etmeleri sağlanır. Piyano eşliğiyle yapılan çalışmalarla küçük ikili ve büyük ikili aralıkları basitten karmaşığa doğru ifade edilir. İşitme etkinlikleri yapılarak seslerin birbirine yakın ya da uzak olduğu fark ettirilir. Ses aralıklarını öğrenmek, sürekli deneme ve tekrar gerektirir. Öğrencilerin yanlış işitilen bir aralığı düzeltmek için defalarca denemesi sağlanarak azim ve kararlılıkla süreci sürdürmeleri teşvik edilir (**D3.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.1.4.3

Öğrencilerin, küçük ikili ve büyük ikili aralıkları seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Öğrencilerin, öğretmen tarafından hazırlanan büyük ikili aralıklardan oluşturulan etütleri seslendirmeleri sağlanarak solfej çalışmaları yapmaları sağlanır. Örneğin büyük ikili aralıklarından oluşturulan sıralı seslerin isimlerini kullanarak solfej yapılarak seslendirilmesi. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında öğrenciler aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.1.4.4

Küçük ve büyük ikili kavramı, görsel ve işitsel materyaller ile sunulur. Küçük ve büyük ikili kavramına ait görsel ve işitsel materyallere dair fikirlerini sorarak konuyu merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanımları desteklenir (**SDB1.1**). Küçük ve büyük ikili aralık ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB4**). Notalar arasındaki uzaklıkları gösteren küçük ikili ve büyük ikili aralıkları, öğrencilerin nota yazım kurallarına uygun şekilde çizebilmeleri için etkileşimli tahta ve müzik defteri üzerinde yazı çalışmaları yapmaları sağlanır. Öğrenciler öğeler arasında ilişkileri belirler ve bu ilişkiler arasında bağ kurar. Örneğin do ve re notasını yana yana yazdığında yatay aralık olarak tanımlarken, üst üste yazdığında dikey aralık olarak tanımlayabilmesi (**KB2.20**). Öğrenciler bu durumu sözlü olarak ifade eder. Bu süreç, görsel destekli eşleştirme soruları ve tarsia yapbozlardan oluşan çalışma kâğıtları ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Aralıkların işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin tam ses, yarım ses, büyük ikili ve küçük ikili aralıkları daha derinlemesine anlamalarını sağlamak için bir müzik parçası üzerinde çalışarak bu aralıkları analiz etmeleri istenebilir. Örneğin parçada büyük ikili veya küçük ikili aralıkların geçtiği yerleri tespit edebilir ve bu aralıkların müziğe kattığı etkileri tartışabilirler.

Destekleme Öğrencilerin tam ses ve yarım ses sesleri daha iyi kavrayabilmeleri için basitleştirilmiş görseller; tekrar eden işitsel materyaller ve somutlaştırılmış etkinlikler kullanılabilir. Piyano klavyesi üzerinde renkli işaretlemeler yapılarak seslerin arasındaki mesafeler net bir şekilde gösterilebilir. Ses farklarını anlamaları için öğrencilere önce tek tek sesler dinletilip ardından bu sesler arasındaki geçişler vurgulanarak tam ve yarım sesleri ayırt etmeleri sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

1.SINIF

5. TEMA: TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM-1

Temanın içeriğini Türk müziği usullerinden nim sofyan, semai ve sofyan usulleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma ve okuma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 11

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.2. Odaklanma, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D4. Dostluk, D12. Sabır, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.1.5.1. Türk müziği usullerini dinleyebilme

- a) Türk müziği usullerini tanır.
- b) Türk müziği usullerini ayırt eder.
- c) Türk müziği usullerini açıklar.

MİOY.1.5.2. Dinlediği eserlerin usullerine uygun hareket sergileyebilme

- a) Dinlediği eserlerin usul yapısına uygun hareketler belirler.
- b) Dinlediği eserlerin usul yapısına uygun hareketler sergiler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Nim Sofyan, Semai ve Sofyan Usulleri

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Türk müziğinde usul, meşk eğitiminin vazgeçilmez bir yöntemi olarak kuşaktan kuşağa aktarılmıştır.

Anahtar Kavramlar

dikte, nim sofyan, ölçü, ritmik dikte, semai, sofyan, solfej, usul

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Usul darplarını içeren ve usul uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin nota süre değerlerinin zaman mukayeselerini yapabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Derse başlamadan önce, öğrencilerin nim sofyan, semai ve sofyan usulleri hakkında sahip oldukları bilgileri anlamak için bazı sorular sorulabilir. Öğrencilere, "Daha önce bir müzikte ritim duydunuz mu? Bu ritimler hızlı mı yoksa yavaş mıydı?" gibi basit sorular yöneltilir. Usullerin temel yapılarını anlamalarına yönelik olarak, "Hiç ellerinizi vurarak ya da ayaklarınızı yere vurarak bir ritim tuttunuz mu?" gibi sorularla geçmiş deneyimlerine ulaşılabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden, müziğin önemli unsurlarından biri olan ritmi kendi yaşantılarından ve deneyimlerinden örneklerle anlatmaları istenebilir. Mevcut bilgilerini kullanmaları için "Ritim sadece bir müzik terimi midir?" ve "Doğada ya da evrende ritme örnek neler olabilir?" soruları sorularak görüşleri alınabilir. "Kalp atışı", "nefes alış verişimiz", "adım atmak" ve "zıplamak" gibi somut örneklerle doğanın ve evrenin döngüsünün ritim olduğu fark ettirilebilir. Ayrıca yağmur damlalarının hızlı tıptırtıları ya da rüzgârın hafif esintileri gibi doğal seslerle basit ritim kalıpları ilişkilendirilebilir. Öğrencilere aileleriyle katıldığı düğün, halk oyunları gösterileri vb. etkinliklerde dinledikleri Türk müziği eserlerine örnek vermeleri istenir. Verdikleri örneklerden nim sofyan, semai ve sofyan usulünü içinde barındıran eserler dijital ortamda dinletilerek eserlerin ritimlerine eşlik edip öğreneceği usullerle bağ kurmaları sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.1.5.1

Türk müziği usul yapılarından nim sofyan, semai ve sofyan usullerini içeren eserler veya animasyonlar izletilerek öğrencilerin konuyu merak etmeleri sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Öğrencilere, izleme ve dinleme etkinliklerinin ardından usullerle ilgili bilgileri veya anıları olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğrenecekleri bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir. Bu süreçte, öğrencilerin geleneksel müzik unsurlarını tanıması ve anlamlandırması sağlanarak kültürel değerlere duyarlılık geliştirmeleri teşvik edilir (**D19.1**) (**SDB2.1**). Nim sofyan, semai ve sofyan usulünün genel özellikleri ve şematik gösterimi tahtaya yazılır (**OB4**). Türk müziği usul yapıları ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Nim sofyan, semai ve sofyan usullerinden oluşturulan repertuvar öğrencilere dinletilerek öğrencilere usulleri ayırt etmeleri için sorular yöneltilir. Sorulara ilişkin açıklamalar için görsel şemalar, animasyonlar ve akıllı tahtadan yararlanılarak öğrencilerin usulleri açıklamaları sağlanır. Bu süreç gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.1.5.2

Bir ritim aleti (bendir, def, kudüm vb.) ile usulün vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır ve usul vurmaları istenir (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, usullerin darplarını dizlerine vurarak (meşk sistemi), uygulamalı olarak öğrencilere gösterir ve öğrencilerden kendisini taklit etmesini ister (**KB2.11**). Nim sofyan, semai ve sofyan usullerinin 1. mertebelerinin hareket koordinasyonunu belirler. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilere nim sofyan, semai ve sofyan usulünde eserler dinletilerek ezgisel yapıya uygun usul darplarını vurmaları istenir. Çalışmalar sırasında el ve ayak koordinasyonuna odaklanmaları beklenir. Zorluklarla karşılaştıklarında pes etmeden denemeye devam etmeleri ve doğru uygulamaya ulaşana kadar süreci sabırla sürdürmeleri sağlanır (**D12.3**, **OB1**). Öğrenciler, grupta beraber yapılan usul çalışmalarında aktif rol alarak usul vuruşlarını sergiler. (**SDB2.2**) Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Grubu etkin bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini geliştirir (**SDB2.1**). Öğrencilere düzeyine uygun eserleri, usul darplarını içeren ve usul uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLIlaştırma

Zenginleştirme

Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup, eseri, çeşitli ritim aletleriyle çalarken diğer grup eserin usulü dizlerine vurarak seslendirebilir. Ritmik solfejini ve diktesini yapabildiği Türk müziği usullerinden oluşan etüt veya ezgilerle, kendi etütlerini ya da ezgilerini kurgulayarak süreç zenginleştirilebilir.

Destekleme

İlk etapta öğrencilerin zorluk yaşamaması için nim sofyan, semai ve sofyan usulleri yavaş tempoda basit örneklerle başlanabilir. Öğrencilere, her bir usulün darpları belirgin bir şekilde sesli söyleme veya elle vurma yoluyla gösterilebilir. Öğrencilerle bire bir çalışarak nim sofyan, semai ve sofyan usulleri üzerine geri bildirimler verilebilir. Zorluk çeken öğrencilere, usulün belli bir kısmı tekrar ettirilerek doğru vuruşları bulmaları sağlanabilir. Öğrencilere, usulleri çalıştırırken metronom kullanmaları önerilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. SINIF**1. TEMA: DÖRTLÜK VE SEKİZLİK NOTALAR**

Temanın içeriğini müzikte dörtlük ve sekizlik notalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D2. Aile Bütünlüğü, D4. Dostluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.2.1.1. Dörtlük ve sekizlik notaları işitebilme

- a) Dörtlük ve sekizlik notaları tanır.
- b) Dörtlük ve sekizlik notaları ayırt eder.
- c) Dörtlük ve sekizlik notaları ifade eder.

MİOY.2.1.2. Dörtlük ve sekizlik notaları okuyabilme

- a) Dörtlük ve sekizlik notaları tanır.
- b) Dörtlük ve sekizlik notaları ayırt eder.
- c) Dörtlük ve sekizlik notaları uygular.

MİOY.2.1.3. Dörtlük ve sekizlik notaları yazabilme

- a) Dörtlük ve sekizlik notaları kavramını tanır.
- b) Dörtlük ve sekizlik notaları ayırt eder.
- c) Dörtlük ve sekizlik notaları uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Dörtlük ve Sekizlik Notalar

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Dörtlük ve sekizlik notalar, müzikte ritmik düzeni ve ses sürelerini belirler.

Anahtar Kavramlar

dörtlük, değer, dikte, sekizlik, solfej, süre, ritmik solfej

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Temanın öğrenme çıktıları; gözlem formu, eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Dörtlük ve sekizlik notaları seslendirmesine yönelik performans görevi istenebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin birlik ve ikilik notaları tanıdığı; birlik ve ikilik notalarla işitme, okuma ve yazma becerisini kullanabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin dörtlük ve sekizlik notalar konusundaki mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yöneltir. Örneğin "Daha önce dörtlük ve sekizlik nota kavramlarını duydunuz mu?", "Müzikte bazı seslerin daha uzun, bazılarının daha kısa olduğunu fark ettiniz mi?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirilmesi sağlanır.

Ardından, öğretmen kısa bir ritmik dinleti sunarak öğrencilere "Bu dinlediğiniz ritimde hangi sesler daha uzun, hangileri daha kısa?", "Daha uzun çalınan notalar mı daha kısa çalınanlar mı daha belirgin?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin nota süreleri ile ritim arasındaki ilişkiyi fark etmeleri sağlanır.

Köprü Kurma

Öğrenciler, dörtlük ve sekizlik notaların süre değerlerini günlük yaşamda karşılaştıkları ritmik yapılar ve zaman algısıyla ilişkilendirirler. Örneğin öğretmen "Yürürken bazen adımlarınızı hızlandırır, bazen yavaşlatırsınız. Müzikte de notalar farklı uzunluklarda çalındığında ritim nasıl etkilenir?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin müzikteki ritim ile günlük hareketleri arasında bağlantı kurmalarını sağlar. Ayrıca konuşurken kelimeleri hızlı veya yavaş söylemenin müzikal ifadeyi nasıl etkilediği tartışılabilir. Öğrencilerden, saat tıklamaları, yürüyüş ritimleri veya alkış gibi sesleri hayal ederek bunları dörtlük ve sekizlik notalarla ilişkilendirmeleri istenebilir. Grup çalışmalarında, ritim sürelerinin müzikteki akıcılığı nasıl şekillendirdiği tartışılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.2.1.1

Dörtlük ve sekizlik notalar ile ilgili görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlamaları ve dizileri merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Öğretmen tarafından dörtlük ve sekizlik notalar ile ilgili sunumlar hazırlanarak, öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Dörtlük ve sekizlik notaların işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar eşlik saz olarak belirlenen çalgı eşliğinde veya etkileşimli araçlar kullanılarak gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerin dörtlük ve sekizlik notaların sürelerinin uzunluklarını fark etmeleri için görsel ve işitsel materyallerden yararlanılarak dörtlük ve sekizlik notaları tanımaları ve süre değerinin uzunluk ve kısalıklarını işiterek belirtmeleri sağlanır. Öğrencilere, ses bulma ve işitme oyunları oynatılarak notaların dörtlük ve sekizlik olduğunu ayırt etmeleri sağlanır (**E2.5**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.2.1.2

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği dörtlük ve sekizlik notalara yönelik yapılan çalışmalar, piyano veya eşlik saz eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin dörtlük ve sekizlik notalarla oluşturulan etütlerle, ritmik solfej çalışmaları yapması sağlanır. Ritmik solfej çalışmaları ile süre değerlerinin ve nota isimlerinin doğru söylenmesi sağlanır. Sürecin devamında ritmik solfej çalışmalarına solfej çalışmaları ile devam ederek öğrencilerin notaların isimlerini ve seslerini entenasyonlarına dikkat ederek okumaları beklenir. Bireysel solfej etkinliklerinde yararlanabilmeleri için dijital kaynaklardan yararlanılabilir. Bu süreç, gözlem formu ile değerlendirilebilir. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alarak, ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur. (**D4.1**), (**SDB2.1**). Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.2.1.3

Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen dörtlük ve sekizlik notaları, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrencilerin dörtlük ve sekizlik notalar arasındaki ilişkileri belirlemesi, dizek ve nota süre değerleri arasında bağ kurması sağlanır. Örneğin sol anahtarı kullanılarak oluşturulan dizekteki 3. çizgiye konumlanan dörtlük notanın, si sesini ifade ettiğini ayrıca süre değerinin 1 vuruş olduğunu gösterebilmesi (**OB4**). Kas becerilerinin gelişmesi açısından boyama etkinlikleri yapılarak nota yazım becerilerini geliştirmesi desteklenir (**E2.5**). Bu süreç, gözlem formu ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Dörtlük ve sekizlik notaların ritmik değerlerini tanımaya yönelik bir performans görevi istenebilir. Bu görevde öğrencilerden, verilen ritmik kalıpları doğru vuruşlarla çalmaları veya ritmik olarak seslendirmeleri istenir. Sürecin pekişmesi amacıyla, evde aile üyeleriyle birlikte dörtlük ve sekizlik notaları içeren basit şarkılar söylenmesi teşvik edilir (**D2.2**). Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı veya gözlem formu kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Teknoloji destekli öğrenme süreçleri kullanılarak öğrencilere nota değerlerini değiştirme ve kendi müziklerini besteleyebilme imkânı sunulabilir. Öğrenciler, dörtlük ve sekizlik notaları içeren kısa müzik cümleleri oluşturarak bunları arkadaşlarına öğretebilir ve birlikte çalabilir. Ritim oyunları ve doğaçlama çalışmaları ile öğrencilerin müzikal yaratıcılıklarını geliştirmeleri sağlanabilir.

Destekleme Dörtlük ve sekizlik notalarla ilgili basit, yönlendirici sorular içeren etkinlik kâğıtları hazırlanarak öğrencilerin bilgileri yavaş yavaş pekiştirmesi sağlanabilir. Oyunlaştırılmış öğrenme yöntemleri kullanılarak öğrenciler için eğlenceli ve öğretici etkinlikler oluşturulabilir. Örneğin öğrencilerden dörtlük ve sekizlik notaların sürelerini temsil eden basit hareketlerle ritim çalışmaları yapmaları istenebilir. Sürekli tekrar ve basit alıştırımlarla öğrencilerin nota sürelerini kavramaları pekiştirilerek öğrenme süreci kolaylaştırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. SINIF

2. TEMA: MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM-2

Temanın içeriğini bemol, diyez ve naturel işaretleri oluşturmaktadır. Tema içeriğine uygun olarak öğrenme çıktılarına ulaşmak amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ -

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.6. Bilgi Toplama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.5. Oyunseverlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Görsel Sanatlar, Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.2.2.1. Ses değiştirici işaretleri hakkında bilgi toplayabilme

- a) Bemol, diyez ve naturel işaretleri hakkında bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- b) Bemol, diyez ve naturel işaretleri hakkında belirlediği araçlarla bilgileri bulur.
- c) Bemol, diyez ve naturel işaretleri hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Bemol, diyez ve naturel işaretleri hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Ses Değiştirici İşaretler

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Bemol, diyez ve naturel işaretleri, notaların ses yüksekliğini değiştirerek müzikte ton ve melodi yapısını oluşturur.

Anahtar Kavramlar

bemol, diyez, naturel, sesteş

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kısa cevaplı sorular ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıdı, gözlem formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak bemol diyez ve natürel işaretlerinden oluşturulacak performans görevleri verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin daha önce müzikte seslerin pes ve tiz olabileceğini öğrendikleri, farklı yükseklikteki sesleri işiterek ayırt edebildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Derse başlamadan önce, öğrencilerin ses değiştirici işaretleriyle ilgili ön bilgilerini anlamak için çeşitli sorular yöneltilir. Öğrencilere, "Müzikte sesler her zaman aynı yükseklikte mi olur?" veya "Bazı notalar daha tiz, bazıları daha pes olabilir mi?" gibi sorular sorularak sesler arasındaki farkları düşünmeleri sağlanabilir.

Öğrencilere farklı yüksekliklerde notalar dinletilerek, "Bu ses daha tiz mi, yoksa daha pes mi?" gibi sorular yöneltilerek işitsel farkındalıkları ölçülebilir. Ayrıca bir melodi dinletildikten sonra "Bu melodi içinde seslerin değiştiğini fark ettiniz mi?" gibi sorularla bemol, diyez ve naturel işaretlerinin etkisini sezgisel olarak keşfetmeleri sağlanabilir.

Son olarak, öğrencilere bir nota kâğıdı gösterilerek "Bu notaların yanındaki işaretler sizce ne anlama geliyor olabilir?" sorusu sorulabilir. Böylece, öğrencilerin bu işaretleri tanıyıp tanımadığı gözlemlenir ve hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenir.

Köprü Kurma

Günlük hayatta farklı sesler duyarız. Örneğin küçük bir kuşun sesi incedir, bir davulun sesi ise kalın. Bazı müzik işaretleri de sesleri böyle tizleştirir ya da kalınlaştırır. Tıpkı çevremizdeki seslerin farklı olması gibi, bu işaretler de müzikte yeni sesler ve farklı duygular oluşturur. Müzikte de aynı tuşa basınca farklı isimler verilebiliyor, buna neden ihtiyaç duyuluyor?" gibi sorular sorulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.2.2.1

Öğrencilere sınıf ortamında görsel materyaller gösterilerek bu görselleri tanıması istenir ve bilmediği görselleri bildiklerinden ayırarak çıkarımda bulunması beklenir (Örneğin bir eserin notası gösterilerek değiştirici işaretlerini fark etmeleri beklenir). Bu süreçte arkadaşlarının ortaya çıkan fikir ve görüşlerine değer verir (D4.4). Öğrencilerin kendilerini ifade etme esnasında öz güvenlerini artıracak dönütler verilir (E1.5). İlgili görsel materyaller gösterilerek bu işaretler hakkında merak uyandırıcı ve dikkat çekici eğitsel oyunlar planlanır (E2.5, E1.1). Değiştirici işaretlerin sesi tizleştirip pesleştirme etkileri, piyano eşliğinde öğrencilere dinletilir ve sesin tizlik ve peslik duyularının fark edilmesi sağlanır (OB1). Pesleşen sesin bemol, tizleşen sesin ise diyez olarak adlandırıldığı; natürel işareti ile tekrar doğal sese döndüğü öğrencilere işitsel olarak fark ettirilir. Bu sürecin ardından, öğrencilerle piyano eşliğinde seslendirme çalışmaları yapılır ve değiştirici işaretleri "na" veya "a" heceleriyle seslendirmelerini sağlayan etkinlikler düzenlenir. Öğrencilerin, değiştirici işaretlerin işitsel duyularını görsellerle eşleştirerek bilgileri doğrulamaları desteklenir. Ardından, öğrenciler küçük gruplara ayrılarak kendilerine verilen nota kartlarıyla bemol, diyez ve naturel işaretleri içeren kısa ezgiler oluşturur ve bu ezgileri grupça seslendirerek sınıfla paylaşırlar. Etkinlikler, öğrencilerin iletişim ve iş birliği içinde çalıştıkları grup faaliyetleriyle yürütülerek öğrenmelerinin kalıcı hâle gelmesi sağlanır (SDB2.1). Bu sürecin ardından öğrencilere do ve re arasındaki siyah tuş gösterilir. Örneğin do sesinden yarım ses yukarı hareket edildiğinde (çıkıcı) sesin tizleşerek do diyez, re sesinden aşağı hareket edildiğinde (inici) sesin pesleşerek re bemol olarak isimlendirildiğini anlar. Aynı tuşun iki farklı isminin olduğu fakat aynı sesi ifade ettiğini, dolayısıyla do diyez ve re bemol seslerinin sesteş ses olduğunu ayırt eder. Bu süreçte öğrencilere albüm hazırlama ile ilgili performans görevi verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir. Ayrıca kısa cevaplı soru, eşleştirme soruları içeren çalışma kâğıdı ile de değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Hazır bulunuşluğu yüksek, müziğe ve enstrümanlara aşina olan ya da hızlı öğrenen öğrencilerden ses değiştirici işaretleri anlatmaları istenebilir. Öğrencinin kendi bestesini yapmasına olanak tanıyarak doğaçlama çalışmaları yaptırabilir. "Diyez ve Bemol ile Melodini Yarat!" oyunu oynatarak öğrencilerin sadece diyezli notalar ya da sadece bemollü notalar kullanarak kısa bir melodi bestelemesi sağlanabilir.

Destekleme

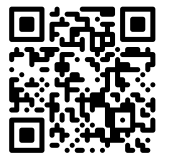
Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve hazır bulunuşlukları dikkate alınarak etkin olabilecekleri "Adımlarla Ses Değiştiricileri Anlatma" oyunu tasarlanabilir. Bu oyunda öğrencilerin sıralaması dizilir ve kalıcılığı bir ses değişimi gösterir:

- Bir adım ileri = Diyez (♯)(Ses yarım yükselir.)
- Bir adım geri = Bemol (♭)(Ses yarım alçalır.)
- Eski yerine dön = Naturel (♮)(Başlangıca dönülür.)

Oyun etkinliği yapılırken öğrencilerin zorlandıkları yerlerde onlara ipuçları verilebilir. Öğrencilerin sesteş kavramını daha iyi kavrayabilmeleri için basitleştirilmiş görseller; tekrar eden işitsel materyaller ve somutlaştırılmış etkinlikler kullanılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. SINIF

3. TEMA: ARALIKLARI ÖĞRENİYORUM-2

Temanın içeriğini, küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkları oluşturmaktadır. Bu doğrultuda müziksel işitme, müziksel okuma, müziksel yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.20. Sentezleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.2.3.1. Küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkları işitebilme

- a) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık bileşenlerini tanır.
- b) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık bileşenlerini ayırt eder.
- c) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık bileşenlerini ifade eder.

MİOY.2.3.2. Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık kavramını okuyabilme

- a) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık kavramını tanır.
- b) Küçük üçlü ve büyük üçlü kavramını ayırt eder.
- c) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık kavramını uygular.

MİOY.2.3.3. Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık kavramını yazabilme

- a) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık kavramını tanır.
- b) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık kavramını ayırt eder.
- c) Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık kavramını uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Küçük Üçlü ve Büyük Üçlü Aralıklar

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Küçük üçlü ve büyük üçlü aralıklar, müziğin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu aralıklar, müziği işitirken, okurken, yazarken ve icra ederken kullanılır. Böylece müziği daha iyi anlamamıza ve ifade etmemize yardımcı olur.

Anahtar Kavramlar

aralık, büyük, küçük, üçlü

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma, kısa cevaplı soru ve eşleştirme gibi çalışma kâğıtları, gözlem formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Aralıkların işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, müzikte notalar arasındaki mesafenin farklı olabileceğini bildiği ve daha önce tam ses, yarım ses gibi temel aralıkları öğrendiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğretmen; dersin başında öğrencilerin küçük ve büyük aralıklar, yatay ve dikey aralık durumu ve doğal sesler konularındaki mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yöneltir. Örneğin "Daha önce müzikte seslerin birbirine olan uzaklığını tanımlamak için kullanılan bir kavram duyduunuz mu?", "Bir piyanoda aynı anda basılan seslerle sırayla çalınan sesler arasındaki farkı nasıl açıklarsınız?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanır. Ardından, öğretmen piyanoda farklı tuşlara basarak sesler arasındaki mesafeyi dinletir ve öğrencilere, "Bu iki ses birbirine yakın mı yoksa uzak mı geliyor?", "İlk duyduğunuz ses mi daha baskın, yoksa birden fazla sesi aynı anda duyduğunuzda fark ettiğiniz başka sesler var mı?" gibi sorular yöneltirerek öğrencilerin işitsel algılarını geliştirmeleri sağlanır.

Öğrencilerden, görseller üzerinde aralıkları inceleyerek küçük ve büyük aralıkları belirlemeleri, öğretmenin çaldığı sesleri dinleyerek aralık türlerini tahmin etmeleri istenir. Bu süreçte öğretmen; öğrencilerin sesleri ayırt etme becerilerini, işitsel algılarını ve müzikal farkındalık düzeylerini gözlemleyerek derse yön verir.

Köprü Kurma Öğrenciler, müzikteki aralık kavramını günlük hayatta karşılaştıkları mesafe, yükseklik ve ses algısıyla ilişkilendirmeleri istenir. Örneğin öğretmen "İki kişi birbirine çok yakın konuştuğunda sesleri nasıl duyarsınız? Peki, biri uzaklaştığında sesin tınısı ve algılanışı nasıl değişir? Müzikte de sesler arasındaki mesafe benzer bir şekilde mi etkilenir?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin ses aralıkları ile fiziksel mesafeler arasındaki bağlantıyı kurmalarını sağlar.

Öğrencilerden, günlük hayatta duydukları farklı sesleri analiz ederek (Örneğin kapı zili, telefon melodileri, farklı uzaklıklardan gelen konuşmalar) bu seslerin birbirine yakın veya uzak olup olmadığını belirlemeleri ve bunları müzikteki küçük ve büyük aralıklarla karşılaştırmaları istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.2.3.1

Öğretmen, piyanonun bir tuşuna basarak öğrencilerin önce tek bir ses duyduğunu, ancak dikkatle dinlediklerinde farklı tınları da fark edebileceklerini ifade eder. Böylece öğrenciler, duyuşal özellikler ile estetik duyum arasındaki ilişkiyi keşfeder (D7.1). Öğrencilere, ilk titreşen sesin ana ses, sonradan duyulan seslerin ise doğal sesler olduğu açıklanarak işitme ile duyum arasındaki ilişki vurgulanır. İşitme etkinlikleriyle, sesler arasındaki mesafeyi fark etmeleri ve işitsel dikkatin önemi kavratılır. Örneğin do ve mi seslerine sırayla basılarak yatay aralık, aynı anda basılarak dikey aralık duyurulur. Öğrencilerin bu örnekler üzerinden aralıkları işiterek ayırt etmeleri sağlanır. Piyoano eşliğinde yapılan çalışmalarda küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkları basitten karmaşığa doğru ifade etmeleri beklenir. Süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilir.

MİÖY.2.3.2

Öğrencilerin küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkları seslendirmeye yönelik çalışmaları piyoano eşliğinde gerçekleştirilir. Öğretmen tarafından hazırlanan büyük üçlü ve küçük üçlü aralıklardan oluşan etütler seslendirilerek solfej çalışmaları yapılır. Bu süreçte ritmik solfej çalışmaları da yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerileri geliştirilir. Seslendirme çalışmalarında öğrenciler aktif rol alarak, ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalışır. Süreç, gözlem formu ile değerlendirilir (D4.1).

MİÖY.2.3.3

Küçük üçlü ve büyük üçlü, görsel ve işitsel materyaller ile sunulur. Küçük üçlü ve büyük üçlü kavramına ait görsel ve işitsel materyallere dair öğrencilerin fikirleri sorularak konuyu merak etmesi sağlanır (E1.1). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (E3.8). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanımaları desteklenir (SDB1.1). Küçük üçlü ve büyük üçlü aralık ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB4). Notalar arasındaki uzaklıkları gösteren görsel materyallerle, küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkları ifade edilir. Öğrencilerin bu aralıkları nota yazım kurallarına uygun şekilde çizebilmeleri için etkileşimli tahta ve müzik defteri üzerinde yazı çalışmaları yapmaları sağlanır. Öğrencilerin öğeler arasında ilişkileri belirlemesi ve bu ilişkiler arasında bağ kurması sağlanır. (Örneğin do ve mi notasını yan yana yazdığında yatay aralık olarak tanımlarken üst üste yazdığında dikey aralık olarak tanımlayabilmesi)(KB2.20). Öğrenciler bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç; kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları vb. kullanılarak değerlendirilebilir. Aralıkların işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin işitsel algısını güçlendirmek için küçük üçlü ve büyük üçlü aralıklarla bilinen şarkılardan örnekler verilerek öğrencilerden bu aralıkları belirlemeleri istenebilir. Bireysel çalışmalarla öğrenciler, interaktif tahtada veya dijital müzik yazılımlarında küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkları kullanarak kısa melodik yapılar oluşturabilir ve bunları seslendirerek arkadaşlarıyla paylaşabilir.

Destekleme Öncelikle, öğrencilere küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkların farkını anlatan renkli ve anlaşılır görseller sunularak öğrencilerin görsel hafızalarını güçlendirmeleri sağlanabilir. Piyano klavyesi üzerinde renk kodlaması yapılarak küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkların bulunduğu tuşlar belirgin hâle getirilebilir.

Öğrencilerin işitsel farkındalıklarını artırmak için aralıklar önce öğretmen tarafından çağınarak öğrencilerin sadece dinlemeleri sağlanabilir. Ardından, yavaş tempolu tekrarlarla öğrencilerden duydukları sesleri eşleştirmeleri istenebilir. İşitme süreçlerini desteklemek amacıyla, öğrencilerden küçük üçlü ve büyük üçlü aralıkları içeren basit sesleri taklit etmeleri beklenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. SINIF

4. TEMA: MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM-3

Temada nota yazım kuralları, uzatma noktası ve bağ kavramları tema içeriğine uygun şekilde ele alınarak belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 9

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D10. Mütevazilik, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.2.4.1. Nota yazım kurallarına uygun yazabilme

- a) Nota yazım kurallarının bileşenlerini tanır.
- b) Nota yazım kurallarının bileşenlerini ayırt eder.
- c) Nota yazım kurallarının bileşenlerini uygular.

MİOY.2.4.2. Uzatma noktası ve bağ işaretlerini okuyabilme

- a) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini tanır.
- b) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini ayırt eder.
- c) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini uygular.

MİOY.2.4.3. Uzatma noktası ve bağ işaretlerini yazabilme

- a) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini tanır.
- b) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini ayırt eder.
- c) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini uygular.

MİOY.2.4.4. Uzatma noktası ve bağ işaretlerini işitebilme

- a) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini tanır.
- b) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini ayırt eder.
- c) Uzatma noktası ve bağ işaretlerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Nota Yazım Kuralları
Uzatma Noktası ve Bağ İşareti

Genellemeler/ Anahtar

Kavramlar/ Sembol ve

Gösterimler

Genellemeler

Nota yazım kurallarına uygun yazmak ortak bir dil oluştururken uzatma noktası ve bağ işaretleri, müzikte ritmik düzeni ve ifadeyi belirleyerek notaların sürelerini değiştirme ve bağlantılı çalma imkânı sağlar.

Anahtar Kavramlar

ek çizgi, nota yazımı, uzatma bağı, uzatma noktası

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve

Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma soruları ve doğru-yanlış sorularından oluşturulacak çalışma kâğıtları, kontrol listesi, gözlem formu ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir. Performans görevi olarak, yazım kuralları, uzatma noktası ve bağ ile ilgili pano hazırlamaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin anahtar, dizek, nota isimleri ve nota süre değeri gibi kavramları bildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Derse başlamadan önce, öğrencilerin nota yazım kuralları, uzatma noktası ve bağ işaretleri hakkında sahip oldukları ön bilgileri anlamak için çeşitli sorular yöneltilebilir. Öğrencilere, "Notalar müzikte nasıl yazılır?", "Müzikte bazı sesler neden uzun, bazıları kısa olur?" gibi sorular sorularak düşünceleri sağlanabilir.

Öğrencilere farklı notalar içeren bir müzik örneği gösterilerek, "Buradaki noktalar ve çizgiler ne işe yarıyor olabilir?" sorusu yöneltilerek uzatma noktası ve bağ işaretleri hakkında farkındalıkları değerlendirilebilir. Bir ritim örneği dinletilerek "Sizce bu ritimde hangi sesler daha uzun çalıyor?" gibi sorularla öğrencilerin işitsel algıları ölçülebilir.

Köprü Kurma Müzikteki uzatma noktası ve uzatma bağı kavramları, günlük yaşamımızdaki birçok durumu anlamamıza yardımcı olabilir. Örneğin öğrencilerin canları sıkıldığında ya da üzüldüklerinde dokunaklı, duygusal ünlemlerden "aman, of" gibi kelimeleri ya da seslenme edatlarından "hey, hişt" kelimelerini kullandıklarında bu kelimeleri nasıl seslendirdikleri sorularak günlük hayatta kullanımlarına dair deneyimleri ortaya çıkarılır. Böylece, öğrencilerin günlük yaşamlarındaki ses kullanımları ile müzikteki uzatma noktası ve uzatma bağı kavramları arasında bağlantı kurmaları sağlanır

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.2.4.1

Nota yazım kurallarını içeren görsel metinler öğrencilere sunularak öğrencilerin nota yazımına dair şemaları merak etmeleri sağlanır. **(E1.1.)** Öğrencilere sunulan şemalarla ön öğrenmeleri hatırlaması sağlanır. Etkinlikler sırasında öğrencilerin birbirlerini dikkatle dinlemeleri, sırasını bekleyerek konuşmaları ve iletişimde saygılı bir tutum sergilemeleri teşvik edilir. Öğrencilerin yeni öğrenmelerde sunulan görsellere ilişkin sorular sorması sağlanır **(E3.8)**. Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir **(SDB1.1)**. Dizek üzerine nota yuvarlaklarını taşırmadan yazabilmeleri, anahtarları dizek üzerine konumlandırabilmeleri, boyama etkinlikleri yapmaları sağlanır **(E1.2)**. Doğru ve yanlış yazıma dair görseller sunularak öğrencilerin doğru ve yanlış yazımları fark etmeleri sağlanır **(OB1)**. (Örneğin 3. çizgi üzerine yazılan sol anahtarını gördüğünde yazımın yanlış olduğunu ifade etmesi) **(OB4.)** Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç boşluk doldurma, doğru yanlış sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.2.4.2

Uzatma noktası ve bağ terimlerini içeren görsel metinler öğrencilere sunularak öğrencilerin nota yazımına dair şemaları merak etmeleri sağlanır **(E1.1.)**. Öğrencilere sunulan şemalarla ön öğrenmeleri hatırlaması sağlanır. Süreçte, soru-cevap etkinlikleri yapılarak öğrencinin nezaket kuralları çerçevesinde söz alması ve kendini ifade etmesi desteklenir **(D14.1)**. Etkinlikler sırasında öğrencilerin birbirlerini dikkatle dinlemeleri, sırasını bekleyerek konuşmaları ve iletişimde saygılı bir tutum sergilemeleri teşvik edilir. Öğretmen tarafından basılı veya dijital ortamda sunulan görsellerle ilgili, öğrencilerin sorular sorması sağlanır. Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir **(SDB1.1.)**. Uzatma noktası ve bağını okumaya yönelik görseller, etkileşimli tahta aracılığıyla öğretmen tarafından örneklenir. Öğrencilerin ritmik solfej ve solfej çalışmaları yaparak okuma sürecini pekiştirmeleri sağlanır. Bu süreç boşluk doldurma, doğru yanlış sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.2.4.3

Öğrencilere uzatma noktası ve bağın ne demek olduğu sorularak konuya ilişkin merak oluşturulur **(E1.1)**. Soru-cevap etkinliğiyle öğrenciler, dinledikleri müzikle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder **(SDB2.1)**. Öğrencilerin uzatma noktası ve bağ ifadelerinin kısaltmaları, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde tanımları sağlanır. Kısaltma işaretleri ile ifade edilen görseller, etkileşimli tahtadan gösterilerek öğrencilerin tanıdığı ifadeleri ayırt ederek örneklemeleri sağlanır. Örnek eserlerde geçen uzatma noktası ve bağ terimlerinin etkili bir şekilde kullanılmasına yönelik uzatma noktası ve bağ terimlerinin olmadığı çalışma kâğıtları verilerek öğrencilerin seslendirme yapmaları istenir. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.2.4.4

Uzatma noktası ve bağ ile ilgili görsel ve işitsel materyaller ile öğrencilerin temel öğeleri merak etmesi sağlanır **(E1.1)**. Uzatma noktası ve bağ ile ilgili öğrencilerin soru sorması sağlanır **(E3.8)**. Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir **(SDB1.1)**. Öğrencilere öz güvenlerini artıracak dönütler verilir **(E1.5)**. Bu süreç, gözlem formu veya kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Uzatma noktası ve bağ terimleri ile ilgili sunumlar hazırlanarak kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır **(OB1)**. Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir **(SDB1.1)**. Öğrencilerin sınıf içerisinde görsellerle desteklenerek ifade edilen uzatma noktası ve bağ öğelerini, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde çizmeleri için boyama etkinlikleri yapılması sağlanır **(E1.2)**. Bu süreç, eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Sınıf içerisinde görsel materyallerle desteklenen öğrencilerin, uzatma noktası ve bağ gibi öğeleri, metronoma uygun bir şekilde eliyle veya ayağıyla tempo tutarak süredeki değişiklikleri fark etmesi sağlanır. Öğrenciler, öğeler arasında ilişkileri belirler ve bu ilişkiler arasında bağ kurar. (Örneğin nota yazısı üzerinde bağın kullanılma durumlarını tespit edilebilmesi) **(OB4)**. Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder **(KB2.7.)**. Bu süreçte, uzatma noktası ve bağ konularına yönelik bir performans görevi verilebilir. Değerlendirme aşamasında, sürecin izlenmesi için analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir. Öğrencilerin konularla ilgili sunum yapmaları teşvik edilir ve gruplar oluşturularak birbirlerine karşı olumlu tutum geliştirmeleri beklenir. Böylece, iş birliği içinde çalışma ve grup içindeki uyumu deneyimlemeleri sağlanır **(SDB2.2, D10.3)**. Bu süreçte, yazım kuralları, uzatma noktası ve bağ ile ilgili pano hazırlamaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilere matematikteki ritmik değerleri kullanarak kavramları anlatabiliriz. Örneğin uzatma noktası, önüne geldiği notanın süre değerini yarısı kadar uzatır. 4 vuruşluk notaya (birlik nota) uzatma noktası eklediğimizde nota, $4 + 2 = 6$ vuruş olur.

Müzik tarihindeki bestecilerin uzatma noktası ve bağını nasıl kullandıklarını anlatmaları istenebilir. Öğrencilere boyama ve çizme çalışmaları yaptırılarak yazma becerisinin gelişmesi sağlanabilir.

Destekleme Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve hazır bulunuşlukları dikkate alınarak etkin olabilecekleri tekrarlar ve oyunlarla pekiştirme yapılabilir. Görseller eşliğinde öğrencilere, "Bağ mı Nokta mı?" oyunu oynatılır. Öğretmen, bir ritim çalar ve öğrenciden "Bağ mı Nokta mı?" olduğunu tahmin etmesi istenir. Zorluk çeken öğrencilere, ritim daha yavaş çalınarak tekrar ettirilir. Doğru cevabı bulması sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. SINIF

1. TEMA: 4'LÜ TAMPERE SES DİZİSİ

Temanın içeriğini 4'lü tampere ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda 4'lü tampere ses dizisi ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D4. Dostluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.3.1.1. 4'lü tampere ses dizisini yazabilme

- a) 4'lü ses tampere dizisini tanır.
- b) 4'lü tampere ses dizisini ayırt eder.
- c) 4'lü tampere ses dizisini uygular.

MİÖY.3.1.2. 4'lü tampere ses dizisini okuyabilme

- a) 4'lü tampere ses dizisini tanır.
- b) 4'lü tampere ses dizisini ayırt eder.
- c) 4'lü tampere ses dizisini uygular.

MİÖY.3.1.3. 4'lü tampere ses dizisini işitebilme

- a) 4'lü tampere ses dizisini tanır.
- b) 4'lü tampere ses dizisini ayırt eder.
- c) 4'lü tampere ses dizisini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

4'lü Tampere Ses Dizileri

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

4'lü tampere ses dizisi, majör ve minör dizilerin oluşumunu sağlayan temel ses dizilimleridir.

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, dörtlü tampere ses dizisi, majör, melodik, minör, ritmik solfej, solfej

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Öğrencilerin Tampere 4'lü ses dizisini uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencileri, tam ses, yarım ses, sesteş, aralık ve dizi kavramlarını tanıdığı kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Derse başlamadan önce, öğrencilerin 4'lü tampere ses dizisi hakkında sahip oldukları ön bilgileri anlamak için çeşitli sorular yöneltilir. Öğrencilere, "Ses dizisi ne anlama gelir?", "Müziği oluşturan sesler belirli bir düzene göre mi sıralanır?" gibi sorular sorularak düşünceleri sağlanabilir. Öğrencilere bir dizi nota içeren kısa bir ezgi örneği gösterilerek "Bu sesler arasında nasıl bir ilişki olabilir?" ya da "Sizce bu dizide sesler kaçlı aralıklarla ilerliyor olabilir?" gibi sorular yöneltilerek 4'lü ses dizisi ve aralık kavramına yönelik farkındalıkları değerlendirilebilir. Ayrıca öğrencilerden bir ses verildiğinde bu sestten başlayarak dördüncü sesi söylemeleri ya da işaretlemeleri istenerek sesler arası ilişkiyi kavrayıp kavrayamadıkları gözlemlenebilir. Bu sorular aracılığıyla öğrencilerin ses dizileri ve aralık kavramlarına ilişkin hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenebilir.

Köprü Kurma

Öğrenilen seslerle öğrenilecek olan seslerden yola çıkılarak ses ve melodi bağlantısı sağlanır. Öğrencilere günlük hayatta, "Bildığınız gibi, bir merdivenden çıkarken her basamağı sırayla çıkarız. Her basamağa bir ses gibi yaklaşalım. Eğer sıralı sesleri doğru bir şekilde çıkarırsak tıpkı merdivenleri rahatça çıkar gibi melodileri doğru çalabiliriz. Şimdi, tıpkı merdiven çıkarken basamağın bir sonrakine geçişi gibi sesler de birbiriyle bağlantılıdır." örnekleri verilerek köprü kurması sağlanır. Bu bağlamda sıralı sesler, öğrencilerin günlük hayatlarında çok sık karşılaştıkları ve doğal olarak sıraladıkları olaylarla ilişkilendirilebilir. Öğrenciler,

bu tür benzetmeleri kullanarak sıralı seslerin mantığını günlük yaşamlarıyla daha kolay anlayabilirler.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.3.1.1

Tampere 4'lü ses dizisi ile ilgili görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). 4'lü tampere ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1.**). Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen 4'lü tampere ses dizisini, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Süreç boyunca birbirlerini dikkatle dinlemeleri, duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmeleri ve karşılıklı anlayış geliştirmeleri teşvik edilir. Öğrenciler, konuşma sırasında birbirlerinin sözünü kesmeden dinler, anlamadığı noktaları sorarak açıklık getirir. Fikirlerini paylaşırken açık ve anlaşılır ifadeler kullanır, farklı bakış açılarına saygı gösterir. Arkadaşlarının duygularını anlamaya çalışır ve gerektiğinde destekleyici bir tutum sergiler (**D4.2, SDB2.1**). Öğrencilerin 4'lü tampere ses dizisi arasındaki ilişkileri belirlemesi ve 4'lü tampere ses dizisi arasında bağ kurması sağlanır. Örneğin armonik ve melodik 4'lü tampere ses dizisi dizilimlerinde seslerin tam ve yarım ses uzaklıklarını ilişkilendirebilmesini kodlayarak gösterebilir (**OB4.**). Öğrencilerin bu öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi sağlanır. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.3.1.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği 4'lü tampere ses dizisini seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Öğrencilerin majör-minör dizilerin ana bileşenlerini oluşturan dörtlüler ile ilgili öğretmen tarafından hazırlanan etütleri seslendirmeleri sağlanarak solfej çalışmaları yapmaları sağlanır. Örneğin do'dan fa'ya kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirilmesi. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında öğrenciler, aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma ve iş birliği içinde olur (**SDB2.2**). Çalışmalar sırasında birbirlerini destekleyerek uyum içinde ilerlemeleri ve birlikte gelişim göstermeleri teşvik edilir (**D4.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.3.1.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği 4'lü tampere ses dizilerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle tamperaman ses dizisinin ana bileşenleri olan dörtlülerden hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri işitmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine ritmik etütlerin dikte edilmesi ve öğrencilerin dörtlü dizileri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları sağlanır. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel işitme ve yazma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Bu süreçte, öğrencilere 4'lü tampere ses dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden çeşitli enstrümanlardan veya dijital müzik uygulamalarından 4'lü aralıklar oluşturarak sesleri karşılaştırmaları istenebilir. Böylece öğrenciler, dört ses arasındaki mesafeyi işitsel olarak fark edebilir.

Öğrenciler günlük hayatta duydukları sesleri analiz ederek 4'lü aralıklara benzeyen ses örnekleri bulabilir. Kapı zili, doğada duyulan kuş sesleri veya mekanik sesler gibi farklı seslerin müzikteki bu sistemle nasıl benzerlik taşıyabileceğini keşfetmeleri sağlanabilir. Bu etkinliklerle öğrenciler, 4'lü tampere ses dizisini hem teorik hem de uygulamalı olarak derinlemesine kavrayabilir.

Destekleme Öğrencilerin tam ve yarım ses farklarını somutlaştırabilmeleri için beden perküsyonu hareketleriyle desteklenmiş bir öğrenme süreci uygulanabilir. Örneğin tam ses yükselirken büyük bir adım atmak, yarım ses yükselirken küçük bir adım atmak gibi hareketlerle kavramlar daha anlaşılır hâle getirilebilir. Öğrencilerin cesaretini artırmak için süreç boyunca teşvik edici geri bildirimler verilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. SINIF

2. TEMA: MÜZİK YAZI VE TERİMLERİNİ ÖĞRENİYORUM-4

Bu temanın içeriğini hız ve gürlük işaretleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin hız ve gürlük işaretlerini tanımlarına dair belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E3.2. Odaklanma E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık) SDB2.1. İletişim

Değerler D2. Aile Bütünlüğü, D14. Saygı, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.3. Özetleme, KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.3.2.1. Müzikte hız ve gürlük işaretlerini okuyabilme

- a) Müzikte hız ve gürlük işaretlerini tanır.
- b) Müzikte hız ve gürlük işaretlerini ayırt eder.
- c) Müzikte hız ve gürlük işaretlerini uygular.

MİOY.3.2.2. Müzikte hız ve gürlük ifadelerini yazabilme

- a) Müzikte hız ve gürlük ifadelerinin bileşenlerini tanır.
- b) Müzikte hız ve gürlük ifadelerinin bileşenlerini ayırt eder.
- c) Müzikte hız ve gürlük ifadelerinin bileşenlerini uygular.

MİOY.3.2.3. Müzikte hız ve gürlük ifadelerini işitebilme

- a) Müzikte hız ve gürlük ifadelerinin bileşenlerini tanır.
- b) Müzikte hız ve gürlük ifadelerinin bileşenlerini ayırt eder.
- c) Müzikte hız ve gürlük ifadelerinin bileşenlerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hız ve Gürlük İfadeleri

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Eserlerin yansıttığı anlamın doğru ifade edilebilmesi için hız ve gürlük terimleri önem taşımaktadır.

Anahtar Kavramlar

hafif, hızlı, pes, tını, tiz, yavaş

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, eşleştirme soruları ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, gözlem formu ve performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Performans görevi olarak hız ve gürlük terimleri ile ilgili albüm hazırlamaları istenebilir. Verilen performans görevi gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin seslerle ilgili günlük yaşam deneyimlerine sahip oldukları, seslerin tizlik ve pesliklerini fark edebildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Derse başlamadan önce, öğrencilerin hız ve gürlük işaretleri hakkındaki ön bilgilerini anlamak için çeşitli sorular yöneltilebilir. Öğrencilere, "Müzik her zaman aynı hızda mı çalınır?" veya "Bazı müzikler neden çok yavaş, bazıları ise çok hızlı olur?" gibi sorular sorularak düşünceleri sağlanabilir.

Ayrıca öğrencilere farklı tempolarda ve ses şiddetlerinde müzik eserleri dinletilerek "Bu müzik hızlı mı, yavaş mı?", "Sesler güçlü mü yoksa hafif mi çalınıyor?" gibi sorular yöneltilebilir. Öğrencilerin işitsel algılarını değerlendirmek için müzik dinlerken elleriyle hız değişimlerini ve gürlük farklarını hareketlerle göstermeleri istenebilir.

Öğrencilere nota yazılı bir müzik örneği gösterilerek, "Bu işaretler sizce müzikte ne anlatıyor olabilir?" gibi sorular yöneltilerek işaretlerin fark edilmesi sağlanabilir. Böylece öğrencilerin hız ve gürlük işaretlerine dair hazır bulunuşluk seviyeleri belirlenebilir. Öğrencilere nota yazılı bir müzik örneği gösterilerek, "Bu işaretler sizce müzikte ne anlatıyor olabilir?" gibi sorular yöneltilerek işaretlerin fark edilmesi sağlanabilir. Böylece öğrencilerin hız ve gürlük işaretlerine dair hazır bulunuşluk seviyeleri belirlenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilerin mevcut bilgilerini ve deneyimlerini kullanmalarına fırsat vermek için "Yavru kedinin sesi, annesinin sesinden farklı mıdır?", "Bir kuştan çıkan sesle bir köpekten çıkan ses aynı mıdır?" gibi sorular sorulur ya da öğretmen bir hikâyeye anlatırken "Aslan kükredi" kısmında yüksek sesle, "Fare kaçtı" kısmında hafif sesle seslendirerek duyduğu sesler hakkındaki görüşlerini ifade etmeleri sağlanır. Öğrencilerin sesteki hızı ya da yavaşlığı ayırt etme temel becerisini kendi yaşantılarından, deneyimlerinden yararlanarak örneklemeleri istenebilir. Bebeklere dinletilen ya da söylenen bir ninninin hızıyla okulda bayrak törenlerinde okuduğu İstiklal Marşı'nın hızını karşılaştırması istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.3.2.1

Öğrencilere müzikte hız ve gürülüğün ne demek olduğu sorularak konuya ilişkin merak oluşturulur (E1.1). Soru-cevap etkinliğiyle öğrenciler, dinledikleri müzikle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder (SDB2.1). Öğrencilerin hız ve gürlük ifadelerinin kısaltmalarını, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde tanımları sağlanır. Kısaltma işaretleri ile ifade edilen görseller, etkileşimli tahtadan gösterilerek tanıdığı ifadeleri ayırt etmeleri istenir. Örnek eserlerde geçen hız ve gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma yapabilmeleri için performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

MİOY.3.2.2

Hız ve gürlük ifadelerini içeren görsel metinler, öğrencilere sunularak öğrencilerin hız gürlük terimlerine dair şemaları merak etmeleri sağlanır (E1.1). Sunulan şemalarla beraber ön öğrenmeler hatırlatılarak yeni terimleri ayırt eder (SDB1.1). Süreçte, kısa cevaplı sorulardan oluşan etkinlikler yapılarak öğrencinin nezaket kuralları çerçevesinde söz alması ve kendini ifade etmesi desteklenir. Etkinlikler sırasında öğrencilerin birbirlerini dikkatle dinlemeleri, sırasını bekleyerek konuşmaları ve iletişimde saygılı bir tutum sergilemeleri teşvik edilir (D14.1). Öğretmen tarafından basılı veya dijital ortamda sunulan görsellerle ilgili, öğrencilerin sorular sorması sağlanır (E3.8). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (SDB1.1). Hız ifadelerini ve gürlük ifadelerini nota kâğıdı üzerine konumlandırabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır (E1.2). Doğru ve yanlış yazıma dair görseller sunularak öğrencilerin doğru ve yanlış yazımları fark etmeleri sağlanır (OB1). Örneğin dizek üzerine yazılan mezzoforte (mf) terimini gördüğünde yanlış olduğunu ifade etmesi (OB4). Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç boşluk doldurma, doğru yanlış sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin hız ve gürlük ifadelerinin kısaltmalarını nota yazım kurallarına uygun bir şekilde yazmalarını sağlamak için yazma ve boyama etkinlikleri yapılarak, hız ve gürlük ifadelerini görselleştirmesi ve yazması sağlanarak (E1.2) öğeler arasındaki ilişkileri belirlemesi ve bu ilişkiler arasında bağ kurması beklenir. Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder (KB2.7). Bu süreç, eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.3.2.3

Sesleri sınıflandırmak için sesin gürlüğü ile ilgili değişkenleri (kuvvetli-hafif), hızıyla ilgili değişkenleri (yavaş-hızlı) belirler. Duyduğu seslere odaklanarak (E3.2) sesleri (kuvvetli-hafif) (yavaş-hızlı) farklılıklarına göre ayırmasına yönelik dinleme etkinlikleri gerçekleştirilir. Hafif ve yavaş hızdaki sese örnek olarak ninniler dinletilebilir. Kuvvetli ve hızlı sese örnek olarak marşlar dinletilebilir. Böylece öğrenciler, dinledikleri müziklerin gürlük ve hız özelliklerini ayırt edebilir. Ninniler aracılığıyla aileye ait olma duygusunu hissedebilir ve aile bağlarını güçlendirebilir (D2.1). Marşlar aracılığıyla millî ve manevî değerlere duyarlı davranması (D14.3), ülke varlıklarına sahip çıkması sağlanabilir (D19.3). Şarkılı oyun grupları oluşturularak hız ve gürlük değişimlerini fark etmeleri sağlanır. Doğadaki seslerin gürlük özelliklerini

keşfetmelerine yönelik dinleme etkinlikleri gerçekleştirilir. Örneğin rüzgâr uğultusu, gök gürültüsü, arı vızıltısı gibi görsellerin bulunduğu kartlar gösterilerek bu kartlara ait sesler dinletilir. Her bir sesin kuvvetli mi hafif mi olduğu sorulabilir. Öğrencilerin duyduğu seslere odaklanarak **(E3.2)** bu seslerin hız ve gürlük özelliklerini çözümlemeleri, yorumlamaları **(OB1)** ve tasnif etmeleri sağlanabilir. Öğrencinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmek için duyduğu seslere odaklanıp **(E3.2)** sesin hızı ve gürlüğü ile ilgili bilgileri sorgulamasına; bu bilgileri kullanıp akıl yürüterek ve bu yolla ulaştığı çıkarımlar doğrultusunda müzikleri kuvvetli, hafif, hızlı veya yavaş olarak isimlendirip sınıflandırmasına **(OB1, KB2.3)** yönelik dinleme etkinlikleri gerçekleştirilir. Bu süreç, kısa cevaplı ve eşleştirme sorularından oluşturulan çalışma kâğıdı ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak hız ve gürlük terimleri ile ilgili albüm hazırlamaları istenebilir. Verilen performans görevi gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin küçük grup çalışmaları yaparak hız ve gürlük terimlerini resmetmeleri istenir. Çizdikleri resmi sesle ilişkilendirerek anlatması sağlanabilir. Gürlük kavramlarını, seslerini kullanarak ifade edebilmeleri sağlanır.

Destekleme Konuya yönelik öğrenme sürecinde görsel, işitsel ve dijital materyaller kullanılabilir. Grup çalışmalarında öğrenciler, ses, hız ve gürlük kavramlarını görsel veya işitsel öğelerle desteklenmiş etkinlikler aracılığıyla ayırt edebilir ve belirledikleri bu farklılıkları basamaklar hâlinde sınıflandırabilir. Küçük gruplara ayrılan öğrenciler, davul veya tef gibi çalgılarla yavaş, orta ve hızlı tempolarda eserler çalabilir. Ayrıca farklı dinamik seviyelerinde (hafif, orta, gür) sesler üreterek müzikteki gürlük değişimlerini deneyimleyebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. SINIF

3. TEMA: DO MAJÖR

Temanın içeriğini do majör ses dizisini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda işitme, okuma ve yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D10. Mütevazılık D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.3.3.1. Do majör dizisini yazabilme

- a) Do majör dizisini tanır.
- b) Do majör dizisini ayırt eder.
- c) Do majör dizisini uygular.

MİOY.3.3.2. Do majör dizisini okuyabilme

- a) Do majör dizisini tanır.
- b) Do majör dizisini ayırt eder.
- c) Do majör dizisini uygular.

MİOY.3.3.3. Do majör dizisini işitebilme

- a) Do majör dizisini tanır.
- b) Do majör dizisini ayırt eder.
- c) Do majör dizisini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Do Majör Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Do majör dizisi, tonal müziği ifade eden temel yapılarıdır.

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, do majör, dörtlü tampere ses dizisi, ritmik solfej, solfej

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıtlarından, gözlem formu, öz, akran, grup ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Do majör dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Tam ses, yarım ses, sesteş, aralık, 4'lü tampere ses dizisi ve dizi kavramlarını bildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen; dersin başında öğrencilerin do majör dizisi, 4'lü tampere ses dizileri ve solfej çalışmaları konularındaki mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yöneltilir. Örneğin "Daha önce do majör dizisini duydunuz mu?", "Bir dizinin oluşumunda hangi sesler kullanılır?", "Majör bir dizi oluştururken nelere dikkat edilmelidir?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanabilir. Öğretmen bir piyano klavyesi veya etkileşimli tahtada bir nota dizisi göstererek öğrencilere "Bu notalar arasında nasıl bir ilişki var?", "Majör bir dizi oluşturmak için hangi seslerin kullanılması gerekir?" gibi sorular yöneltebilir. Böylece öğrencilerin ses dizilerini görsel ve işitsel olarak analiz etmeleri desteklenir. Öğrencilerden, verilen bir nota dizisini inceleyerek majör yapı olup olmadığını belirlemeleri veya öğretmenin çaldığı sesleri dinleyerek dizinin hangi nota üzerine kurulu olduğunu tahmin etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma Öğrenciler, do majör dizisi ve 4'lü tampere ses dizileri kavramlarını günlük hayatta karşılaştıkları düzenli ses ve nesne sıralamaları ile ilişkilendirirler. "Merdiven çıkarken basamaklar aynı yükseklikte midir? Sesler belirli bir düzen içinde olursa müziğin akışı nasıl değişir?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin müzikal diziler ile günlük hayattaki düzen arasındaki bağlantıyı fark etmelerini sağlar. Ayrıca "Bir hikâyede olaylar belirli bir sırayla anlatılırsa hikâye daha anlaşılır olur. Müzikte de sesler belirli bir sırayla dizildiğinde nasıl daha güzel olur?" gibi sorularla majör dizilerin müzikal anlamını kavramaları desteklenir. Öğrencilerden, günlük hayatta karşılaştıkları düzenli sıralamalar (örneğin günlerin haftada belirli bir sırayla ilerlemesi, trafik ışıklarının belli bir düzene göre yanması) ile müzikteki diziler arasındaki benzerlikleri bulmaları ve tartışmaları istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.3.3.1

Do majör dizisi ile ilgili görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Do majör dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Tampere 4'lü ses dizileri arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılandırılmış grid kullanılabilir. Olanaklar dâhilinde çalışma kâğıtları ile birlikte EBA üzerinden öğrencilere çevrimiçi araçlar yardımıyla içerikler oluşturularak sunulabilir. Bireysel ya da grup olarak içerikler hakkında birbirleri ile iletişim kurmaları sağlanır. İş birliğiyle çalışmaları ve dijital araçlar ile etkileşime girmeleri beklenir (**OB2, SDB2.2**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu veya boşluk doldurma sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen do majör dizisini nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır (**OB4**). Öğrenciler do majör dizilerinin kurulum yapısını açıklar. Örneğin majör ses dizisinin oluşabilmesi için iki majör tampere 4'lü ses dizisinin kullanıldığını gösterebilmesi (**OB4**). Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç, gözlem formu ile değerlendirilebilir.

MİÖY.3.3.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin ses dizisinin ana bileşenleri olan do sesi üzerine kurulacak olan majör 4'lü ses dizisinin seslendirme çalışmaları solfej çalışmalarını yapması sağlanır (do'dan fa'ya kadar olan sıralı sesleri isimlerini kullanarak seslendirmesi). Daha sonra sol üzerine kurulacak olan tampere 4'lü ses dizisi de sürece dâhil edilir ve "do majör" dizisinin öğrenmesi sağlanarak öğrencinin Solfej çalışması yapması sağlanır. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alarak grupla çalışma becerisi sergiler (**D3.4**). solfej çalışmalarına hazırlanırken herkesin sorumlu olduğu görevi zamanında tamamlaması beklenir (**D16.3**). Bu süreç, öz, akran, grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.3.3.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan "do" sesi üzerine kurulacak olan majör 4'lü ses dizisiyle işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması gibi). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine "sol" sesi üzerine kurulacak olan tampere 4'lü ses dizisi sürece dâhil edilerek "do majör" dizisinin öğrenciler tarafından tanınması sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Bu süreçte öğrencilere do majör dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Performans çalışmaları sırasında öğrenciler hem bireysel hem de grup etkinliklerinde uyumlu davranarak mütevazı bir tutum geliştirirler (**D10.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler, do majör dizisi ile yaratıcı etkinlikler yaparak öğrendiklerini pekiştirebilir. Grup çalışmaları ile öğrenciler, do majör dizisini kullanarak kısa melodiler oluşturabilir, bu melodileri arkadaşlarına çalabilir ve seslendirebilir. İleri seviye solfej çalışmaları yapılarak öğrencilerin sesleri daha iyi işitmesi sağlanabilir.

Destekleme Öncelikle, do majör dizisinin yapısını anlamalarını kolaylaştırmak için renk kodlamalı görseller ve basit grafikler kullanılabilir. Piyano klavyesi üzerinde do majör dizisinin sesleri belirgin şekilde işaretlenerek öğrencilerin bu diziyi görselleştirmesi sağlanabilir. Öğrencilere do majör dizisinin seslerini önce dinlemeleri, sonra adım adım tekrarlamaları için rehberlik edilebilir.

İşitsel algıyı geliştirmek için öğrencilerin önce do majör dizisinin seslerini sırasıyla söylemeleri, ardından öğretmen eşliğinde notaları işiterek tekrar etmeleri sağlanabilir. Bunu desteklemek için beden perküsyonu, ritim çubukları veya orff çalgıları gibi araçlar kullanılarak öğrencilerin notalar arasındaki mesafeleri fiziksel olarak deneyimlemeleri sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. SINIF

4. TEMA: LA MİNÖR

Temanın içeriğini la minör ses dizileri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda işitme, okuma ve yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır, D16. Sorumluluk, D10. Mütevazılık

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.3.4.1. La minör dizisini yazabilme

- a) La minör dizisini tanır.
- b) La minör dizisini ayırt eder.
- c) La minör dizisini uygular.

MİOY.3.4.2. La minör dizisini okuyabilme

- a) La minör dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) La minör dizisinin bileşenlerini ayırt eder.
- c) La minör dizisinin bileşenlerini uygular.

MİOY.3.4.3. La minör dizisini işitebilme

- a) La minör dizisini tanır.
- b) La minör dizisini ayırt eder.
- c) La minör dizisini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ La Minör Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

La minör dizisi, tonal müziği ifade eden temel yapılarıdır.

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, dörtlü tampere ses dizisi, la minör, majör, melodik, minör, ritmik solfej, solfej

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; eşleştirme soruları ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıtları, gözlem formu, grup değerlendirme, akran değerlendirme formu, öz değerlendirme formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. La minör dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Tam ses, yarım ses, sesteş, aralık, 4'lü tampere ses dizisi ve do majör dizi kavramlarını bildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğretmen; dersin başında öğrencilerin minör dizilerle ilgili mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yöneltir. Örneğin "Minör dizi kavramını daha önce duydunuz mu?", "Minör diziler ile majör diziler arasında nasıl bir fark vardır?", "Bir ses dizisi oluştururken hangi sesler ve aralıklar kullanılır?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanır.

Ardından, öğretmen etkileşimli tahta veya piyano klavyesi üzerinde bir dizi göstererek öğrencilere "Bu ses dizisini nasıl tanımlarsınız?", "Bu dizinin minör olduğunu nasıl anlayabiliriz?", "Minör dizilerde hangi nota değişiklikleri yapılır?" gibi sorular yöneltir. Böylece öğrencilerin dizi yapılarını işitsel ve görsel olarak analiz etmeleri sağlanır.

Öğrencilerden, verilen nota dizisini inceleyerek minör yapı olup olmadığını belirlemeleri veya öğretmenin çaldığı sesleri dinleyerek dizinin hangi nota üzerine kurulu olduğunu tahmin etmeleri istenir. Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin müzikal işitme, okuma becerileri ve sesler arasındaki ilişkileri analiz etme düzeylerini gözlemleyerek derse yön verir.

Köprü Kurma Öğrenciler, la minör dizisi ve minör dizi yapılarının günlük yaşamda karşılaştıkları duygusal ifadeler ve yapılarla nasıl ilişkilendirilebileceğini keşfederler. Örneğin öğretmen "Mutlu ve hüzünlü hissettiğiniz anları düşünün. Müzikte de notalar ve diziler duygularınızı etkileyebilir mi?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin minör dizilerin müzikte nasıl bir duygusal atmosfer yarattığını fark etmelerini sağlar.

Ayrıca "Gün ışığının yoğun olduğu sabah saatleri ile gün batımındaki loş ışık arasındaki farkı düşünün. Sizce müzikte de bu tür atmosfer değişiklikleri olabilir mi? Minör diziler bu değişiklikleri nasıl yansıtır?" gibi sorularla öğrencilerin müzikteki dizi türleri ile görsel ve duygusal algılar arasındaki ilişkiyi kurmaları desteklenir.

Öğrencilerden, farklı ortamlarda duydukları müzikleri analiz ederek (Örneğin film müzikleri, reklam müzikleri, oyun müzikleri) minör dizilerle oluşturulan melodileri belirlemeleri ve bunların neden bu türlerde kullanıldığını tartışmaları istenir. Grup tartışmaları sırasında, minör dizilerin müzikal anlatımda nasıl bir atmosfer oluşturduğu keşfedilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.3.4.1

La minör dizisi ile ilgili görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Minör diziler ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Tampere 4'lü ses dizileri arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılandırılmış grid kullanılabilir. Olanaklar dâhilinde çalışma kâğıtları ile birlikte EBA üzerinden öğrencilere çevrimiçi araçlar yardımıyla içerikler oluşturularak sunulabilir. Bireysel ya da grup olarak içerikler hakkında birbirleri ile iletişim kurmaları sağlanır. İş birliğiyle çalışmaları ve dijital araçlar ile etkileşime girmeleri beklenir (**OB2**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu ve boşluk doldurma veya eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen; minör dizileri nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır (**OB4**). Öğrenciler, minör diziler arasındaki ilişkileri belirler ve dizi türleri arasında bağ kurar. (Örneğin armonik minör ses dizisinin oluşabilmesi için minör 4'lü ses dizisine, armonik 4'lü ses dizisinin eklemelendiğini gösterebilmesi) (**OB4**). Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç gözlem formu ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.3.4.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin ses dizisinin ana bileşenleri olan do sesi üzerine kurulacak olan minör 4'lü ses dizisinin seslendirme çalışmaları yapılarak solfej çalışmalarını yapması sağlanır (la'dan re'ye kadar olan sıralı sesleri isimlerini kullanarak seslendirmesi). Daha sonra mi üzerine kurulacak olan phrigian 4'lü ses dizisi de sürece dâhil edilir ve "la minör" dizisinin öğrenmesi sağlanarak öğrencinin solfej çalışması yapması sağlanır. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alan öğrenciler grupla çalışma becerisi sergiler (**D3.4**). Solfej çalışmalarına hazırlanırken herkesin sorumlu olduğu görevi zamanında tamamlaması beklenir (**D16.3**). Bu süreç, grup değerlendirme formu, akran değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.3.4.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan "la" sesi üzerine kurulacak olan minör 4'lü ses dizisiyle işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması gibi). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır **(E2.5)**. "Mi" sesi üzerine kurulacak olan tampere 4'lü ses dizisi de sürece dâhil edilerek "la minör" dizisinin öğrenciler tarafından tanınması sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Tartım ve dikte çalışmaları ile öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Öğrenciler, la minör ses dizisini anlayabilmek için düzenli okuma yapar **(E3.7)** ve karşılaştıkları zorluklara rağmen pes etmeden çalışmalarını sürdürür **(D12.3)**. Bu süreçte öğrencilere la minör dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Performans çalışmaları sırasında öğrenciler hem bireysel hem de grup etkinliklerinde uyumlu davranarak mütevazı bir tutum geliştirirler **(D10.3)**.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Daha önce öğrendikleri do majör dizisi ile la minör dizisi arasındaki ilişkiyi keşfetmeleri sağlanarak minör ve majör dizilerin benzerlikleri ve farkları üzerine beyin fırtınası yaptırılabilir. Armonik, doğal ve melodik minör diziler arasındaki farkları gösteren dijital materyaller ve interaktif uygulamalar kullanılarak öğrencilerin öğrenme süreci desteklenebilir. Öğrencilere solfej ve ritmik solfej çalışmaları için solfej egzersizleri verilerek minör dizi içindeki seslerin işitilmesi güçlendirilebilir. Öğrencilerden, la minör dizisini kullanarak ritmik motifler üretmeleri ve bunları grup içinde seslendirmeleri istenebilir. Böylece hem bireysel hem de iş birlikçi öğrenme teşvik edilmiş olur.

Destekleme

Öncelikle, la minör dizisinin yapısını anlamalarını kolaylaştırmak için renk kodlamalı görseller ve basit grafikler kullanılabilir. Piyano klavyesinde la minör dizisinin sesleri işaretlenerek öğrencilerin görsel hafızalarını kullanmaları sağlanabilir. Dijital eğitim araçları veya interaktif tahtada notaların sıralı olarak dinlenmesi ve tekrar edilmesi sağlanabilir. İşitsel algıyı güçlendirmek için öğrencilerin önce la minör dizisini tek tek dinlemeleri, ardından öğretmen rehberliğinde yavaş tempoyla notaları söyleyerek tekrar etmeleri sağlanabilir. Öğrencilere la minör dizisini işiterek tanımaları için önce yavaş tempoda bireysel tekrarlar, ardından eşli veya grup hâlinde çalışma fırsatı sunulabilir. Eşleştirme ve boşluk doldurma etkinlikleri ile öğrencilerin minör dizileri yazılı olarak da kavramaları sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. SINIF

1. TEMA: AKORLARI ÖĞRENİYORUM

Temanın içeriğini müzikte majör, minör, eksilmiş ve artmış akorlar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D3. Çalışkanlık, D14. Saygı, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.4.1.1. Majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları yazabilme

- a) Majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları tanır.
- b) Majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları ayırt eder.
- c) Majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları uygular.

MİÖY.4.1.2. Majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları işitebilme

- a) Majör, minör, eksilmiş ve artmış akor bileşenlerini tanır.
- b) Majör, minör, eksilmiş ve artmış akor bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Majör, minör, eksilmiş ve artmış akor bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Majör, Minör, Eksilmiş ve Artmış Akorlar

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Üç ya da daha fazla sesin aynı anda duyulmasına akor adı verilir.

Anahtar Kavramlar

sesteş, akor, artmış aralık, eksilmiş aralık, majör aralık, minör aralık, tam ses, yarım ses

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları için; kısa cevaplı sorular, eşleştirme soruları ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıtları, gözlem formu ve performans görevi kullanılabilir. Performans görevi olarak öğrencilerden majör, minör, eksilmiş ve artmış aralıklarla ilgili afişler tasarlayabilir. Performans görevi, gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, nota yazım kurallarına dikkat ederek aralıkların uzaklıklarına bağlı rumuzları doğru ifade edebildiği, işittiği aralıkları müzik yazısında tanıyabildiği ve bu bilgileri nota okuma ve yazma süreçlerinde doğru şekilde kullanabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Derse başlamadan önce, öğrencilerin majör, minör, eksilmiş ve artmış akorlarla ilgili bilgi seviyeleri belirlenebilir. Öğrencilere, "Bir müzik parçasını neşeli ya da hüzünlü yapan şey nedir?" veya "Bazı melodiler size gergin ya da kararsız hissettirebilir mi?" gibi sorular sorularak düşünceleri sağlanabilir.

Öğrencilere hem majör hem de minör bir melodi dinletilerek "Bu müzik size nasıl hissettirdi? Hangisi daha neşeli, hangisi daha hüzünlü?" sorularıyla duygusal farkındalıkları ölçülebilir. Eksilmiş ve artmış aralıkları içeren kısa melodiler dinletilerek bu melodilerin onlara nasıl bir his verdiği sorulabilir. Öğrencilerden bu aralıkların yarattığı hissi hareketle veya yüz ifadeleriyle anlatmaları istenebilir.

Ayrıca öğrencilere bir nota dizisi gösterilerek, "Bu notalar arasındaki mesafeler sizce aynı mı, yoksa bazıları daha uzak veya yakın mı?" gibi sorular yöneltilerek görsel farkındalıkları ölçülebilir. Böylece öğrencilerin konuya dair mevcut bilgileri belirlenerek öğretime hazırlık yapılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilere, müzikte majör, minör, eksilmiş ve artmış akorların notalar arasındaki mesafeyi belirlediği ve müziğin karakterini değiştirdiği anlatılabilir. Bu kavramların günlük hayattaki seslerle benzerlik taşıdığı fark ettirilebilir. Örneğin öğrencilerden kapı zili, siren veya telefon melodisi gibi sesleri düşünceleri istenebilir. "Bazı zil sesleri neşeli, bazıları ise acil bir durumu bildiriyor gibi duyulabilir. Sizce bunun nedeni ne olabilir?" sorusuyla aralıkların duygu ve anlam üzerindeki etkisi keşfedilebilir. Bir diğer örnek olarak öğrencilerden bir hikâye anlatırken ses tonlarını değiştirmeleri istenebilir. "Bir masal anlatırken heyecanlı bir bölüme geldiğinizde sesinizi nasıl değiştirirsiniz? Üzgün bir anı paylaşıırken ses tonunuz nasıl olur?" gibi sorularla, seslerin arasındaki mesafenin konuşma dilinde bile anlamı nasıl değiştirdiği gösterilebilir.

Öğrencilere farklı müzik türlerinden kısa melodiler dinletilerek "Bu müzik nasıl bir his uyandırıyor? Sizce hangi tür aralıklar kullanılmış olabilir?" sorusuyla majör, minör, eksilmiş ve artmış aralıkların müziğin genel atmosferini nasıl değiştirdiği keşfedilebilir. Böylece öğrenciler, müzikteki aralık kavramlarını sadece teorik olarak değil, günlük hayattaki farklı duyuşsal deneyimlerle de ilişkilendirebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.4.1.1

Majör, minör, eksilmiş, artmış akorlarla ilgili görsel ve işitsel materyaller ile ilgili öğrencilere sorular yönelterek görsellerle ilgili sorular sorması sağlanır (**E1.1**). İzlettirilen animasyondaki uyumsuz seslerin öğrencilerde hangi duygu durumlarına yol açtığı sorusu yöneltilir. Beyin fırtınası tekniği kullanılarak cevaplar alınır (**E3.8**). Etkinlik esnasında arkadaşlarının sözünü kesmeden onları dikkatli bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini kullanır (**D14.1**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Majör, minör, eksilmiş, artmış akorlarla ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1.**). Öğrencilerin majör, minör, eksilmiş ve artmış akorlar arasındaki ilişkileri belirleyebilmeleri için yapılandırılmış bir grid kullanılabilir. Olanaklar dâhilinde çalışma kâğıtları ile birlikte EBA üzerinden öğrencilere çevrim içi araçlar yardımıyla içerikler oluşturularak sunulabilir. Bireysel ya da grup olarak içerikler hakkında birbirleri ile iletişim kurmaları sağlanır. İş birliğiyle çalışmaları ve dijital araçlar ile etkileşime girmeleri beklenir (**OB2.**). Öğrenciler çalışmalarında arkadaşlarının başarılarına ortak olarak öğrenmenin sevincini birlikte paylaşırlar (**D15.1**). Bu süreç; gözlem formu, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Bir temel sesin üzerine majör üçlü ve tam beşli ekleyerek majör beşli akorunu yazabilmesi sağlanır. Nota yazım kurallarına uygun bir şekilde çizimleri için etkileşimli tahta ve müzik defteri üzerinde yazı çalışmaları yapmaları sağlanır. Öğrencilerin öğeler arasında ilişkileri belirlemesi ve bu ilişkiler arasında bağ kurması sağlanır. Örneğin bir minör akorun iki tane üçlü aralıktan meydana geldiğini formüle edebilmesi sağlanır. Öğrenciler bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç; kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma ve eşleştirme soruları gibi çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.4.1.2

Öğretmen; piyano aracılığıyla majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları seslendirerek öğrencilerin kulağına uyumlu, yarı uyumlu ve uyumsuz sesler geldiğini, fakat dikkatle dinlemelerini istediğinde daha başka seslerinde duyulduğunu fark ettirir. Piyano eşliği ile yapılan çalışmalar ile öğrenciler, majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları basitten karmaşığa doğru tanır. Farklı ses aralıklarını öğrenmek, sürekli deneme ve tekrar gerektirir. Örneğin yanlış işitilen bir akoru düzeltmek için defalarca denemek, azim ve kararlılık gerektirir **(D3.1)**. İşitme etkinlikleri yapılarak seslerin uyumluluk durumlarını işitmeleri sağlanır. Majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları ayırt etmeleri ve ayırt ettikleri akorları işiterek yazmaları için ses kayıtları kullanılabilir. Temel olarak verilen seslere majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları hizalamaları için boşluk doldurma çalışmaları yaptırılır. Bu süreç, gözlem formu ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden majör, minör, eksilmiş ve artmış aralıklarla ilgili afişler tasarlayabilir. Performans görevi, gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerin majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları daha derinlemesine keşfedebilmeleri için etkinlikler uygulanabilir. Öncelikle, öğrencilerden farklı aralıkları tanımlayarak ayırt edebilmeleri için işitsel analiz yapmaları istenebilir. Farklı müzik türlerinden seçilen eserlerde kullanılan aralıklar incelenebilir ve öğrenciler, bu aralıkların müzikte hangi duyguları ve etkileri oluşturduğunu tartışabilir.

Öğrencilere, kendi melodilerini oluşturmaları için bir beste çalışması yaptırılabilir. Belirli bir aralık dizisi verilip, bu diziyi kullanarak özgün bir melodi bestelemeleri istenebilir. Ardından, bestelerini sınıf içinde paylaşarak hangi aralıkları neden tercih ettiklerini açıklamaları sağlanabilir. Böylece öğrenciler, aralıkların müziğin karakterini nasıl değiştirdiğini uygulamalı olarak keşfedebilir.

Destekleme

Öğrencilerin majör, minör, eksilmiş ve artmış akorları daha iyi anlayabilmeleri için görsel ve işitsel materyallerle desteklenen etkinlikler uygulanabilir. Öncelikle, öğrencilerin bu aralıkları işiterek fark etmeleri için öğretmen tarafından kısa melodiler çalınabilir ve öğrencilerden hangi melodinin daha mutlu, hangisinin daha hüzünlü veya gergin hissettirdiğini söylemeleri istenebilir. Böylece, aralıkların müziğe kattığı duygu farkı keşfedilebilir.

Öğrencilere, majör ve minör akorları içeren basit müzik notaları verilebilir ve bu notaların arasındaki farkları görsel olarak incelemeleri sağlanabilir. Öğrencilerin notalar arasındaki mesafeyi somutlaştırabilmeleri için ip veya cetvel kullanılarak farklı uzunluklar gösterilebilir ve bu uzunlukların müzikteki aralıklarla nasıl ilişkili olduğu açıklanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. SINIF

2. TEMA: FA MAJÖR

Temanın içeriğini müzikte fa majör dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D6. Dürüstlük, D10 Mütevazılık

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.4.2.1. Fa majör dizisini yazabilme

- a) Fa majör dizisini tanır.
- b) Fa majör dizisini ayırt eder.
- c) Fa majör dizisini uygular.

MİÖY.4.2.2. Fa majör dizisini okuyabilme

- a) Fa majör dizi bileşenlerini tanır.
- b) Fa majör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Fa majör dizi bileşenlerini uygular.

MİÖY.4.2.3. Fa Majör dizisini işitebilme

- a) Fa majör dizi bileşenlerini tanır.
- b) Fa majör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Fa majör dizi bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Fa Majör Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Fa majör, başlangıç noktası fa olan ve içinde bir bemol (Sib) bulunan bir gamdır.

Anahtar Kavramlar

dikte, fa majör, majör, ritmik solfej, solfej, tetrakord

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma, kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, kontrol listesi, gözlem formu, öz/akran/grup değerlendirme formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Fa majör dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Bu süreç, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, tam ses, yarım ses, anarmoni, aralık, dizi kavramlarını tanıdığı ve do majör ile la minör dizilerini işitme, okuma ve yazma becerilerini kullanarak ifade edebildiği kabul edilmektedir. Ayrıca majör dizilerin belirli bir kurala göre sıralanan notalardan oluştuğunu bildikleri ve seslerin belirli aralıklarla dizildiğini öğrendikleri varsayılmaktadır.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin fa majör dizisi hakkında mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yöneltir. Örneğin "Daha önce fa majör dizisini duydunuz mu?", "Majör ve minör diziler arasında nasıl bir fark vardır?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanabilir.

Öğretmen piyano veya etkileşimli tahta üzerinde bir dizi göstererek öğrencilere "Bu ses dizisinde hangi notalar yer alıyor?", "Fa majör dizisini oluşturan sesleri nasıl sıralarsınız?" gibi sorular yöneltir. Böylece öğrencilerin ses dizilerini işitsel ve görsel olarak analiz etmeleri desteklenebilir.

Öğrencilerden, verilen nota dizisini inceleyerek fa majör olup olmadığını belirlemeleri veya öğretmenin çaldığı sesleri dinleyerek dizinin hangi nota üzerine kurulu olduğunu tahmin etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilere, müzikteki dizilerin belirli kurallara göre oluştuğu ve fa majör gamının da bu sistemin bir parçası olduğu açıklanabilir. Günlük hayatta karşılaşılan düzenli sıralamalar ile fa majör gamı arasında bağlantı kurmaları sağlanabilir. Örneğin matematikte sayı dizileri, haftanın günlerinin belirli bir sırada olmasını müzikteki dizilerle karşılaştırmaları ve bunları tartışmaları istenir.

Ayrıca renk tonları ile müzikal gamlar arasında bir bağ kurulabilir. "Bir resimde renklerin belirli bir geçiş sırası vardır. Eğer bu düzen bozulursa, resim istediğimiz gibi görünmez. Müzikte de sesler belirli bir sırayla dizilir. Fa majör gamındaki sesler de tıpkı renk geçişleri gibi belli bir düzenle ilerler." açıklamasıyla öğrencilerin konuyu somutlaştırmaları sağlanabilir. Öğrencilerin doğada duydukları sesleri fa majör gamı ile ilişkilendirmeleri için bir etkinlik yapılabilir. "Kuş cıvıltıları, su damlamaları ya da rüzgâr sesleri doğal bir ahenk içindedir. Fa majör gamı da müzikte böyle bir düzen oluşturur." denilerek öğrencilerin sesleri belirli bir sistem içinde düşünmeleri desteklenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.4.2.1

Fa majör dizisi ile ilgili görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlamaları ve dizileri merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Fa majör dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1.**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra majör dizilerle ilgili bilgilerinin veya anılarının (konser, video, albüm) olup olmadığı sorulur. Bu cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla ve ön bilgileriyle, öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1., D6.2**) Bu süreç, gözlem formu veya kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerden sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen; fa majör dizisini nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrenciler fa majör ve re minör diziler arasındaki ilişkileri belirler ve dizi türleri arasında bağ kurar. Örneğin öğrencilerin fa majör dizisinin 6. derecesinden oluşturulacak bir dizinin, re minör dizisi olduğunu gösterebilmesi (**OB4**). Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç gözlem formu, boşluk doldurma, kısa cevaplı sorular gibi çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.4.2.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tetrakortların (4'lü ses dizisi) seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin ses dizisinin ana bileşenleri olan fa sesi üzerine kurulacak olan majör tetrakort seslendirme çalışmaları yapılarak solfej çalışmalarını yapması sağlanır. (Fa sesinden si sesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) Daha sonra do sesi üzerine kurulacak olan tetrakort sürece dâhil edilir ve fa majör dizisinin öğrenmesi sağlanır. Fa majör dizisinin seslerinin tanınması için solfej çalışmaları yapılması sağlanır. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Performans çalışmaları sırasında öğrenciler hem bireysel hem de grup etkinliklerinde uyumlu davranarak mütevazı bir tutum geliştirirler (**D10.3**). Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1, SDB2.1**). Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler (**SDB2.1**). Bu süreç, öz, akran, grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.4.2.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tetrakortların (4'lü ses dizisi) işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan fa sesi üzerine kurulacak olan majör tetrakordla işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır. (Tek ses işitme çalışması gibi) Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Daha sonra do sesi üzerine kurulacak olan tetrakort sürece dâhil edilerek fa majör dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej çalışmaları ile birlikte tartım çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda sol majör ve mi minör tonlarında eserler dinleyip, konserler seyrederek tonal yapıları pekiştirmesi sağlanır (**OB2.**). Bu süreçte öğrencilerin fa majör dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Bu süreç, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilere fa majör gamı içinde basit melodiler oluşturma çalışması verilebilir. Verilen notaları kullanarak küçük bir melodi yazmaları istenebilir ve ardından bu melodiler sınıf içinde seslendirilebilir.

Destekleme

Öğrencilerin fa majör dizisini daha iyi kavrayabilmeleri için işitsel, görsel ve uygulamalı materyallerle desteklenen etkinlikler yapılabilir. Öncelikle, fa majör dizisindeki seslerin işitsel olarak fark edilmesini sağlamak amacıyla gam basit bir melodiyle sunulabilir. Öğrencilerden, bu melodiyi dinleyerek hangi seslerin tekrarlandığını veya hangi aralıklarla ilerlediğini keşfetmeleri istenebilir.

Görsel destek sağlamak için fa majör dizisi nota kâğıdı üzerinde gösterilebilir ve notalar arasındaki mesafeler vurgulanabilir. Öğrencilere boş bir porte üzerinde fa majör gamını yazmaları için rehberlik edilebilir. Böylece öğrenciler, gamın nota yazım sistemindeki yerini somutlaştırabilirler.

Son olarak öğrencilerin diziyi daha kolay hatırlayabilmeleri için ezberleme teknikleri ve oyunlar kullanılabilir. Öğrencilere, fa majör dizisindeki notalar karışık bir şekilde verilip bunları doğru sıraya koymaları istenebilir. Böylece öğrenciler, dizi yapısını eğlenceli ve etkileşimli bir şekilde öğrenebilirler.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. SINIF

3. TEMA: RE MİNÖR

Temanın içeriğini müzikte re minör dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D10 Mütevazılık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.4.3.1. Re minör dizisini yazabilme

- a) Re minör dizisini tanır
- b) Re minör dizisini eder.
- c) Re minör dizisini dizileri uygular.

MİOY.4.3.2. Re minör dizisini okuyabilme

- a) Re minör dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) Re minör dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Re minör dizisinin bileşenlerini uygular.

MİOY.4.3.3. Re minör dizisini işitebilme

- a) Re minör dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) Re minör dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Re minör dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Re Minör Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Re minör dizisi tonal müziği ifade eden yapılardır.

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, fa majör, majör, minör, phrigian, re minör, ritmik solfej, solfej, tetrakord

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, gözlem formu, kontrol listesi, öz, akran, grup değerlendirme formları ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Re minör dizisinin işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Tam ses, yarım ses, anarmoni, aralık ve dizi kavramlarını tanıdığı, do majör, la minör ve fa majör dizilerinin işitme, okuma ve yazma becerisini kullanabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin re minör dizisi, fa majör ile ilişkisi ve minör dörtlü ses dizileri konularındaki mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yönelir. Örneğin "Daha önce re minör dizisini duydunuz mu?", "Majör ve minör diziler arasında nasıl bir fark vardır?", "Re minör dizisi nasıl oluşur?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanır.

Öğretmen piyano veya etkileşimli tahta üzerinde bir dizi göstererek öğrencilere "Bu diziye hangi ölçütlere göre majör veya minör olarak tanımlayabiliriz?", "Re minör dizisini oluşturan dörtlü ses dizileri nasıl sıralanmıştır?", "Fa majör ve re minör arasındaki ilişkiyi nasıl açıklayabilirsiniz?" gibi sorular sorabilir.

Öğrencilerden, verilen nota dizisini inceleyerek re minör olup olmadığını belirlemeleri veya öğretmenin çaldığı sesleri dinleyerek dizinin hangi nota üzerine kurulu olduğunu tahmin etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma Öğrenciler, re minör dizisi ve minör dörtlü ses dizilerinin günlük hayattaki ritmik ve duygusal ifadelerle nasıl ilişkilendirilebileceğini keşfederler. Örneğin öğretmen "Bir film izlerken hüzünlü ya da duygusal sahnelerde genellikle nasıl bir müzik duyarsınız? Sizce bu sahnelerde minör diziler kullanılmasının bir sebebi olabilir mi?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin minör dizilerin müzikal atmosfer yaratmadaki etkisini fark etmelerini sağlar. Ayrıca "Gün içindeki ruh hâliniz değiştiğinde, dinlediğiniz müziklerin de değiştiğini fark ettiniz mi? Minör diziler genellikle hangi duyguları yansıtmak için kullanılır?" gibi sorularla öğrencilerin re minör dizisinin duygusal etkisini anlamaları sağlanır. Öğrencilerden, farklı müzik türlerinden (film müzikleri, klasik müzik, pop gibi) örnekleri dinleyerek bu müziklerin duygularını (hüzünlü, neşeli vb.) ve kullanılan seslerin (minör ya da majör gibi) nasıl bir etki oluşturduğunu belirlemeleri ve bunların neden bu türlerde kullanıldığını tartışmaları istenir. Grup tartışmaları sırasında, minör dizilerin müzikal anlatımda nasıl bir atmosfer oluşturduğu ve fa majör ile nasıl bir ilişki içinde olduğu keşfedilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.4.3.1

Re minör dizileri ile ilgili; görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlamaları ve dizileri merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Re minör dizileri ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu veya kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen; minör dizilerin nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapılmaları sağlanır. Öğrenciler fa majör ve re minör diziler arasındaki ilişkileri belirler ve dizi türleri arasında bağ kurar. Örneğin öğrencilerin fa majör dizisinin 6. derecesinden oluşturulacak bir dizinin, re minör dizisi olduğunu gösterebilmesi (**OB4**). Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç; boşluk doldurma, kısa cevaplı sorular gibi çalışma kâğıdı, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.4.3.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tetrakortların (4'lü ses dizisi) seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin ses dizisinin ana bileşenleri olan re sesi üzerine kurulacak olan minör dörtlü ses dizisi ile seslendirme çalışmaları yapılarak solfej çalışmaları yapması sağlanır. (Re sesinden sol sesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) Daha sonra la sesi üzerine kurulacak olan dörtlü ses dizisi sürece dâhil edilir ve re minör dizisinin öğrenmesi sağlanır. Minör dizilerin ses olarak tanınması için solfej çalışmaları yapılması sağlanır. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1, SDB2.1**). Herkesin sorumlu olduğu görevi zamanında tamamlaması beklenir (**D16.3**). Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler (**SDB2.1**). Bu süreç, öz, akran, grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.4.3.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tetrakortların (4'lü ses dizisi) işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan re sesi üzerine kurulacak olan minör dördlüsü ile işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır. (Tek ses işitme çalışması gibi) Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine la sesi üzerine kurulacak olan sürece dâhil edilerek re minör dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları sağlanır. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Performans çalışmaları sırasında öğrenciler hem bireysel hem de grup etkinliklerinde uyumlu davranarak mütevazı bir tutum geliştirirler (**D10.3**). Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda re minör tonlarında eserler dinleyip, konserler seyrederek tonal yapıları pekiştirmesi sağlanır (**OB2.**). Bu süreçte, öğrencilere re minör dizisini işitmeye yönelik bir performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden, re minör dizisi içinde kendi melodilerini oluşturmaları istenebilir. Verilen nota dizisini kullanarak özgün bir melodi bestelemeleri ve bu melodiyi ritim çalgıları veya enstrümanlar eşliğinde seslendirmeleri sağlanabilir.

Destekleme

Öncelikle, re minör dizisinin yapısını anlamalarını kolaylaştırmak için renk kodlamalı görseller, büyük harflerle yazılmış nota isimleri ve basitleştirilmiş grafikler kullanılabilir. Piyano klavyesinde re minör dizisinin sesleri işaretlenerek öğrencilerin görsel hafızalarını kullanmaları sağlanabilir.

Öğrencilerin re minör dizisini işiterek tanımaları için önce tek tek notaları dinlemeleri, ardından öğretmen rehberliğinde sırasıyla söylemeleri sağlanabilir. Daha önce öğrenilen fa majör dizisi ile karşılaştırmalar yaparak re minör dizisinin farklılıklarını ve ortak yönlerini keşfetmeleri teşvik edilebilir.

Öğrencilere re minör dizisi içindeki notalar verilerek bu notaları kullanarak basit bir beste oluşturmaları sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. SINIF

4. TEMA: TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM-2

Temanın içeriğini Türk müziğinde 5 zamanlı Türk aksağı ve 6 zamanlı yürük semai usulleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma, okuma, işitme ve hareket sergileyebilme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma, SAB13. Müziksel Hareket

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D4. Dostluk, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.4.4.1 Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını yazabilme.

- a) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını tanır.
- b) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını ayırt eder.
- c) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını uygular.

MİOY.4.4.2 Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını okuyabilme.

- a) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını tanır.
- b) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını ayırt eder.
- c) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını uygular.

MİOY.4.4.3 Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını işitebilme.

- a) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını tanır.
- b) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını ayırt eder.
- c) Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarını ifade eder.

MİOY.4.4.4. Dinlediği eserlerin usullerine uygun hareket sergileyebilme.

- a) Dinlediği eserlerin usul yapısına uygun hareketler belirler.
- b) Dinlediği eserlerin usul yapısına uygun hareketler sergiler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Aksağı ve Yürük Semai Usulleri

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Türk müziği usulleri, belirli vuruşlar ve zaman dilimlerine dayalıdır ve bu ritmik yapılar genellikle ritmik bir desen oluşturur.

Anahtar Kavramlar

Türk aksağı, usul, yürük semai

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma, kısa cevaplı sorular, performans görevi, grup değerlendirme formu ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilere düzeyine uygun eserleri, usul darplarını içeren ve usul uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin nim sofyan, semai ve sofyan usullerini bildiği ve bu konularla ilgili öğrenme çıktılarına sahip olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Derse başlamadan önce, öğrencilerin 5 zamanlı Türk aksağı ve 6 zamanlı yürük semai usulleri hakkında sahip oldukları ön bilgileri değerlendirmek için çeşitli sorular yöneltilir. Türk müziğinde usullerin kuvvetli ve zayıf zamanlardan oluştuğu açıklanarak "Müzikte her vuruş aynı güçte mi olur, yoksa bazıları daha kuvvetli, bazıları daha zayıf mı duyulur?" gibi sorular sorularak öğrencilerin düşünmeleri sağlanabilir.

Öğrencilere Türk aksağı ve yürük semai usullerinin kökenleri açıklanarak "Sizce bir usul başka usullerin birleşmesiyle oluşabilir mi?", "Bu birleşimler müziğin ritmik yapısını nasıl etkiler?" gibi sorularla öğrencilerin konuyu kavramaları desteklenebilir.

Öğrencilere, 5 zamanlı Türk aksağı usulünün bir nim sofyan ve bir semainin birleşmesiyle oluştuğu, 6 zamanlı yürük semai usulünün ise iki semai veya üç nim sofyandan meydana geldiği bilgisi verilebilir. Bu yapıların neden farklı zamanlara sahip olduğu tartışılarak öğrencilerin ritmik sistemdeki farklılıkları fark etmeleri sağlanabilir.

Ardından, öğrencilere bu usullerin şematik gösterimleri sunularak kuvvetli (Düm) ve zayıf (Tek) darpların sıralanışı açıklanabilir. Ellerini kullanarak bu usulleri uygulamaları için yönlendirmeler yapılabilir. "Beş zamanlı bir ritimde hangi vuruşlar güçlüdür, hangileri daha hafif vurulur", "Altı zamanlı bir ritimde belirgin bir vurgu var mı?" gibi sorular yöneltilerek öğrenciler yönlendirilerek usullerin kuvvetli ve zayıf darplardan oluştuğu fark ettirilebilir.

Köprü Kurma Öğrencilere nim sofyan, semai ve sofyan usulleriyle ilgili önceden öğrendikleri usuller hatırlatılır. 2 zamanlı ölçüde iki vuruş olduğu 5, 6 zamanlı usullerin içinde bu birimlerden birkaç adet olabileceği çözümleme yöntemi ile anlatılır. Daha sonra verilen usullerin arasındaki benzerlik ve farklar açık uçlu sorularla tartışılarak önceki öğrenmeler ile köprü kurulur. Öğrencilere sokak danslarından, geleneksel halk oyunlarından veya düğünlerdeki ritmik figürlerden örnekler verilebilir. Bu örneklerde 5 ve 6 zamanlı usullerin yer alıp almadığı gibi sorular sorulur. Öğrencilere aileleriyle katıldığı düğün, halk oyunları gösterileri vb. etkinliklerde dinledikleri Türk müziği eserlerine örnek vermeleri istenir. Verdikleri örneklerden Türk aksağı, yürük semai usulünü içinde barındıran eserler dijital ortamda dinletilerek eserlerin ritimlerine eşlik edip öğreneceği usullerle bağ kurmaları sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.4.4.1

Görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin daha önce öğrendiği nim sofyan, semai ve sofyan usullerini hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (E1.1). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması (E3.8) ve sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (SDB1.1). Türk müziği usul yapılarından Türk aksağı ve yürük semai usullerini içeren sunumlar veya animasyonlar izletilerek öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1). Öğrencilere izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra usullerle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (SDB1.1). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (SDB2.1). Türk aksağı ve yürük semai usullerinin genel özellikleri ve şematik gösterimi tahtaya yazılarak görseli algılaması sağlanır (OB4, SBAB1.1). Türk müziği usul yapıları ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1).

Sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarının, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde yazılabilmesi için öğrencilere yönelik yazma etkinlikleri düzenlenir. Öğrenciler, 5 zamanlı Türk aksağı ve 6 zamanlı yürük semai usul yapılarını arasındaki zaman farkını görsel ve işitsel olarak belirler ve zaman birimleri arasında bağ kurar. Örneğin Türk aksağı ve yürük semai usullerinde yazılmış eserlerin usul yapılarını karşılaştırarak usul farklılıklarını ortaya koyar. Bu süreç, boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY4.4.2

Türk aksağı ve yürük semai usul yapılarından oluşturulan ritmik kompozisyonları öğrencilerin görsel olarak algılamaları ve seslendirme yapmaları sağlanır. Öğrencilerle, ön öğrenmelerde öğrendiği Türk aksağı ve yürük semai usullerinden oluşan ritmik solfej, solfej çalışmaları gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin Türk aksağı ve yürük semai usullerinde oluşturulan repertuvarlar basitten karmaşığa doğru ilerletilerek öğrencilerin usul yapılarından hazırlanan ritmik solfejleri ve solfejleri okumaları sağlanır. Öğrenciler, gruba beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alır (SDB2.2). Arkadaşlarının müziksel gelişimini ve hedeflerini destekleyen ifadeleri kullanır ve arkadaşlarıyla dayanışma içerisinde bulunur (D4.1). Grubu etkin bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini geliştirir (SDB2.1). Bu süreç, gözlem formu ve grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY4.4.3

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği Türk aksağı ve yürük semai usullerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerin 5 zamanlı Türk aksağı ve 6 zamanlı yürük semai usulleriyle hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapmaları sağlanır (tartım dikteleri). Ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin işitsel becerilerini geliştirmeleri beklenir. Bu süreçte, öğrencilere Türk aksağı ve yürük semai usullerine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir. Usul bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin usul darplarını duyabilmeleri sağlanır **(E2.5)**.

MİOY.4.4.4

Bir ritim aleti (bendir, def, kudüm vb.) ile usullerin vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır ve usul vurmaları istenir **(E3.2)**. Daha sonra öğretmen, usullerin darplarını dizlerine vurarak (meşk sistemi) uygulamalı olarak öğrencilere gösterir ve öğrencilerden kendisini taklit etmesini ister **(KB2.11)**. Türk aksağı ve yürük semai hareket koordinasyonu belirler. Bu süreç gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilere Türk aksağı ve yürük semai usulünde eserler dinletilerek öğrencilerden ezgisel yapıya uygun usul darplarını vurmaları istenir. Yapılan çalışmalarda sabırlı olmaları ve el ya da ayak koordinasyonuna odaklanmaları beklenir **(D12.3, OB1)**. Öğrenciler grupla beraber yapılan usul çalışmalarında aktif rol alarak usul vuruşlarını sergiler. **(SDB2.2)**. Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur **(D4.1)**. Grubu etkin bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini geliştirir **(SDB2.1)**. Herkesin sorumlu olduğu görevi zamanında tamamlaması beklenir **(D16.3)**. Öğrencilere düzeyine uygun eserleri, usul darplarını içeren ve usul uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup eseri dize vurarak seslendirirken diğer grup eserin usulünü çeşitli ritim aletleri ile çalabilir. Ritmik solfejini ve diktesini yapabildiği Türk müziği usullerinden oluşan etüt veya ezgilerle, kendi etütlerini ya da ezgilerini kurgulayarak süreç zenginleştirilebilir.

Destekleme Öğrencilere, 5 zamanlı Türk aksağı ve 6 zamanlı yürük semai usullerini çalışırken metronom kullanmaları önerilebilir. Metronomun hızı yavaşlatılarak öğrenciler, her bir usul darbını doğru bir şekilde takip edebilirler. 5 ve 6 zamanlı usulleri daha somut hâle getirmek için usul kartları kullanılabilir. Her bir zaman ölçüsüne ait kartlar hazırlanıp öğrencilerin bu kartlarla çalışması sağlanabilir.

Öğrencilerin zorluk yaşamaması için ilk önce 5 ve 6 zamanlı usuller basitleştirilebilir. Bu usullerin daha kısa ve sade ritim etütleri ile çalışılması sağlanabilir. Yavaş tempoda basit örneklerle başlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. SINIF

5. TEMA: TÜRK MÜZİĞİ SES SİSTEMİ

Temanın içeriğini Türk müziği ses sistemi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Türk müziği ses sisteminin teorik yapısı ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 9

ALAN BECERİLERİ -

KAVRAMSAL BECERİLER KB1. Temel Beceriler, KB2.4. Çözümleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri -

Değerler D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4.Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türkçe, Matematik

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER TAB4.2.İçerik Oluşturma, SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.4.5.1. Türk müziği ses sistemini tanıyabilme

MİOY.4.5.2. Türk müziğinde ikili aralıkları ve değiştirici işaretlerini çözümleyebilme

a) İkili aralıklar ve değiştirici işaretlere ilişkin parçaları belirler.

b) İkili aralıklar ve değiştirici işaretler arasındaki ilişkiyi belirler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Müziği Ses Sistemi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Türk müziği kendine özgü özellikleri olan bir müzik türüdür.

Anahtar Kavramlar

artık ikili, bakiye, buselik, büyük mücenneb, çargâh, hicaz, koma, küçük mücenneb, kürdi, perde, rast, ses, tanini, uşşak

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir. Türk müziği ses sistemi, değiştirici işaretler ve ikili aralıklar gibi konu başlıklarına dair pano hazırlamalarına yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin tam ses, yarım ses ve sesteş kavramlarını bildiği, nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Derse başlamadan önce, öğrencilerin Türk Müziği Ses Sistemi hakkındaki mevcut bilgilerini anlamak için çeşitli sorular yöneltilir. "Türk müziğinde sesler belirli bir kurala göre mi dizilir?", "Seslerin tizlik ve peslik farkları nasıl belirlenir?", "Bir eseri dinlediğinizde hangi seslerin daha belirgin olduğunu fark ediyorsunuz?" gibi sorularla öğrencilerin müzikal algıları ölçülebilir.

Müzikte "perde" kelimesini daha önce duydunuz mu? Ne anlama geldiğini biliyor musunuz? soruları yöneltilir. Öğretmen, öğrencilere Türk müziğinde kullanılan perde sistemini tanıtmak için bir enstrüman (ud, ney veya kanun gibi) üzerinden farklı perdeleri çalabilir. Öğrencilere "Bu sesleri nasıl duyuyorsunuz? Her ses eşit mesafede mi dizilmiş?" soruları yöneltilerek Türk müziğinin perde yapısındaki incelikler fark ettirilebilir.

Öğrencilere Türk müziğinde kullanılan seslerin belirli bir sistem içinde düzenlendiği ve bu sistemin makamsal yapıya dayandığı açıklanabilir. "Makam ne anlama gelir?", "Bir makamın karakterini belirleyen şey sizce nedir?" gibi sorularla öğrencilerin konuyu sezgisel olarak keşfetmeleri sağlanabilir.

Son olarak öğrencilere Türk müziğinde kullanılan perdelerin görsel örnekleri gösterilerek, "Bu sistemin hangi özellikleri Türk müziğine özgüdür?", "Bir melodinin hangi makamda olduğunu anlamak için nelere dikkat etmek gerekir?" gibi sorular yöneltilerek öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyeleri belirlenebilir.

Köprü Kurma Günlük hayatta farkında olmadan birçok farklı sesi duyuyoruz. Örneğin camiden yükselen ezan sesi, sokaktan geçen bir seyyar satıcının bağıırışı, radyoda dinlediğimiz bir Türk sanat müziği şarkısı veya bir halk türküsü... Bu sesler, kulağımıza farklı ses özellikleri sunar.

Müzikte duyduğumuz bu farklılık, Türk müziğinin kendine özgü ses sistemiyle yakından ilgilidir. Türk müziğinde tam ses, Batı müziğindeki gibi sadece iki yarım sestten oluşmaz. Bunun yerine 9 eşit parçaya (koma) bölünür. Koma, Batı müziğinde bulunmayan ve Türk müziğine özgü en küçük perde aralığıdır. Bu yüzden bir ney üflerken veya bir bağlama çalarken bazı notaların Batı müziğindeki karşılıklarından daha tiz veya daha pes olduğunu hissedebiliriz. Örneğin bir halk türküsünü söylerken duyduğumuz bazı sesler piyanoda tam olarak karşılık bulmayabilir. Günlük hayatta ezgileri içgüdüsel olarak duysak da, aslında her biri belirli bir kurallar bütünüyle oluşur. Türk müziğinde seslerin belirli bir sistem içinde düzenlendiğini anlamak, dinlediğimiz müziği daha bilinçli yorumlamamızı sağlar.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.4.5.1

Türk müziği ses sisteminin temel olguları olan ses, ses bölgeleri, perde, koma gibi kavramlar ile ilgili belirlenen görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin Türk müziği ses sistemi içerisindeki temel olguları tanıması sağlanır (E1.1). Bu olgular ile ilgili görselleri içeren sunumlar hazırlanır. Öğrencilerin Türk müziği kavramlarını hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1). Öğrencilerin Türk müziği kavramları ile ilgili bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış dijital ve basılı kaynaklar açıklanır (OB1). Belirledikleri bu araçlardan müzik kavramları ile ilgili görselleri seçmeleri istenir (OB4.). Öğrenciler, eriştikleri görselleri inceleyerek sınıfta seviyelerine uygun olarak dijital ya da basılı ortamda sunum hazırlarlar. Sunum sürecinde arkadaşlarının paylaşımlarını dikkatle dinleyerek öğrenme sürecine aktif katılım sağlarlar (D4.2). Sunum sürecinde bilgileri karşılaştırarak değerlendirmeleri ve elde ettikleri verilerin doğruluğunu sorgulamaları beklenir (OB1, D3.3). Öğrencilere, kendi ailelerinden öğrendikleri türkülerini ya da ezgileri paylaşma fırsatı sunulur. Bu süreçte, kültürel mirasın önemini fark ederek geleneksel değerleri tanımaları ve bu değerleri yaşatarak sonraki kuşaklara aktarma konusunda bilinçli adımlar atmaları teşvik edilir (D19.3). Bu süreç, gözlem formu veya kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.4.5.2

Öğrencilere, görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ikili ses aralıkları ile ilgili sunumlar hazırlanır. İki ses arasındaki küçük ses parçaları (koma) gösterilerek iki bitişik ses arasında kaç koma olduğu sorulur. Tam seste dokuz (9), yarım seste dört (4) koma olduğu sonucuna ulaşması sağlanır. Belirlediği küçük ses parçalarının ses sistemi içerisindeki en küçük yapı taşı olduğunu anlaması sağlanır. Öğretmen tarafından do-re tanini aralığının dokuz eşit parçaya bölünmüş hâli bir doğru parçası üzerinde gösterilir (SBAB11.1). Do sesinin başlama noktasından itibaren bir koma gidildiğinde koma aralığına, dört koma gidildiğinde bakiye aralığına, beş koma gidildiğinde küçük mücenneb aralığına, sekiz koma gidildiğinde büyük mücenneb aralığına, dokuz koma gidildiğinde ise tanini aralığına ulaşıldığı bilgisi aktarılır. İlaveten bu aralıklara karşılık gelen harf sembollerini (rumuz) görsel materyaller aracılığıyla öğrenciler inceler ve görseller ile ilgili anlamlar oluşturur (TAB4.2). Bu durum sonucunda ikili aralıkların uzaklık ve yakınlık durumları üzerine çalışma kâğıtları üzerinde etütler yaptırılır. Sesler arasındaki mesafeler değiştirme işaretleri kullanılarak ifade edilir ve iki kavram arasındaki ilişki belirlenir. Bu süreçte, öğrencilere Türk müziği ses sistemi, değiştirici işaretler ve ikili aralıklar gibi konu başlıklarına dair pano hazırlamalarına yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler, Türk müziği teorisyenleri üzerine araştırmalar yapabilirler. Farabi, Safiyüddin Urmevi, Abdülkadir Meragi, Kantemiroğlu, Rauf Yekta Bey, Hüseyin Sadettin Arel gibi müzik kuramcılarının perde sistemleri üzerine geliştirdiği teorileri karşılaştırarak Türk müziği ses sisteminin tarihsel gelişimini inceleyebilirler.

Destekleme Öğrenciler, Türk müziği ses sisteminin yapısını daha iyi anlamak için piyano, bağlama veya ney gibi enstrümanlar kullanılarak ses sistemleri karşılaştırılabilir. Batı müziğinde eşit temperaman sistemi nedeniyle her ses arasındaki mesafe eşittir, ancak Türk müziğinde koma sesleri sayesinde perdeler arasında küçük farklılıklar bulunur. Öğrenciler, aynı melodiyi hem Batı müziği notasyonu ile hem de Türk müziği ses yapısına göre çalarak ya da solfej çalışmaları yürüterek bu farkı daha net gözlemleyebilirler.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. SINIF

1. TEMA: TAM DÖRTLÜLER-1

Temanın içeriğini çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüsü oluşturmaktadır. Bu doğrultuda; çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüsünün işitme, okuma ve yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5 Oyunseverlik, E3.8 Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D4. Dostluk, D6. Dürüstlük, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.5.1.1. Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini yazabilme

- a) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini tanır.
- b) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini ayırt eder.
- c) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini uygular.

MİOY.5.1.2. Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini okuyabilme

- a) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerinin bileşenlerini tanır.
- b) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerinin bileşenlerini ayırt eder.
- c) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini uygular.

MİOY.5.1.3. Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini işitebilme

- a) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini bileşenlerini işitsel olarak tanır.
- b) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Çargâh Dörtlüsü, Kürdi Dörtlüsü ve Buselik Dörtlüsü

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Çargâh, kürdi ve buselik dörtlüleri, Türk müziği ses sisteminde belirli aralık dizilimlerine sahip temel yapı birimleridir ve her biri, içerdikleri perde aralıkları ve koma değerleri doğrultusunda, ses örgüsünü oluşturur.

Anahtar Kavramlar

artık ikili, bakiye, buselik, büyük mücenneb, çargâh, hicaz, koma, küçük mücenneb, kürdi, perde, rast, ses, tanini, uşşak

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, eşleştirme ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıdı ve performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerinden oluşan eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk müziği ses sisteminin teorik yapısını, perde düzenini ve aralık ilişkilerini temel düzeyde bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin çargâh, kürdi ve buselik dörtlüleri hakkındaki mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek için sorular yöneltir. Örneğin "Daha önce çargâh, kürdi veya buselik dörtlüsünü duydunuz mu?", "Türk müziğinde dörtlüler nasıl bir yapı oluşturur?" gibi sorularla öğrencilerin konuya dair farkındalık geliştirmesi sağlanır.

Ardından, öğretmen etkileşimli tahta veya Türk müziği enstrümanları ile bir dörtlü çalarak öğrencilere "Bu ses dizisini nasıl tanımlarsınız?", "Hangi sesler arasında nasıl bir mesafe var?" sorularını yöneltir. Böylece öğrencilerin müzikal dörtlüleri işitsel ve görsel olarak analiz etmeleri desteklenir.

Öğrencilerden, verilen dizileri inceleyerek hangi dörtlüye ait olduğunu belirlemeleri veya öğretmenin çaldığı dörtlüleri dinleyerek tanımlamaları istenir. Öğretmen, öğrencilerin müzikal işitme, okuma becerileri ve dörtlüler arasındaki ilişkileri analiz etme düzeylerini gözlemleyerek derse yön verir.

Köprü Kurma Öğrenciler, çargâh, kürdi ve buselik dörtlülerinin günlük yaşamdaki düzenli yapılar ve sıralamalarla nasıl ilişkilendirilebileceğini keşfederler. Örneğin öğretmen "Gökkuşağındaki renklerin belirli bir sıraya sahip olduğunu fark ettiniz mi? Müzikte de belirli bir düzen içinde sıralanan dörtlüler nasıl bir yapı oluşturur?" gibi sorular yönelterek öğrencilerin müzikal diziler ile doğal sıralamalar arasındaki bağlantıyı fark etmelerini sağlar. Öğrencilerden, günlük hayatta karşılaştıkları düzenli sıralamaları (Örneğin merdiven basamakları, matematikteki sayı dizileri, doğadaki simetrik yapılar) müzikteki dörtlülerle karşılaştırmaları ve bunlar arasındaki benzerlikleri tartışmaları istenir. Grup tartışmaları sırasında çargâh, kürdi ve buselik dörtlülerinin birbirleriyle ilişkisi ve Türk müziğindeki işlevi keşfedilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.5.1.1

Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüleri ile ilgili görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüleri ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılandırılmış grid kullanılabilir. Olanaklar dâhilinde çalışma kâğıtları ile birlikte EBA üzerinden öğrencilere çevrim içi araçlar yardımıyla içerikler oluşturularak sunulabilir. Bireysel ya da grup olarak içerikler hakkında birbirleri ile iletişim kurmaları sağlanır. İş birliğiyle çalışmaları ve dijital araçlar ile etkileşime girmeleri beklenir (**OB2**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrencilerin çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüleri arasındaki ilişkileri belirlemesi ve çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüleri arasında bağ kurması sağlanır. Örneğin öğrenciler çargâh dörtlüsü (TTB) ve buselik dörtlüsünün (TBT) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir ve dörtlüler arasındaki farkı ifade eder (**OB4**). Öğrencilerin bu öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi sağlanır. Bu süreç, eşleştirme soruları, boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıtlarıyla veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.5.1.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde gerçekleştirilir. Öğrencilerin, makam dizisinin ana bileşenlerini oluşturan çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüleri ile ilgili öğretmen tarafından hazırlanan etütleri seslendirmeleri sağlanarak solfej çalışmaları yapmaları sağlanır. Örneğin çargâh (do) perdesinden acem (fa) perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Solfej çalışmaları, ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin işitsel becerilerini geliştirmeleri beklenir. Performans çalışmaları sürecinde öğrenciler, üstlendikleri görevleri zamanında ve eksiksiz tamamlayarak dürüstlük bilincini geliştirirler (**D6.2**). Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında öğrenciler aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için

arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur **(D4.1)**. Öğrenciler grupta yapılan çalışmalarda arkadaşlarının başarılarına ortak olarak öğrenmenin sevincini birlikte paylaşırlar **(D15.1)**. Bu süreç, gözlem formu değerlendirilebilir.

MİOY.5.1.3

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerini işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan beşlilerden hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması gibi). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri işitmeleri sağlanır **(E2.5)**. Bunun üzerine yerinden kurulacak olan çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerinden oluşan ritmik etütlerin dikte edilmesi ve öğrencilerin 4'lü dizileri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları sağlanır. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Bu süreçte, öğrencilere çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlülerinden oluşan eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilere, bu dörtlüleri içeren farklı Türk müziği formlarından (şarkı, ilahi, peşrev, saz semaisi) örnekler dinletilerek analiz etmeleri sağlanabilir. Çargâh, kürdî ve buselik dörtlülerinin dizilimleri arasındaki farkları ve benzerlikleri keşfetmeleri için etkileşimli tahtada veya dijital platformlarda karşılaştırmalı analizler yapılabilir.

Öğrencilerden çargâh, kürdî ve buselik dörtlüleri kullanarak küçük melodiler bestelemeleri ve bunları çalmaları istenebilir. Grup çalışmalarıyla öğrenciler, dörtlüleri içeren melodik cümleler oluşturarak arkadaşlarına öğretebilir ve bu melodileri toplu seslendirebilir.

Destekleme

Öğrencilerin çargâh, kürdî ve buselik dörtlülerinin dizilimlerini görselleştirmeleri için renk kodlamalı grafikler, büyük harflerle yazılmış nota isimleri ve basit tablolar kullanılabilir. Bu dörtlülerin nota yazım kurallarına uygun şekilde gösterildiği görseller hazırlanarak öğrencilerin diziler arasındaki farkları gözlemlemeleri sağlanabilir.

Öğrencilerin dörtlüleri içeren melodileri görselleştirmeleri için boşluk doldurma etkinlikleri, eşleştirme çalışmaları ve eksik notaların tamamlanması gereken çalışma kâğıtları hazırlanabilir. Öğrenciler, eksik notaları tamamlayarak dizileri tamamlamalı ve ardından bu dizileri öğretmen rehberliğinde seslendirmelidir.

Öğrencilerin dörtlüleri daha iyi tanıyabilmesi için önce her bir dörtlünün notaları tek tek dinletilmeli, ardından öğrencilere bu seslerin tekrar ettirilmesi sağlanmalıdır. Öğretmen rehberliğinde yapılan yavaş tempolu ritmik tekrarlar, öğrencilerin sesleri tanımasını ve sırasını kavramasını kolaylaştıracaktır.

Öğrencilere bu dörtlüleri içeren basit melodiler verilerek bu melodilerde hangi dörtlünün kullanıldığını belirlemeleri istenebilir. Öğrencilerin işitsel farkındalıklarını artırmak için bir ses dizisi çalınarak hangi dörtlüye ait olduğunu bulmaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. SINIF

2. TEMA: TAM DÖRTLÜLER-2

Temanın içeriğini rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlüsü oluşturmaktadır. Bu doğrultuda; rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinin işitme, okuma ve yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5 Oyunseverlik, E3.8 Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D4. Dostluk, D3.Çalışkanlık, D14.Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4.Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.5.2.1. Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini yazabilme

- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini tanır.*
- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini ayırt eder.*
- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini uygular.*

MİOY.5.2.2. Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini okuyabilme

- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinin bileşenlerini tanır.*
- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinin bileşenlerini ayırt eder.*
- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini uygular.*

MİOY.5.2.3. Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini işitebilme

- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlü bileşenlerini işitsel olarak tanı-
nır.*
- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlü bileşenlerini işitsel olarak ayırt
eder.*
- Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlü bileşenlerini işitsel olarak ifa-
de eder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Rast Dörtlüsü, Uşşak Dörtlüsü ve Hicaz Dörtlüsü

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Rast, uşşak ve hicaz dörtlüleri, Türk müziği ses sisteminde belirli aralık dizilimlerine sahip temel yapı birimleridir ve her biri, içerdikleri perde aralıkları ve koma değerleri doğrultusunda ses örgüsünü oluşturur.

Anahtar Kavramlar

artık ikili, bakiye, buselik, büyük mücenneb, çargâh, hicaz, koma, küçük mücenneb, kürdi, perde, rast, ses, tanini, uşşak

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, eşleştirme ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıdı ve performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinden oluşan eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk müziği ses sisteminin teorik yapısını, perde düzenini ve aralık ilişkilerini; çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü ve buselik dörtlüsünü temel düzeyde bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin rast, uşşak ve hicaz dörtlüleri ile ilgili mevcut bilgi ve deneyimlerini değerlendirmek amacıyla yönlendirici sorular sorar. Örneğin "Daha önce rast, uşşak veya hicaz ses dizilerini duydunuz mu? Bu dörtlülerle ilişkilendirdiğiniz bir müzik eseri var mı?" gibi sorularla öğrencilerin ön bilgileri açığa çıkarılır.

Öğrencilere, önceden öğrendikleri dörtlüleri hatırlamalarına yönelik kısa bir eşleştirme veya boşluk doldurma etkinliği sunulur. Bu etkinlikte, nota dizileri görsel olarak verilerek öğrencilerden hangi dörtlüye ait olduğunu belirlemeleri istenir.

Öğretmen, etkileşimli tahta veya Türk müziği enstrümanı kullanarak bir dörtlü ses dizisi çalar ve öğrencilerden bu dörtlüyü işitsel olarak tanımlamaları, hangi sesler arasında nasıl bir ilişki olduğunu açıklamaları beklenir. Öğretmen, öğrencilerin açıklamalarını gözlemleyerek derse yönelik yönlendirme yapar.

Köprü Kurma Öğrenciler; rast, uşşak ve hicaz dörtlülerini öğrenirken günlük hayatta karşılaştıkları ses örüntüleri ve kültürel unsurlarla bağlantı kurarlar. Öğretmen, öğrencilere "Günlük yaşamda farklı bölgelerde dinlediğiniz müziklerde hangi dörtlüler veya melodik yapılar size tanıdık geliyor?" sorusunu yönelterek düşünmelerini sağlar. Bu sayede öğrenciler, müzik dinleme alışkanlıkları ile dörtlüler arasındaki ilişkiyi fark ederler.

Ardından, Türk müziğinde kullanılan dörtlülerin bazı geleneksel türküler, halk şarkıları ve dini müziklerde nasıl yer aldığı tartışılır. Örneğin öğretmen uşşak dörtlüsünün genellikle ilahi ve halk müziğinde, rast dörtlüsünün geleneksel Türk sanat müziğinde, hicaz dörtlüsünün ise duygusal ve dramatik yapıdaki şarkılarda sıkça kullanıldığını açıklar.

Öğrencilerin kendi çevrelerinde duydukları müzikleri analiz etmeleri ve hangi dörtlülerle ilişkilendirebileceklerini paylaşmaları sağlanır. Böylece öğrenciler, geleneksel Türk müziği dörtlülerini sadece teknik bir bilgi olarak değil, kültürel ve duygusal bir bağlam içinde anlamlandırarak öğrenirler.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.5.2.1

Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlüleri ile ilgili görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlüleri ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılandırılmış grid kullanılabilir. Olanaklar dâhilinde çalışma kâğıtları ile birlikte EBA üzerinden öğrencilere çevrim içi araçlar yardımıyla içerikler oluşturularak sunulabilir. Bireysel ya da grup olarak içerikler hakkında birbirleri ile iletişim kurmaları sağlanır. İş birliğiyle çalışmaları ve dijital araçlar ile etkileşime girmeleri beklenir (**OB2**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, farklı kültürlerle ait müzik yapılarının zenginliğini keşfederken insanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark etmeleri önemlidir (**D14.3**). Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerini, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrencilerin rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinin arasındaki ilişkileri belirlemesi ve rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlüleri arasında bağ kurması sağlanır. Örneğin öğrenciler rast dörtlüsü (TKS) ve uşşak dörtlüsünün (KST) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir ve dörtlüler arasındaki farkı ifade eder (**OB4**). Öğrencilerin bu öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi sağlanır. Bu süreç, eşleştirme soruları, boşluk doldurma gibi çalışma kâğıtlarıyla veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.5.2.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinin seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde gerçekleştirilir. Öğrencilerin, ses dizisinin ana bileşenlerini oluşturan rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlüleri ile ilgili öğretmen tarafından hazırlanan etütleri seslendirmeleri sağlanarak solfej çalışmaları yapmaları sağlanır. Örneğin düğâh (la) perdesinden neva (re) perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında öğrenciler aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.5.2.3

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan beşlilerden hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması gibi). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri işitmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine yerinden kurulacak olan rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinden oluşan ritmik etütlerin dikte edilmesi ve öğrencilerin 4'lü dizileri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları sağlanır. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Bu süreçte öğrenciler, hedeflerine ulaşmak için hazırladıkları müziksel çalışma planlarını uygulayarak disiplinli bir çalışma alışkanlığı geliştirirler (**D3.2**). Bu süreçte, öğrencilere rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlülerinden oluşan eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilere, bu dörtlüleri içeren farklı Türk müziği formlarından (şarkı, peşrev, saz semaisi, ilahi) örnekler dinletilerek analiz etmeleri sağlanabilir. Rast, uşşak ve hicaz dörtlülerinin dizilimleri arasındaki farkları ve benzerlikleri keşfetmeleri için interaktif tahtada veya dijital platformlarda karşılaştırmalı analizler yapılabilir.

Öğrencilerden rast dörtlüsünün, uşşak dörtlüsünün ve hicaz dörtlüsünün dizilimindeki farklılıkları ve ortak noktaları işitsel olarak ayırt etmeleri beklenebilir. Dörtlülerin makam sistemindeki işlevlerini anlamaları için makamların hangi dizilimleri içerdiğini interaktif çalışmalarla keşfetmeleri sağlanabilir.

Öğrencilerden rast, uşşak ve hicaz dörtlülerini kullanarak küçük melodiler bestelemeleri ve bunları çalmaları istenebilir. Grup çalışmalarıyla öğrenciler, dörtlüleri içeren melodik cümleler oluşturarak arkadaşlarına öğretebilir ve bu melodileri toplu seslendirebilir.

Destekleme Öğrencilerin dörtlüleri içeren melodileri görselleştirmeleri için boşluk doldurma etkinlikleri, eşleştirme çalışmaları ve eksik notaların tamamlanması gereken çalışma kâğıtları hazırlanabilir. Öğrenciler, eksik notaları tamamlayarak dizileri tamamlamalı ve ardından bu dizileri öğretmen rehberliğinde seslendirmelidir.

Öğrencilere öncelikle her bir dörtlünün tek tek öğretilmesi, ardından bu dörtlülerin karşılaştırmalı analizi yaptırılabilir. İlk olarak sadece tek bir dörtlü işlenmeli, öğrenciler tarafından öğrenildikten sonra diğer dörtlüyle karşılaştırma yapılmalıdır. Bu süreci desteklemek için öğrenciler her dörtlüyü yavaş tempoda ve basit ritmik yapılarla seslendirmelidir.

Öğrencilere bu dörtlüleri içeren basit melodiler verilerek bu melodilerde hangi dörtlünün kullanıldığını belirlemeleri istenebilir. Öğrencilerin işitsel farkındalıklarını artırmak için bir ses dizisi çalınarak hangi dörtlüye ait olduğunu bulmaları sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. SINIF

3. TEMA: TAM BEŞLİLER-1

Temanın içeriğini çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda; çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerini işitme, okuma ve yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D4. Dostluk, D3. Çalışkanlık, D.16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.5.3.1. Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerini yazabilme

- a) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerini tanır.
- b) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerini ayırt eder.
- c) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerini uygular.

MİOY.5.3.2. Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerini okuyabilme

- a) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşli bileşenlerini tanır.
- b) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşli bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşli bileşenlerini uygular.

MİOY.5.3.3. Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlileri işitebilme

- a) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşli bileşenlerini işitsel olarak tanır.
- b) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşli bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşli bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Çargâh Beşlisi, Kürdi Beşlisi ve Buselik Beşlisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Çargâh, kürdi ve buselik beşlisi, Türk müziği ses sisteminde belirli aralık dizilimlerine sahip temel yapı birimleridir. Her biri, içerdikleri perde aralıkları ve koma değerleri doğrultusunda ses örgüsünü oluşturur.

Anahtar Kavramlar

artık ikili, bakiye, buselik, büyük mücenneb, çargâh, hicaz, koma, küçük mücenneb, kürdi, perde, rast, ses, tam beşli, tanini, uşşak

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, eşleştirme soruları ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıdı, öz/grup değerlendirme formu, performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerinden oluşan eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk müziği ses sisteminin teorik yapısını, perde düzenini ve aralık ilişkilerini; çargâh dörtlüsü, kürdi dörtlüsü, buselik dörtlüsü, rast dörtlüsü, uşşak dörtlüsü ve hicaz dörtlüsünü temel düzeyde bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, öğrencilerin çargâh, kürdi ve buselik beşlilerine yönelik ön bilgilerini değerlendirmek amacıyla sorular yöneltebilir: "Daha önce öğrendiğimiz çargâh, kürdi ve buselik dörtlülerinin yapısı nasıldı, bunların beşlilerden farkı ne olabilir?" "Bir ses dizisinde dörtlülerin genişletilerek beşli hâline gelmesi nasıl bir değişiklik yaratır?" "Daha önce çargâh, kürdi veya buselik ses dizisinde bir eser dinlediniz mi? Eğer dinlediyseniz bu seslerin karakteristik özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?"

Bu sorular aracılığıyla, öğrencilerin dörtlü ve beşli yapılarını ilişkilendirmeleri sağlanır. Öğretmen, öğrencilere farklı beşlileri içeren nota örnekleri göstererek aralarındaki farkları gözlemlenmelerini ister. Öğrencilerden daha önce öğrendikleri dörtlüleri notaya yazarak bu dörtlülerin devamında hangi seslerin gelebileceğini tahmin etmeleri istenir.

Öğrenciler dörtlülerin devamı niteliğindeki beşlilerin nasıl oluşturulabileceğini sezgisel olarak keşfetmiş olurlar.

Öğrencilere etkileşimli tahtada veya müzik defterinde bazı beşli diziler gösterilir ve hangi ses dizisine ait olabileceklerini tahmin etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrenciler, çargâh, kürdi ve buselik beşlilerinin yapısını öğrenirken günlük hayattaki deneyimleriyle bağlantı kurmaları için yönlendirilir. Öğretmen, "Beşlileri tanımlarken günlük hayatta karşılaştığınız dizilimli ve sıralı yapılarla nasıl ilişkilendirebiliriz?" gibi sorularla öğrencilerin düşünmelerini sağlar.

Bir merdiveni çıkarken dörtlü ile belirli bir yüksekliğe ulaşıldığını, beşlinin ise bir basamak daha eklenerek tamamlandığını düşünmeleri istenir. Bu sayede, müzikal dizilerdeki dörtlülerin, beşli olarak genişletildiğinde nasıl bir tamamlanmışlık hissi verdiği fark ettirilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

MİOY.5.3.1

Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlileri ile ilgili; görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlileri arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılandırılmış grid kullanılabilir. Olanaklar dâhilinde çalışma kâğıtları ile EBA üzerinden öğrencilere çevrim içi araçlar yardımıyla içerikler oluşturularak sunulabilir. Bireysel ya da grup olarak içerikler hakkında birbirleri ile iletişim kurmaları sağlanır. İş birliğiyle çalışmaları ve dijital araçlar ile etkileşime girmeleri beklenir (**OB2**). Bu süreç; gözlem formu, öz/grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen tam beşlileri, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrencilerin tam beşliler arasındaki ilişkileri belirlemesi ve tam beşliler arasında bağ kurması sağlanır. Çalışmalar ilerledikçe, öğrenciler üstlendikleri görevleri zamanında tamamlamanın ve doğru uygulamanın müziksel başarılarını nasıl etkilediğini deneyimleyerek sorumluluklarını pekiştirir (**D16.3**). Örneğin öğrenciler çargâh beşlisi (TTBT) ve buselik beşlisi (TBTT) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir ve beşliler arasındaki farkı ifade ederek yazar (**OB4**). Öğrencilerin bu öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi sağlanır. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.5.3.2

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerini seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde gerçekleştirilir. Öğrencilerin ses dizisinin ana bileşenlerini oluşturan tam beşliler ile ilgili öğretmen tarafından hazırlanan etütleri seslendirmeleri sağlanarak solfej çalışmaları yapmaları sağlanır (Çargâh (do) perdesinden gerdaniye (sol) perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi). Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında öğrenciler aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.5.3.3

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan beşlilerden hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması gibi). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri işitmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine yerinden kurulacak olan beşli dizilerden oluşan ritmik etütlerin dikte edilmesi ve öğrencilerin beşli dizileri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları sağlanır. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Zaman zaman karşılaşılan zorluklara rağmen öğrenciler müzikal hedeflerine ulaşmak için gayret göstererek öğrenme süreçlerine olan bağlılıklarını güçlendirirler (**D3.1**). Bu süreçte, öğrencilere çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlilerinden eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öncelikle, öğrencilerin beşliler arasındaki ses ilişkilerini daha iyi anlamaları için daha önce öğrendikleri dörtlüler ile beşliler arasındaki farkları karşılaştırmaları sağlanabilir. Görsel destekli notalar ve dijital platformlar aracılığıyla öğrencilerin tam beşli dizilimlerinin ses aralıklarını işitsel ve görsel olarak gözlemlemeleri sağlanabilir.

İşitme çalışmaları için öğrenciler çargâh, kürdî ve buselik beşlileriyle oluşturulmuş melodik motifleri dinleyerek bu motifleri hangi beşlinin oluşturduğunu belirlemeye çalışabilir. İşitsel algıyı desteklemek için bu beşlileri içeren eserlerden kısa bölümler seçilerek öğrencilerin bu beşlileri tanımlamaları, analiz etmeleri ve seslendirmeleri sağlanabilir. Öğrencilere, bir eserin giriş melodisini beşli diziler kullanarak oluşturma çalışmaları yaptırılabilir.

Öğrencilerin beşli dizileri içeren eserleri analiz etmeleri sağlanarak bu eserlerin müzikal yapılarını ve karakteristik özelliklerini tanımlamaları desteklenebilir. Müziğin kültürel boyutuna dair farkındalık kazandırmak amacıyla çargâh, kürdî ve buselik beşlilerinin kullanıldığı geleneksel eserler dinletilerek öğrencilerin bu beşlileri kavramaları sağlanabilir.

Destekleme

Öğrencilere boşluk doldurma, eşleştirme ve görsel nota tanıma etkinlikleri içeren çalışma kâğıtları sunularak beşli dizilerini yazılı olarak pekiştirmeleri sağlanabilir. Eksik notaları tamamlayarak beşli dizileri tamamlamaları istenebilir. Görsel ve yazılı destek sağlayan müzik bulmacaları ve oyunlaştırılmış etkinliklerle öğrenme süreci eğlenceli hâle getirilebilir.

Öğrencilerin bireysel gelişim hızlarına göre şekillenen bir öğrenme süreci oluşturularak önce tek sesler üzerinden işitme çalışmaları yapılabilir. Öğrencilere, beşli diziler içeren tanıdık eserler dinletilerek bu eserlerde hangi beşlinin kullanıldığını belirlemeleri istenebilir. İşitsel farkındalıklarını artırmak için beşli dizileri içeren müzik eserlerinden küçük melodik motifler çalınarak öğrencilerin bunları tanımlaması sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. SINIF

4. TEMA: TAM BEŞLİLER-2

Temanın içeriğini rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda; rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hüseyini beşlilerinin işitme, okuma ve yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D4. Dostluk, D10. Mütevazılık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.5.4.1. Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlisini yazabilme

- a) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlilerini tanır.
- b) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlilerini ayırt eder.
- c) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlilerini uygular.

MİÖY.5.4.2. Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlisini okuyabilme

- a) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşli bileşenlerini tanır.
- b) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşli bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşli bileşenlerini uygular.

MİÖY.5.4.3. Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlisini işitebilme

- a) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşli bileşenlerini işitsel olarak tanır.
- b) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşli bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşli bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Rast Beşlisi, Hüseyini Beşlisi ve Hicaz Beşlisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Rast, hüseyini ve hicaz beşlisi, Türk müziği ses sisteminde belirli aralık dizilimlerine sahip temel yapı birimleridir. Her biri, içerdikleri perde aralıkları ve koma değerleri doğrultusunda ses dizisinin karakteristik ses örgüsünü oluşturur.

Anahtar Kavramlar

artık ikili, bakiye, buselik, büyük mücenneb, çargâh, hicaz, koma, küçük mücenneb, kürdi, perde, rast, ses, tam beşli, tanini, uşşak

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, eşleştirme soruları ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıdı, öz/grup değerlendirme formu ve performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlilerinden oluşan eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk müziği ses sisteminin teorik yapısını, perde düzenini ve aralık ilişkilerini; çargâh beşlisi, kürdi beşlisi, buselik beşlisini temel düzeyde bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğretmen, dersin başında öğrencilerin rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlileri hakkında mevcut bilgi düzeylerini anlamak amacıyla sorular sorar. Öğrencilerin daha önce öğrendiği beşli diziler hatırlatılarak, beşlilerin dörtlülere nasıl eklenerek oluştuğu konusunda düşünceleri sağlanır. Öğrencilere şu tür sorular yöneltilir: Daha önce hangi beşlileri öğrendiniz ve dörtlülerle nasıl ilişkilendirebiliriz? Çargâh beşlisi, kürdi beşlisi ve buselik beşlisi gibi öğrendiğiniz beşlilerle rast, hüseyini ve hicaz beşlileri arasında nasıl bir fark olabilir? Öğrencilerin, müziksel işitme ve yazma becerilerine yönelik farkındalıklarını artırmak için etkileşimli tahta veya Türk müziği çalgıları eşliğinde belirli perdelerde çalınan sesler dinletilir ve duydukları sesleri tahmin etmeleri istenir. Sesleri ayırt etmelerine yardımcı olmak amacıyla önceden öğrendikleri dörtlüler ile beşliler arasındaki farkları açıklamaları beklenir.

Bu aşamada, öğrencilerin önceki bilgilerle beşlilerin yapılarını bağdaştırma, ses dizileri arasındaki ilişkileri fark etme ve beşlileri işitsel olarak tanıma düzeyleri gözlemlenir. Öğretmen, öğrencilerin cevaplarından yola çıkarak dersin içeriğini şekillendirir ve öğrencilerin öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyelerini belirler.

Köprü Kurma Öğrenciler, rast, hüseyini ve hicaz beşlileri ile günlük yaşantılarında karşılaştıkları ses dizileri arasında bağlantı kurarlar. Öğretmen, öğrencilerin seslerin arasındaki mesafeleri ve beşlilerin farklı ses dizilerindeki rollerini daha iyi kavramalarını sağlamak için bazı benzetmeler yapar. Örneğin "Bir şiirde ahenk oluşturmak için kafiyeli kelimeler seçilir. Benzer şekilde, bir müzik eserinde de belirli ses dizileri, eserin ruhunu oluşturur. Sizce hangi beşliler hangi duyguları çağırıştırıyor?" "Günlük hayatta duyduğunuz ezgilerde, örneğin bir film müziğinde ya da bir ilahide, hicaz beşlisi seslerinin size nasıl bir his verdiğini düşündünüz mü? Sizce bu hicaz beşlileri neden bu kadar etkileyici?"

Daha sonra öğrenciler, bu benzetmelerden yola çıkarak kendi örneklerini paylaşmaya teşvik edilir. Örneğin duydukları bir halk müziği parçasında veya dinledikleri bir ezgide hangi beşlinin kullanılmış olabileceğini tahmin ederler. Farklı müzik türlerinde beşlilerin nasıl kullanıldığı üzerine grup tartışmaları yaparlar.

Bu etkinlikler, öğrencilerin beşlileri sadece teorik olarak değil, duyuşsal ve bağlamsal olarak da anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca farklı müzik türleri ve günlük hayat arasındaki bağlantıyı fark etmelerini sağlayarak müzikal duyarlılıklarını geliştirir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları MİOY.5.4.1

Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlileri ile ilgili; görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (E1.1). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (E3.8). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (SDB1.1). Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1). Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlileri arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılandırılmış grid kullanılabilir. Olanaklar dâhilinde çalışma kâğıtları ile birlikte EBA üzerinden öğrencilere çevrim içi araçlar yardımıyla içerikler oluşturularak sunulabilir. Bireysel ya da grup olarak içerikler hakkında birbirleri ile iletişim kurmaları sağlanır. İş birliğiyle çalışmaları ve dijital araçlar ile etkileşime girmeleri beklenir (OB2). Dikte ve solfej çalışmaları sırasında karşılaşılan zorluklar karşısında öğrenciler, metanetli davranarak öğrenme süreçlerinde sabır geliştirme fırsatı bulurlar (D12.2). Bu süreç; gözlem formu, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen tam beşlileri, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrencilerin tam beşliler arasındaki ilişkileri belirlemesi ve tam beşliler arasında bağ kurması sağlanır. Örneğin öğrenciler rast beşlisi (TTBT) ve hüseyini beşlisi (KSTT) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir ve beşliler arasındaki farkı ifade ederek yazar (**OB4**). Öğrencilerin bu öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi sağlanır. Bu süreç, gözlem formu, eşleştirme soruları ve boşluk doldurma sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.5.4.2

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlilerinin seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde gerçekleştirilir. Öğrencilerin makam dizisinin ana bileşenlerini oluşturan tam beşliler ile ilgili öğretmen tarafından hazırlanan etütleri seslendirmeleri sağlanarak solfej çalışmaları yapmaları sağlanır. Örneğin düğâh (la) perdesinden hüseyini (mi) perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında öğrenciler aktif rol alarak ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.5.4.3

Öğrencilerin ön öğrenmelerde öğrendiği Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlilerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan beşlilerden hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması gibi). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri işitmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine yerinden kurulacak olan beşli dizilerden oluşan ritmik etütlerin dikte edilmesi ve öğrencilerin beşli dizileri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları sağlanır. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Performans çalışmaları sırasında öğrenciler hem bireysel hem de grup etkinliklerinde uyumlu davranarak mütevazı bir tutum geliştirirler (**D10.3**). Bu süreçte, öğrencilere Rast beşlisi, hüseyini beşlisi ve hicaz beşlilerinden eser ve etütler ile ilgili işitsel performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilere rast, hüseyini ve hicaz beşlilerini içeren geleneksel Türk müziği eserleri dinletilerek bu eserlerin hangi beşliyi temel aldığı üzerine analiz yapmaları sağlanabilir. Beşlilerle oluşturulmuş ezgileri inceleyerek hangi müzikal özelliklerin bu beşlileri karakterize ettiğini belirlemeleri istenebilir. İşitsel farkındalıklarını artırmak amacıyla Türk müziği enstrümanları ile aynı ezginin farklı beşlilerde icra edilmesi sağlanarak beşlilerin müzikal doku üzerindeki etkileri karşılaştırılabilir.

Öğrencilere rast, hüseyini ve hicaz beşlileri içeren melodiler oluşturma görevi verilerek bu beşlilerin nasıl kullanılacağını uygulamalı olarak keşfetmeleri desteklenebilir. Daha önce öğrendikleri dörtlü dizilerden hareketle, beşli ekleyerek yeni melodik yapılar üretmeleri sağlanabilir. Dijital müzik programları kullanılarak öğrencilerin bu beşlileri temel alan küçük besteler yapmaları teşvik edilebilir.

Destekleme Bu süreçte, öğrencilerin beşli dizilerini daha iyi anlamaları için beşli dizilerin yapısının gösterildiği renk kodlamalı görseller, büyük yazılı nota isimleri ve sesler arasındaki mesafeleri açıklayan grafik tablolar kullanılarak öğrencilerin diziler arasındaki farkları işitsel ve görsel olarak gözlemlmeleri desteklenebilir.

Öğrencilere rast, hüseyini ve hicaz beşlileri içeren tanınmış eserler dinletilerek bu eserlerin hangi beşliye dayandığını tahmin etmeleri istenebilir. İşitsel farkındalıklarını artırmak için beşlilerin farklı ses aralıklarını içeren kısa melodiler çalınarak öğrencilerin hangi beşlinin kullanıldığını belirlemeleri sağlanabilir.

Öğrencilere eksik notalar içeren beşli dizileri verilerek eksik sesleri tamamlamaları istenebilir. Beşliler arasındaki geçişleri hissetmeleri için boşluk doldurma, eşleştirme ve nota dizme etkinlikleri içeren çalışma kâğıtları hazırlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF

1. TEMA: TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM-3

Temanın içeriğini Türk müziğinde 7 zamanlı devrihindi ve 8 zamanlı düyek usulleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma, okuma, işitme ve hareket sergileyebilme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma, SAB13. Müziksel Hareket.

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİTİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D4. Dostluk, D6. Dürüstlük, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.6.1.1. Devrihindi ve düyek usul yapılarını yazabilme

- a) Devrihindi ve düyek usullerini tanır.
- b) Devrihindi ve düyek usullerini ayırt eder.
- c) Devrihindi ve düyek usullerini uygular.

MİÖY.6.1.2. Devrihindi ve düyek usul yapılarını okuyabilme

- a) Devrihindi ve düyek usullerini tanır.
- b) Devrihindi ve düyek usullerini ayırt eder.
- c) Devrihindi ve düyek usullerini uygular.

MİÖY.6.1.3. Devrihindi ve düyek usul yapılarını işitebilme

- a) a) Devrihindi ve düyek usullerini tanır.
- b) b) Devrihindi ve düyek usullerini ayırt eder.
- c) c) Devrihindi ve düyek usullerini ifade eder.

MİÖY.6.1.4. Devrihindi ve düyek usullerine uygun hareketleri sergileyebilme

- a) Devrihindi ve düyek usul yapısına uygun hareketler belirler.
- b) Devrihindi ve düyek usul yapısına uygun hareketler sergiler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Devrihindi ve Düyek Usulleri

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Türk müziği usulleri, belirli darplar ve zaman dilimlerine dayalıdır ve bu ritmik yapılar genellikle ritmik bir desen oluşturur.

Anahtar Kavramlar

devrihindi, düyek, usul

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Temanın öğrenme çıktıları için; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, performans görevi ve grup değerlendirme formları kullanılabilir. Devrihindi ve düyek usul yapılarına yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin nim sofyan, semai, sofyan, Türk aksağı, yürük semai usullerini bildiği ve bu konularla ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin önceden öğrendikleri usullerle devrihindi ve düyek usulleri arasındaki farkları anlamalarına yardımcı olmak amacıyla sorular yöneltir. Öncelikle, "Daha önce öğrendiğimiz usuller genellikle kaç zamanlıydı?" veya "Usullerde uzun ve kısa vuruşların sıralanışı ritmik yapıyı nasıl etkiler?" gibi sorularla öğrencilerin önceki bilgilerini hatırlamaları sağlanır.

Ardından, öğrencilerin günlük hayatta karşılaşılabilecekleri ritmik yapılar üzerine düşünmeleri için şu sorular sorulabilir: "Bazı müziklerde vuruşlar eşit sürelerle ilerlerken, bazılarında kısa ve uzun vuruşlar bir arada yer alır. Sizce bu durum müziğin ritmik akışını nasıl değiştirir?". Öğrencilerin düyek usulünün düzenli ve devrihindi usulünün uzun ve kısa vuruşlardan oluşan eşit olmayan bir yapıya sahip olduğunu fark etmeleri sağlanır.

Öğretmen, devrihindi ve düyek usullerinin farklı eserlerde nasıl kullanıldığını göstermek amacıyla müzik dinletisi sunar. Öğrencilerden, her iki usulün vuruşlarını takip etmeleri ve

aralarındaki farkları belirlemeleri istenir. "Bu usullerde vuruş süreleri arasında belirgin bir fark hissediyor musunuz?" veya "Bir usulde vuruşlar daha eşit aralıklı, diğerinde ise farklı uzunluklara sahip mi?" gibi sorularla öğrencilerin ritim algıları yönlendirilir. Son olarak öğrencilerden dinledikleri müziğin vuruşlarını el çırparak, ayaklarıyla vurarak takip etmeleri istenir. Bu etkinlik, devrihindi ve düyek usullerini önceki usullerle kıyaslamalarına, farklılıkları hissetmelerine ve öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma Öğrencilerden, aileleriyle katıldıkları düğün, halk oyunları gösterileri gibi etkinliklerde dinledikleri Türk müziği eserlerine örnek vermeleri istenir. Seçilen eserlerden devrihindi ve düyek usulünü içerenler dijital ortamda dinletilir. Öğrencilerin bu eserlerin ritimlerine eşlik etmeleri sağlanarak öğrenilecek usullerle bağ kurmaları desteklenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.6.1.1.

Görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin daha önce öğrendiği nim sofyon, semai ve sofyon, Türk aksağı ve yürük semai usullerini hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (E1.1). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması (E3.8) ve sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (SDB1.1). Türk müziği usul yapılarından devrihindi ve düyek usullerini içeren sunumlar veya animasyonlar izletilerek öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1). Öğrencilere izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra usullerle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (SDB1.1). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (SDB2.1). Devrihindi ve düyek usullerinin genel özellikleri ve şematik gösterimi tahtaya yazılarak görseli algılaması sağlanır (OB4, SBAB11.1). Türk müziği usul yapıları ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1).

Sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen devrihindi ve düyek usul yapılarının, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde yazılabilmesi için öğrencilere yönelik yazma etkinlikleri düzenlenir. Öğrenciler 7 zamanlı devrihindi ve 8 zamanlı düyek usul yapılarını arasındaki zaman farkını görsel ve işitsel olarak belirler ve zaman birimleri arasında bağ kurar. Örneğin devrihindi ve düyek usullerinde yazılmış eserlerin usul yapılarını karşılaştırarak usul farklılıklarını ortaya koyar. Bu süreç, boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.6.1.2.

Devrihindi ve düyek usul yapılarından oluşturulan ritmik kompozisyonları öğrencilerin görsel olarak algılamaları ve seslendirme yapmaları sağlanır. Öğrencilerle, ön öğrenmelerde öğrendiği devrihindi ve düyek usullerinden oluşan ritmik solfej, solfej çalışmaları gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin devrihindi ve düyek usullerinden oluşturulan repertuarlar basitten karmaşığa doğru ilerletilerek öğrencilerin usul yapılarından hazırlanan ritmik solfejlere ve solfejlere okumaları sağlanır. Öğrenciler grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alır (SDB2.2). Arkadaşlarının müziksel gelişimini ve hedeflerini destekleyen ifadeleri kullanır ve arkadaşlarıyla dayanışma içerisinde bulunur (D4.1). Grubu etkin bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini geliştirir (SDB2.1). Bu süreç, gözlem formu ve grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.6.1.3.

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği devrihindi ve düyek usullerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerin 7 zamanlı devrihindi ve 8 zamanlı düyek usulleriyle hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapmaları sağlanır (tartım diktele-ri). Ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin işitsel becerilerini geliştirmeleri beklenir. Performans çalışmaları sürecinde öğrenciler, üstlendikleri görevleri zamanında ve eksiksiz tamamlayarak dürüstlük bilincini geliştirirler (**D6.2**). Bu süreçte, öğrencilere devrihindi ve düyek usullerine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans gö-revi analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Usul bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin usul darplarını duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**).

MİÖY.6.1.4.

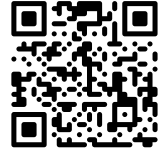
Bir ritim aleti (bendir, def, kudüm vb.) ile usullerin vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklan-ması sağlanır ve usul vurmaları istenir (**E3.2**). Daha sonra öğretmen usullerin darplarını dizlerine vurarak (meşk sistemi) uygulamalı olarak öğrencilere gösterir ve öğrencilerden kendisini taklit etmesini ister (**KB2.11**). Devrihindi ve düyek usullerinin hareket koordinas-yonu belirler. Bu süreç gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilere devrihindi ve düyek usulünde eserler dinletilerek; öğrencilerden ezgisel yapıya uygun usul darplarını vurmaları istenir. Yapılan çalışmalarda sabırlı olmaları ve el ya da ayak koordinasyonuna odaklanmaları beklenir (**D12.3, OB1**). Öğrenciler grupta beraber yapılan usul çalışmalarında aktif rol alarak usul vuruşlarını sergiler. (**SDB2.2**). Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaş-larıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Grubu etkin bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini geliştirir (**SDB2.1**). Öğrencilerin düzeyine uygun eserler belirlenerek usul darplarını içeren ve usul uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi ana-litik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

- Zenginleştirme** Öğrencilerin Türk dünyasında kullanılan benzer usul yapılarını araştırmaları istenebilir. Türk müziği ile diğer müzik gelenekleri arasındaki ilişkinin kurulması sağlanabilir.
- Destekleme** Öğrencilere, 7 zamanlı devrihindi ve 8 zamanlı düyek usulleri çalıştırırken usulleri daha so-mut hâle getirmek için usul kartları kullanılabilir. Her bir zaman ölçüsüne ait kartlar hazır-lanıp öğrencilerin bu kartlarla çalışması sağlanabilir. Öğrenciler küçük gruplara ayrılabilir. Her grup farklı bir zamanlı usulü çalışarak kendi ara-larında uygulama yapabilirler. Gruplar arasında performans sergileyerek diğer öğrencilerle bilgi ve deneyim paylaşımı yapabilirler.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF**2. TEMA: ÇARGÂH SES DİZİSİ**

Temanın içeriğini çargâh ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, çargâh ses dizisi ile ilgili yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7 Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görseli Anlama, OB7. Veri Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.6.2.1. Türk müziğinde çargâh ses dizisini yazabilme

- a) Çargâh ses dizisini tanır.
- b) Çargâh ses dizisini ayırt eder.
- c) Çargâh ses dizisini uygular.

MİOY.6.2.2. Türk müziğinde çargâh ses dizisini okuyabilme

- a) Çargâh ses dizisi bileşenlerini tanır.
- b) Çargâh ses dizisi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Çargâh ses dizisini bileşenlerini uygular.

MİOY.6.2.3. Türk müziğinde çargâh ses dizisini işitebilme

- a) Çargâh ses dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) Çargâh ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Çargâh ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Çargâh Ses Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Çargâh ses dizisi, klasik ve dini müziğimizde çok farklı yapılarda kullanılmış bir ses dizisidir.

Anahtar Kavramlar

beşli, çargâh, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, perde, rumuz, ses, seyir, yeden

ÖĞRENME KANITLARI
(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; eşleştirme soruları, boşluk doldurma soruları ve kısa cevaplı sorulardan oluşturulan çalışma kâğıtları, performans görevi, öz/grup değerlendirme formu, gözlem formu ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Çargâh ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin dörtlü, beşli dizileri bildiği; nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Türk müziğinde ses dizileri, makamların temel yapı taşlarını oluşturur ve her dizinin kendine özgü bir perde düzeni vardır. Öğrencilerin Çargâh ses dizisine dair mevcut bilgilerini değerlendirmek için öncelikle Türk müziğinde ses dizilerinin makamlarla nasıl bir ilişki içinde olduğunu anlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda, Çargâh ses dizisini daha önce duyup duymadıkları, bu dizinin hangi notalardan oluştuğu ve perde yapısının nasıl olduğu sorgulanabilir.

Bu ön değerlendirme süreci, öğrencilerin Türk müziğindeki ses dizileri hakkındaki mevcut bilgi düzeylerini ortaya çıkarmak ve Çargâh ses dizisinin yapısını anlamaya ne kadar hazır olduklarını belirlemek amacıyla uygulanabilir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda dersin giriş bölümü, onların bilgi seviyelerine uygun şekilde şekillendirilebilir.

Köprü Kurma

Önceki temada öğrenilen Türk müziğindeki ses dizileri, perdeler, perdelerin yerleri, isimleri, dörtlü ve beşliler sorularak ön öğrenmeleri hatırlatılır. Türk müziği seslerini (perdelerini) ses dizileri içerisine nasıl yerleştirip kullanılabileceği konusunda bilgiler verilir. Böylece önceki öğrenmeler ile köprü kurulmuş olur. Özellikle dini müzik formuna özgü gündelik yaşamda karşılaştıkları örnekler (sala, ramazan ayında iftar öncesi çalınan ney taksim vb.) verilerek dikkatleri çekilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.6.2.1

Öğrencilere Türk müziği çalgılarından bir tanesiyle çargâh ses dizisinde bulunan kaba çargâh, yegâh, hüseyini aşiran, acemaşiran, rast, düğâh, buselik ve çargâh perdeleri (notaları) duyurulur. Daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak bu perdelerin hangi perdeler olduklarını tahmin etmeleri istenir. Soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilir. Öğrencilerin çargâh ses dizisini daha önce öğrendiği 4'lü ve 5'lilerden yola çıkarak etkileşimli tahtada gösterilen görsellerle bağlantı kurarak konuya odaklanması sağlanır (**E3.2**). Çargâh ses dizi şeması görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Beyin fırtınası tekniğiyle önceki bilgiler yoklanarak çargâh ses dizisine dair soru cevap etkinliği yapılır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Bu sürece çargâh ses dizisinin rumuz bulma oyunu dâhil edilerek öğrencilerin konuya ilgi duyması sağlanır (**E2.5**). Çargâh ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**) Bu süreç, gözlem formu veya boşluk doldurma ve ya eşleştirme sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen çargâh ses dizisi şemasını nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri düzenlenir. Örneğin öğrenciler çargâh ses dizisini oluşturan çargâh beşlisi rumuzu (TTBT) ve çargâh 4'lüsü rumuzunun (TTB) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir. Beşli ve dörtlü arasındaki farkı ifade ederek öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade eder (**OB4**). Bu süreç, kısa cevaplı sorular veya boşluk doldurma sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.6.2.2

Öğrencilerin Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde, ön öğrenmelerde öğrendiği yerinde çargâh ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Ses dizisinin ana bileşenleri olan çargâh (do) sesi üzerine kurulacak olan TTBT aralıklarından oluşan (kaba çargâh perdesinden rast perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) beşli diziye yönelik öğrencilerle ritmik solfej-solfej okuma çalışmaları yapılır. Daha sonra rast perdesi üzerine kurulacak olan çargâh dörtlüsü sürece dâhil edilir ve çargâh ses dizisini öğrenmesi sağlanır. Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ses dizisi, durağı, güçlüsü, yeden perdesi yer alan değiştirici işaretler ve seyir yapısı üzerinde analizler yapması sağlanır (**OB7**). Öğrenciler gruplara ayrılarak grupla beraber yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol alır (**SDB2.1**) ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler (**SDB2.1**). Solfej ve seyir çalışmaları yürütülerek çargâh ses dizisinde yer alan ses dizisinin pekiştirilmesi sağlanırken müziksel işitme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır. Öğrenciler, perde, çeşni ve melodik cümlelerin estetik etkisini keşfederken tını farklılıklarını, ezgisel akışı ve ritmik desenleri de dikkatle inceler; bunların duygularına ve algısına nasıl yön verdiğini hissederek (**D7.1**). Bu süreç; gözlem formu, öz/grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Ses dizisinin anlaşılabilmesi için öğrenciler düzenli okuma yapar (**E3.7**) ve karşılaştıkları zorluklarda pes etmeden çalışmalarını sürdürür (**D12.3**).

MİOY.6.2.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği çargâh ses dizisinin bileşenleri olan 4'lü ve 5'li dizilerin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar, Türk müziği çalgılarından biriyle gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan kaba çargâh sesi üzerine kurulacak olan çargâh 5'lisi işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine rast perdesi üzerine kurulacak olan çargâh 4'lüsü sürece dâhil edilerek çargâh 4'lüsü dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej

ve seyir çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda ses dizisini çeşitli formlarda eserler dinleyip, konserler seyrederek ses dizisini pekiştirmesi sağlanır **(OB2)**. Bu süreçte öğrencilere, ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anah-tarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler, dördlü ve beşlilerden, belirli ölçü yapılarından ve dizilerden oluşturabilecekleri çargâh ses dizisine ait seyir çalışmaları istenebilir. Bilgisayar veya mobil uygulamalar ara-cılığıyla deneyimler kazanarak interaktif ortamda seyir çalışmalarını kayıt altına alabilir ve becerilerini geliştirebilir. Bu etkinlik, süreci eğlenceli hâle getirebilirken öğrencilerin sos-yal iletişimini de geliştirebilir.

Destekleme Öğretmen rehberliğinde, çargâh ses dizisinin içerdiği seslerden oluşan etütler düzenli ola-rak tekrar edilebilir. Eserler ve etütler, metronom kullanılarak daha yavaş tempoda ça-lışılabilir. Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak çargâh ses dizisiyle ilgili öğrendiklerini gör-selleştiren panolar hazırlayabilir. Benzer etkinlikler sırasında öğrencilere düzenli dönütler verilerek öğrendiklerini sunmaları teşvik edilebilir. Her öğrencinin gelişimi takip edilerek bireysel geri bildirimler sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF**3. TEMA: BUSELİK SES DİZİSİ**

Temanın içeriğini buselik ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, buselik ses dizisini işleme, okuma ve yazma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiiklik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik, D12. Sabır, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.6.3.1. Türk müziğinde buselik ses dizisini yazabilme

- a) *Buselik ses dizisini tanır.*
- b) *Buselik ses dizisini ayırt eder.*
- c) *Buselik ses dizisini uygular.*

MİÖY.6.3.2. Türk müziğinde buselik ses dizisini okuyabilme

- a) *Buselik ses dizisinin bileşenlerini tanır.*
- b) *Buselik ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.*
- c) *Buselik ses dizisinin bileşenlerini uygular.*

MİÖY.6.3.3. Türk müziğinde buselik ses dizisini işitebilme

- a) *Buselik ses dizisinin bileşenlerini tanır.*
- b) *Buselik ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.*
- c) *Buselik ses dizisinin bileşenlerini ifade eder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Buselik Ses Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Buselik ses dizisi, buselik beşlisi ile hüseyini perdesindeki kürdi dörtlüsünün veya hicaz dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar

beşli, buselik, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, perde, rumuz, ses, seyir, yeden

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; eşleştirme soruları, boşluk doldurma soruları ve kısa cevaplı sorulardan oluşturulan çalışma kâğıtları, performans görevi, öz/grup değerlendirme formu, gözlem formu ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir. Çargâh ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin dörtlü dizileri, beşli dizileri, çargâh ses dizisini bildiği; nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin Türk müziğinde ses dizileri ile ilgili önceki bilgilerini hatırlamalarını sağlamak amacıyla çeşitli sorular yöneltir. Öncelikle, "Daha önce öğrendiğimiz ses dizileri hangi perde yapılarına sahipti?" veya "Bir ses dizisini oluşturan perdeler arasındaki mesafe, müziğin karakterini nasıl etkiler?" gibi sorular sorularak öğrencilerin önceki bilgilerinden yararlanmaları sağlanır. Ardından, buselik ses dizisinin özellikleri ve Türk müziğindeki yeri hakkında düşünceleri için şu sorular yöneltilebilir: "Buselik kelimesini daha önce duydunuz mu? Sizce bu isim ne anlama geliyor olabilir?", "Buselik ses dizisi hangi perdelerden oluşabilir?" veya "Buselik ses dizisinde daha önce bir eser dinlediniz mi?" dinledilerse ses dizisinin onlara nasıl bir his verdiği sorulabilir. Bu sorular, öğrencilerin buselik ses dizisinin perde yapısına ve duysal karakterine dair farkındalıklarını ölçmeye yardımcı olur.

Öğretmen, buselik ses dizisiyle oluşturulmuş kısa müzik örnekleri dinleterek, öğrencilerin bu ses dizisinin karakteristik yapısını algılamalarına yardımcı olur. "Bu müzik size hangi duyguları hissettirdi?" veya "Buselik ses dizisinin diğer öğrendiğiniz dizilerle karşılaştırıldığında farkı nedir?" gibi sorularla öğrencilerin düşünceleri teşvik edilir.

Son olarak öğrencilerden dinledikleri müziğin belirli seslerini tekrar etmeleri istenir. Bu süreç, öğrencilerin buselik ses dizisini işitsel ve teorik olarak kavramalarına, diğer ses dizileriyle karşılaştırmalarına ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlamalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma Günlük hayatta duyduğumuz seslerin sıralanışı, tıpkı konuşma sırasında kelimelerin anlamı değiştirdiği gibi, müzikte de eserin ruhunu belirler. Buselik ses dizisi, belirli bir perde düzeni ile müziğe kendine özgü bir karakter kazandırır. Örneğin adımlarımızın temposu nasıl yürüyüşümüzü etkiliyorsa, müzikte de ses dizisinin düzeni eserin akışını belirler. Bir hikâye anlatımında tonlamaların heyecanı ve duyguyu değiştirmesi gibi, buselik ses dizisi de müziğin duygusal yapısını şekillendirir. Günlük hayatta halk müziğinde, geleneksel şarkılarda ve hatta sokakta duyduğumuz melodilerde buselik ses dizisini fark edebiliriz. Bu diziyi tanımak, müziğin iç yapısını anlamamıza ve duyduğumuz ezgilere daha bilinçli yaklaşmamıza yardımcı olur.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

MİOY.6.3.1

Öğrencilere Türk müziği çalgılarından bir tanesiyle buselik ses dizisinde bulunan nim zir-güle (yeden), düğâh, buselik, çargâh, neva, hüseyini, acem, gerdaniye ve muhayyer sesleri duyurulur. Daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak bu perdelerin hangi perdeler olduklarını tahmin etmeleri istenir. Soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilir. Öğrencilerin buselik ses dizisini daha önce öğrendiği 4'lü ve 5'li'lardan yola çıkarak etkileşimli tahtada gösterilen görsellerle bağlantı kurarak konuya odaklanması sağlanır (**E3.2**). Buselik ses dizi şeması görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Beyin fırtınası tekniğiyle önceki bilgiler yoklanarak buselik ses dizisine dair soru cevap etkinliği yapılır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Öğrenciler müzikal çalışmalarda arkadaşlarının başarılarına ortak olarak öğrenmenin sevincini birlikte paylaşırlar (**D15.1**). Bu sürece buselik ses dizisinin rumuz bulma oyunu dâhil edilerek öğrencilerin konuya ilgi duyması sağlanır (**E2.5**). Buselik ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Bu süreç, gözlem formu veya çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen buselik ses dizisi şemasını, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri düzenlenir. Örneğin öğrenciler buselik ses dizisini oluşturan buselik beşlisi rumuzu (TBTT) ve kürdi 4'lüsü rumuzunun (BTT) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir. Beşli ve dörtlü arasındaki farkı ifade ederek öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade eder (**OB4**). Bu süreç; kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma soruları veya eşleştirme sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.6.3.2

Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde, ön öğrenmelerde öğrendiği yerinde buselik ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh (la) sesi üzerine kurulacak olan TBTT aralıklarından oluşan (düğâh perdesinden hüseyini perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirilmesi) beşli diziye yönelik öğrencilerle bona-solfej okuma çalışmaları yapılır. Daha sonra hüseyini perdesi üzerine kurulacak olan kürdi dörtlüsü sürece dâhil edilir ve buselik ses dizisinin öğrenmesi sağlanır. Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ses dizisi üzerinde analizler yapması sağlanır (**OB7**). Öğrenciler, gruplara ayrılarak grupla beraber yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol alır (**SDB2.1**) ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler (**SDB2.1**). Solfej ve seyir çalışmaları yürütülerek buselik ses dizisi pekiştirilirken; müziksel işitme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır.

Öğrenciler, perde, çeşni ve melodik cümlelerin estetik etkisini keşfederken tını farklılıklarını, ezgisel akışı ve ritmik desenleri de dikkatle inceler; bunların duygularına ve algısına nasıl yön verdiğini hisseder (**D7.1**). Bu süreç; gözlem formu, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Ses dizisinin anlaşılabilirliği için öğrenciler tarafından okumaların sistematik (**E3.7**) bir şekilde yapılması gerekliliğinin altı çizilerek bu hususta öğrencilerin istikrarlı ve sabırlı olmalarının önemi vurgulanır (**D12.3**).

MİOY.6.3.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği buselik ses dizisinin bileşenleri olan 4'lü ve 5'li dizilerin işitilmesine yönelik yaptığı çalışmalar Türk müziği çalgılarından biriyle gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh sesi üzerine kurulacak olan buselik 5'lisi işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine hüseyini perdesi üzerine kurulacak olan kürdi 4'lüsü sürece dâhil edilerek kürdi 4'lüsü dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej ve se-yir çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda bu ses dizisine ait çeşitli formlarda eserler dinleyip konserler seyrederek ses dizisini pekiştirmesi sağlanır (**OB2**). Bu süreçte öğrencilere, ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi; analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler, buselik ses dizisiyle ilgili bu ses dizisinde yazılmış bir Türk müziği eserini dinleyerek eserin melodik yapısını inceleyebilir ve ses dizisi içindeki geçişleri tespit edebilirler. Performans açısından, öğrenciler buselik ses dizisinde etütler ve doğaçlamalar yaparak dizinin ses karakterini daha iyi kavrayabilir. Kendi enstrümanlarıyla veya sesleriyle buselik ses dizisi içinde küçük melodik motifler oluşturarak dizi içindeki seslerin birbirleriyle olan ilişkisini deneyimleyebilirler. Buselik ses dizisini kullanarak kendi bestelerini veya egzersizlerini oluşturabilir ve bunları icra edebilirler.

Destekleme Öğrenciler, küçük gruplar hâlinde çalışarak buselik ses dizisi ile ilgili görsel materyaller, ses örnekleri veya sunumlar hazırlayabilir. Bu süreç, öğrencilerin iş birliği içinde öğrenmelerini sağlayarak hem bireysel hem de grup hâlinde müzikal analiz yeteneklerini geliştirmelerine katkıda bulunur.

Ayrıca öğrenciler basit ve eğlenceli oyunlar aracılığıyla buselik ses dizisini keşfedebilir. Örneğin öğretmen belirli bir sesi çaldığında öğrencilerden doğru notaya zıplamaları veya doğru kartı kaldırmaları istenebilir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin hem eğlenerek öğrenmelerini sağlar hem de Buselik ses dizisini daha hızlı kavramalarına yardımcı olur.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF**4. TEMA: SOL MAJÖR VE Mİ MINÖR**

Temanın içeriğini sol majör ve mi minör tonlar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, sol majör ve mi minör tonların yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.6.4.1. Sol majör ve mi minör dizileri yazabilme

- a) Sol majör ve mi minör dizileri kavramını tanır.
- b) Sol majör ve mi minör dizileri ayırt eder.
- c) Sol majör ve mi minör dizileri uygular.

MİÖY.6.4.2. Sol majör ve mi minör dizileri okuyabilme

- a) Sol majör ve mi minör dizi bileşenlerini tanır.
- b) Sol majör ve mi minör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Sol majör ve mi minör dizi bileşenlerini uygular.

MİÖY.6.4.3. Sol majör ve mi minör dizileri işitebilme

- a) Sol majör ve mi minör dizi bileşenlerini tanır.
- b) Sol majör ve mi minör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Sol majör ve mi minör dizi bileşenlerini işitsel olarak ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Sol Majör, Mi Minör Diziler

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Sol majör ve mi minör, tonal müziği ifade eden yapılarıdır.

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, majör, melodik, mi minör, minör, ritmik solfej, sol majör, solfej, tetrakord

ÖĞRENME KANITLARI
(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, öz, akran, grup değerlendirme formları ile değerlendirilebilir. Öğrencilerin sol majör ve mi minör gamının seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Tam ses, yarım ses, anarmoni, aralık ve dizi kavramlarını tanıdığı, tek bemollü fa majör ve re minör dizilerinin işitme, okuma ve yazma becerisini kullanabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Sol majör ve mi minör ses dizileri, Batı müziğinde sık kullanılan ve birbirleriyle ilişkili olan iki temel dizidir. Derse başlamadan önce öğrencilerin bu konudaki ön bilgilerini değerlendirmek için bazı sorular sorulabilir. "Daha önce sol majör veya mi minör ses dizilerini içeren bir şarkı ya da melodi duydunuz mu?", "Sol majör ve mi minör ses dizilerinin aynı notalara sahip olması sizce bu müziğin yapısını nasıl etkiler?"

Bu ön değerlendirme soruları, öğrencilerin sol majör ve mi minör arasındaki ilişkiyi anlamalarına rehberlik etmek ve dersin içeriğini onların seviyelerine uygun şekilde şekillendirmek amacıyla kullanılabilir.

Köprü Kurma Sol majör ve mi minör ses dizileri, farklı duygusal atmosferleri oluşturmak için kullanılan iki dizidir. İlginç olan ise, bu iki ses dizisinin aynı notaları içermesi ancak farklı bir karar sesi (ana sesi) üzerine kurulmuş olmasıdır. Tıpkı aynı kelimeleri kullanarak farklı anlamlar taşıyan cümleler kurmamız gibi, müzikte de bir ses dizisinin hangi sese dayandığı, eserin duygusal yapısını değiştirir.

Örneğin bir hikâyeyi farklı tonlarda anlatmayı deneyelim. "Bugün harika bir gün geçirdim!" cümlesi mutlu bir ifadeyle söylendiğinde coşkulu bir anı paylaşır. Ancak aynı cümle, düşük bir ses tonuyla ve daha yavaş söylendiğinde ironi ya da hayal kırıklığı içerebilir. Sol majör ve mi minör arasındaki ilişki de benzer bir durumdur; aynı sesler, farklı karar sesleri etrafında şekillenerek farklı duygular uyandırır. Bu nedenle sol majör ve mi minör ses dizilerini öğrenmek, müziğin duygusal etkisini anlamamıza yardımcı olur. Tıpkı bir ressamın renkleri karıştırarak yeni tonlar elde etmesi gibi, müzisyenler de majör ve minör ses dizilerini kullanarak farklı atmosferler oluşturabilirler. Bu iki diziye öğrenerek bir melodinin nasıl şekillendiğini ve hangi duyguları ifade edebileceğini daha iyi anlayabiliriz.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.6.4.1

Sol majör ve mi minör diziler ile ilgili; görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Sol majör ve mi minör diziler ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu veya kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen sol majör ve mi minör dizileri nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrencilerin sol majör ve mi minör diziler arasındaki ilişkileri belirlemesi ve öğrencilerin dizi türleri arasında bağ kurması sağlanır. Örneğin öğrencilerin majör dizinin 6. derecesinden oluşturulacak bir dizinin, minör dizi olduğunu gösterebilmesi (**OB4**). Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç gözlem formu, boşluk doldurma soruları ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.6.4.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tetrakortların (4'lü ses dizisi) seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin ses dizisinin ana bileşenleri olan sol sesi üzerine kurulacak olan majör tetrakordla seslendirme çalışmaları yapılarak solfej çalışmalarını yapması sağlanır. (sol'den do'ya kadar olan sıralı sesleri isimlerini kullanarak seslendirmesi) Daha sonra re üzerine kurulacak olan tetrakordta sürece dâhil edilir ve sol majör dizisinin öğrenmesi sağlanır. Aynı süreç majör dizinin ilgili minörü olan mi minör dizisi içinde geçerlidir. Sol majör ve mi minör dizilerin ses olarak tanınması için solfej çalışmaları yapılması sağlanır. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ses dizilerini seslendirme süreçlerinde öğrenciler, sanatın ruhsal esenliğe katkı sağlayan etkisini fark ederler (**D7.2**). Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alır (**SDB2.1**) ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Bu süreç; öz, akran, grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.6.4.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tetrakortların (4'lü ses dizisi) işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan sol sesi üzerine kurulacak majör tetrakordla işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine re sesi üzerine kurulacak olan tetrakort sürece dâhil edilerek sol majör dizisinin öğrenciler tarafından tanınması sağlanır. Aynı süreç majör dizinin ilgili minörü olan mi minör dizisi içinde geçerlidir. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Zorlayıcı ses dizilerini çözümleme aşamasında gösterilen kararlılık, müzikal becerilerin pekişmesini destekler (**D12.3**). Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda sol majör ve mi minör tonlarında eserler dinleyip, konserler seyrederek tonal yapıları pekiştirmesi sağlanır (**OB2**). Bu süreçte öğrencilerin sol majör ve mi minör gamlarını seslendirmesine ve işitmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Performans açısından, öğrenciler sol majör ve mi minör ses dizilerinde kısa etütler veya doğaçlamalar yaparak iki dizinin karakteristik özelliklerini deneyimleyebilirler. Aynı melodiyi önce sol majör, sonra mi minör dizisinde çalarak veya söyleyerek aradaki farkları fark edebilirler. Ritim ve hız değişiklikleri ekleyerek ses dizilerinin nasıl farklı atmosferler yaratabileceğini keşfetmeleri sağlanabilir.

Destekleme

Öğrencilerin sol majör ve mi minör ses dizilerini daha iyi kavrayabilmeleri için öncelikle bu dizileri oluşturan sesleri tek tek dinlemeleri ve tekrar etmeleri sağlanabilir. Öğretmen, bu ses dizilerini yavaş tempoda çalarak öğrencilerin işitme yoluyla fark etmelerini kolaylaştırabilir. Ardından, öğrencilerden bu sesleri sırayla söylemeleri veya enstrümanlarında basit egzersizlerle çalmaları istenebilir.

Solfej ve ritmik çalışmalar sırasında, tempoyu yavaşlatarak öğrencilerin daha rahat takip etmeleri sağlanabilir. Öğrendikleri bilgiler sık sık tekrar ettirilerek küçük adımlarla ilerlemeleri desteklenebilir. Daha yavaş tempolarda egzersizlerin seviyeye uygun hâle getirilmesi sağlanabilir. Bu süreçte, öğrencilerin daha az hatayla ilerleyebilmeleri için adım adım çalışmalar yapmaları teşvik edilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

7. SINIF

1. TEMA: TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM-4

Temanın içeriğini Türk müziğinde 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usulü oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yazma, okuma, işitme ve hareket sergileyebilme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma, SAB13. Müziksel Hareket

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D4. Dostluk, D6. Dürüstlük, D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.7.1.1 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usulleri yazabilme

- a) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini tanır.
- b) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini ayırt eder.
- c) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini uygular.

MİÖY.7.1.2 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usulleri okuyabilme

- a) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini anır.
- b) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini ayırt eder.
- c) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini uygular.

MİÖY.7.1.3 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usulleri işitebilme

- a) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini tanır.
- b) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini ayırt eder.
- c) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerini ifade eder.

MİÖY.7.1.4. 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerine uygun hareket sergileyebilme

- a) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerinin yapısına uygun hareketler belirler.
- b) 9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usullerinin yapısına uygun hareketler sergiler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Aksak, Aksak Semai Usulleri

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Türk müziği usulleri, belirli vuruşlar ve zaman dilimlerine dayalıdır ve bu ritmik yapılar genellikle ritmik bir desen oluşturur.

Anahtar Kavramlar

aksak, aksak semai, dikte, ritmik dikte, solfej, usul

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, performans görevi, kontrol listesi, grup değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

9 zamanlı aksak, 10 zamanlı aksak semai usul yapılarının uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde gözlem formu ve analitik derececi puanlama anahtarı kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin nim sofyan, semai, sofyan, Türk aksağı, yürük semai, devrihindi ve düyek usullerini bildiği ve bu konularla ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğretmen, dersin başında öğrencilerin daha önce öğrendikleri usullerle aksak ve aksak semai usulleri arasındaki farkları fark etmelerini sağlamak amacıyla sorular yöneltir. Öncelikle, "Daha önce çalıştığımız usuller genellikle nasıl bir düzen içindeydi?" veya "Usullerde uzun ve kısa vuruşlar sizce nasıl bir etki yaratır?" gibi sorularla öğrencilerin önceki bilgilerini hatırlamaları sağlanır.

Daha sonra, aksak usullerin günlük hayattaki karşılıklarını keşfetmeleri için şu sorular sorulabilir: "Halk müziğinde duyduğunuz bazı ritimler size düzenli gelmeyebilir. Sizce neden bazı parçalar düzensiz gibi duyuluyor olabilir?" veya "Bazı dans müziklerinde adımlar neden eşit sürelerle atılmıyor olabilir?". Bu sorular, öğrencilerin aksak ritimlerin doğasını sezgisel olarak anlamalarına yardımcı olur.

Öğretmen, aksak usulü ve aksak semai usulü ile bestelenmiş kısa müzik örnekleri dinleterek, öğrencilerden bu usullerin kuvvetli ve hafif vuruşlarını belirlemelerini ister. "Bu parçada vuruşlar sizce düzenli bir akış mı izliyor, yoksa bazı vuruşlar daha uzun veya daha kısa mı?" gibi sorular yöneltirilerek öğrencilerin bu usulleri önceki usullerle karşılaştırmaları sağlanır.

Son olarak öğrencilerden dinledikleri müziğin vuruşlarını bedenleriyle (örneğin el çırparak veya dizlerine vurarak) takip etmeleri istenir. Bu süreç, onların aksak ritimlerin hissini anlamalarına, daha önce öğrendikleri usullerle kıyaslamalarına ve öğrenme sürecine aktif olarak hazırlanmalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma Öğrencilere aileleriyle katıldığı düğün, halk oyunları gösterileri vb. etkinliklerde dinledikleri Türk müziği eserlerine örnek vermeleri istenir. Verdikleri örneklerden aksak ve aksak semai usulünü içinde barındıran eserler dijital ortamda dinletilerek eserlerin ritimlerine eşlik edip öğreneceği usullerle bağ kurmaları sağlanır.

Öğrencilerden, aileleriyle katıldıkları düğün, halk oyunları gösterileri veya benzeri etkinliklerde dinledikleri Türk müziği eserlerine örnek vermeleri istenir. Verdikleri örnekler arasından aksak ve aksak semai usulünü içeren eserler seçilerek dijital ortamda dinletilir. Bu süreçte, öğrencilerden eserin ritmine eşlik etmeleri ve usulün yapısını fark etmeleri beklenir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları MİOY.7.1.1

Görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin daha önce öğrendiği nim sofyan, semai, sofyan, Türk aksağı, yürük semai, devrihindi ve düyek usullerini hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (E1.1). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması (E3.8) ve sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (SDB1.1). Türk müziği usul yapısından 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerini içeren sunumlar veya animasyonlar izletilerek öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1). Öğrencilere izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra usullerle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (SDB1.1). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (SDB2.1). 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerinin genel özellikleri ve şematik gösterimi tahtaya yazılarak görseli algılaması sağlanır (OB4, SBAB11.1). Türk müziği usul yapıları ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1).

Sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usul yapılarının, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde yazılabilmesi için öğrencilere yönelik yazma etkinlikleri düzenlenir. Öğrenciler 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usul yapılarını arasındaki zaman farkını görsel ve işitsel olarak belirler ve zaman birimleri arasında bağ kurar. Örneğin 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerinde yazılmış eserlerin usul yapılarını karşılaştırarak usul farklılıklarını ortaya koyar.

Ritim yazımında ve usul analizlerinde tutarlılık göstermek, öğrencilerin başladıkları çalışmaları zamanında ve eksiksiz tamamlamalarına katkı sağlar **(D6.2)**. Bu süreç, boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.7.1.2

9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usul yapılarından oluşturulan ritmik kompozisyonları öğrencilerin görsel olarak algılamaları ve seslendirme yapmaları sağlanır. Öğrencilerle, ön öğrenmelerde öğrendiği 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerinden oluşan ritmik solfej, solfej çalışmaları gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerinde oluşturulan repertuvarlar basitten karmaşığa doğru ilerletilerek öğrencilerin usul yapılarından hazırlanan ritmik solfejleri ve solfejleri okumaları sağlanır. Öğrenciler grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alır **(SDB2.2)**. Arkadaşlarının müziksel gelişimini ve hedeflerini destekleyen ifadeleri kullanır ve arkadaşlarıyla dayanışma içerisinde bulunur **(D4.1)**. Grubu etkin bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini geliştirir **(SDB2.1)**. Bu süreç; gözlem formu ve grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.7.1.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerini işitmesine yönelik yapılan çalışmalar Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerin 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usulleriyle hazırlanan etütlerle işitme çalışmaları yapmaları sağlanır (tartım dikteleri). Ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin işitsel becerilerini geliştirmeleri beklenir. Ritmik yapılar üzerinde çalışırken usullerin sahip olduğu estetik düzeni fark etmek ve bu ritimlerin sanatsal güzelliğini takdir edebilmek önemlidir **(D7.1)**. Bu süreçte, öğrencilere 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir. Usul bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin usul darplarını duyabilmeleri sağlanır **(E2.5)**.

MİOY.7.1.4

Bir ritim aleti (bendir, def, kudüm vb.) ile usullerin vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır ve onlardan usul vurmaları istenir **(E3.2)**. Daha sonra öğretmen usullerin darplarını dizlerine vurarak (meşk sistemi) uygulamalı olarak öğrencilere gösterir ve öğrencilerden kendisini taklit etmesini ister **(KB2.11)**. 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai hareket koordinasyonu belirler. Bu süreç gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilere 9 zamanlı aksak ve 10 zamanlı aksak semai usullerinde eserler dinletilir; ezgisel yapıya uygun usul darplarını vurmaları istenir. Çalışmalar boyunca ritmik düzeni koruyarak uyum içinde ilerlemeleri, el ve ayak koordinasyonlarına dikkat etmeleri beklenir. Karşılaştıkları zorluklarda süreci titizlikle sürdürmeleri ve görevlerini eksiksiz yerine getirmeleri önemsenir **(D12.3, OB1.)**. Öğrenciler grupla beraber yapılan usul çalışmalarında aktif rol alarak usul vuruşlarını sergiler **(SDB2.2)**. Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur **(D4.1)**. Grubu etkin bir şekilde dinleyerek iletişim becerilerini geliştirir **(SDB2.1)**. Öğrencilere düzeyine uygun eserleri, usul darplarını içeren ve usul uygulamalarına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden, aksak ve aksak semai usullerini kullanarak kısa ritmik kompozisyonlar oluşturmaları istenebilir. Grup çalışmaları düzenlenerek def, bendir ve darbuka gibi vurmali çalgılarla doğaçlama usul varyasyonları yapmaları teşvik edilir. Çalışmalar sırasında metronom kullanılarak farklı hız seviyelerinde uygulamalar yapılması sağlanabilir.

Destekleme Öğrencilerin ritmik algılarını geliştirmek için küçük grup çalışmaları yapılarak, öğrencilere önce bireysel olarak vuruş egzersizleri, ardından grup içinde farklı enstrümanlarla usul uygulamaları yaptırılabilir. Başlangıçta yalnızca belirli bir bölümü ritmik olarak seslendirme, ardından tek bir enstrümanla usul vurma ve daha sonra grup çalışmalarıyla bütünleştirme gibi aşamalı bir ilerleme planlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

7. SINIF

2. TEMA: KÜRDİ SES DİZİSİ

Temanın içeriğini kürdi ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, kürdi ses dizisini yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4.Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okur-yazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.7.2.1. Türk müziğinde kürdi ses dizisini yazabilme

- a) Kürdi ses dizisi tanır.
- b) Kürdi ses dizisi ayırt eder.
- c) Kürdi ses dizisini uygular.

MİOY.7.2.2. Türk müziğinde kürdi ses dizisini okuyabilme

- a) Kürdi ses dizisi bileşenlerini tanır.
- b) Kürdi ses dizisi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Kürdi ses dizisi bileşenlerini uygular.

MİOY.7.2.3. Türk müziğinde kürdi ses dizisini işitebilme

- a) Kürdi ses dizisi bileşenlerini tanır.
- b) Kürdi ses dizisi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Kürdi ses dizisi bileşenlerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Kürdi Ses Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Kürdi ses dizisi, düğâh perdesindeki kürdi dörtlüsü ile neva perdesindeki buselik beşlisinin birleşmesinden meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar

beşli, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, kürdi, perde, rumuz, ses, seyir, yeden

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları için; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, gözlem formu, performans görevi, öz/grup değerlendirme formu kullanılabilir. Kürdi ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde gözlem formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, dörtlü dizileri, beşli dizileri, çargâh ses dizisi, buselik ses dizisini bildiği, nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, öğrencilerin kürdî ses dizisiyle ilgili önceki bilgilerini ve işitsel farkındalıklarını ölçmek amacıyla derse bazı yönlendirici sorularla başlar. Öğrencilere daha önce öğrendikleri ses dizilerini hatırlatarak derse başlanır. Öncelikle, öğrencilerin "Daha önce dinlediğiniz bir eserde kürdî ses dizisini fark etmiş olabilir misiniz?", "Bazı şarkılar size daha durgun veya farklı bir his veriyor mu?" gibi sorular yöneltilerek öğrencilerin ses dizileriyle duygusal algıları arasında bağ kurmaları desteklenir.

Öğretmen, kürdî ses dizisini içeren kısa müzik örnekleri dinleterek öğrencilerin bu ses dizisinin karakteristik yapısını algılamalarına yardımcı olur. "Bu müzik size hangi duyguları hissettirdi?" veya "Kürdî ses dizisini diğer öğrendiğiniz dizilerle karşılaştırdığınızda farkı nedir?" gibi sorularla öğrencilerin duygusal algıları yönlendirilir.

Son olarak öğrencilerden dinledikleri müziğin belirli seslerini söylemeleri istenir. Bu süreç, öğrencilerin kürdî ses dizisini işitsel ve teorik olarak kavramalarına, diğer ses dizileriyle karşılaştırmalarına ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlamalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma

Kürdî ses dizisi, Türk müziğinde sıkça kullanılan ve kendine özgü bir yapısı olan bir dizidir. Bir sokak müzisyeni keman çalarken, bir ninni söylenirken ya da bir türkü dinlerken farkında olmadan bu diziye duyabilirsiniz. Tıpkı gökyüzündeki bulutların şeklinin her zaman aynı olmaması gibi, müzikte de her ses dizisi farklıdır ve kendine özgü bir his uyandırır. Öğrencilerin kürdî ses dizisini günlük hayatla bağdaştırabilmeleri için şu tür örnekler verilebilir:

- Dışarıda yürürken duyduğumuz farklı sesleri düşünelim. Bir oyun parkındaki çocukların kahkahaları ve bir derenin akışı aynı hisleri mi uyandırır?
- Bir masal anlatılırken kullanılan ses tonu, masalın gizemli mi yoksa neşeli mi olacağını belirleyebilir. Sizce bir müzik eseri de aynı şekilde duygularımızı değiştirebilir mi?
- Bir türkü dinlediğinizde bazen size tanıdık ve sıcak gelir. Bu hissin sebebi sizce kullanılan sesler olabilir mi?

Öğrenciler bu bağlantıları kurarak müzikteki ses dizilerinin tıpkı doğadaki veya günlük hayattaki farklı durumlar gibi belirli bir atmosfere sahip olduğunu keşfedebilirler. Kürdî ses dizisini öğrenmek, onların dinledikleri müzikleri daha bilinçli anlamalarına ve her müziğin farklı bir ruh taşıdığını fark etmelerine yardımcı olabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİÖY.7.2.1

Öğrencilere Türk müziği çalgılarından bir tanesiyle kürdi ses dizisinde bulunan rast (yeden), düğâh, kürdi, çargâh, neva, hüseyni, acem, gerdaniye ve muhayyer sesleri duyurulur. Daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak bu perdelerin hangi perdeler olduklarını tahmin etmeleri istenir. Soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilir. Öğrencilerin kürdi ses dizisini daha önce öğrendiği 4'lü ve 5'li'lerden yola çıkarak etkileşimli tahtada gösterilen görsellerle bağlantı kurarak konuya odaklanması sağlanır Kürdi ses dizi şeması görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Beyin fırtınası tekniğiyle önceki bilgiler yoklanarak kürdi ses dizisine dair soru cevap etkinliği yapılır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Bu süreçte kürdi ses dizisinin rumuz bulma oyunu dâhil edilerek öğrencilerin konuya ilgi duyması sağlanır (**E2.5**). Kürdi ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Bu süreç, gözlem formu veya çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen kürdi ses dizisi şemasını, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri düzenlenir. Örneğin öğrenciler kürdi ses dizisini oluşturan kürdi 4'lüsü rumuzu (BTT) ve buselik beşlisi rumuzunun (TBTT) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir. Dörtlü ve beşli arasındaki farkı ifade ederek öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade eder (**OB4**). Bu süreç, kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma gibi çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.7.2.2

Öğrencilerin Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde, ön öğrenmelerde öğrendiği yerinde kürdi ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh (la) sesi üzerine kurulacak olan BTT aralıklarından oluşan (düğâh perdesinden neva perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) dörtlü diziye yönelik öğrencilerle bona-solfej okuma çalışmaları yapılır. Daha sonra neva perdesi üzerine kurulacak olan buselik beşlisi sürece dâhil edilir ve kürdi ses dizisinin öğrenmesi sağlanır. Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ses dizisi, durağı, güçlüsü, yeden perdesi, donanımda yer alan değiştirici işaretler ve seyir yapısı üzerinde analizler yapması sağlanır (**OB7**). Öğrenciler gruplara ayrılarak grupla beraber yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol alır (**SDB2.1**) ve ortak hedeflere ulaşmak için

arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur **(D4.1)**. Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler **(SDB2.1)**. Solfej ve seyir çalışmaları yürütülerek kürdi ses dizisinin pekiştirilmesi sağlanırken; müziksel işitme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır. Bu süreç, gözlem formu, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrenciler, kürdi ses dizisini anlayabilmek için düzenli okuma yapar **(E3.7)** ve karşılaştıkları zorluklara rağmen pes etmeden çalışmalarını sürdürür **(D12.3)**.

MİOY.7.2.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği kürdi ses dizisinin bileşenleri olan 4'lü ve 5'li dizilerin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar Türk müziği çalgılarından biriyle gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh sesi üzerine kurulacak olan kürdi 4'lüsü işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır **(E2.5)**. Bunun üzerine neva perdesi üzerine kurulacak olan buselik 5'lisi sürece dâhil edilerek buselik 5'lisi dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej ve seyir çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda bu ses dizisine ait çeşitli formlarda eserler dinleyip konserler seyrederek ses dizisini pekiştirmesi sağlanır **(OB2)** Konser dinleme ve ses dizilerini seslendirme süreçlerinde öğrenciler, sanatın ruhsal esenliğe katkı sağlayan etkisini fark ederler **(D7.2)**. Bu süreçte, öğrencilere, ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden, kürdî dizisiyle bestelenmiş bir eserin seyir yapısını incelemeleri ve analiz etmeleri istenebilir. Öğrenciler, eserin melodik akışını takip ederek hangi perdelerin öne çıktığını, hangi geçişlerin sık kullanıldığını belirleyebilirler. Bu analiz sürecinde, melodik motiflerin tekrar eden yapıları ve eserin genel duygusal etkisi üzerine düşünceleri sağlanabilir.

Daha yaratıcı bir çalışma olarak öğrencilerden kürdî ses dizisini kullanarak küçük melodik motifler üretmeleri ve bu motiflerin seyir yapısını belirlemeleri istenebilir. Farklı hız ve ritmik kalıplarda denemeler yaparak kürdî ses dizisinin nasıl farklı melodik ifadeler oluşturduğunu keşfetmeleri sağlanabilir.

Destekleme Öğrencilerin Kürdî ses dizisini daha iyi kavrayabilmeleri için öncelikle bireysel sesleri ve küçük dizileri tanımları sağlanarak aşamalı bir öğretim yöntemi uygulanabilir. Öğretmen, öğrencilerin temel perdeleri doğru algılaması için önce tek tek sesleri dinletir ve tekrar ettirir. Daha sonra, bu seslerin birbirleriyle olan ilişkisini anlamalarını kolaylaştırmak için önce kürdî dördlüsü, ardından buselik beşlisi öğretilerek kürdî ses dizisine geçiş yapılır.

Bu süreçte, öğrencilerin sesleri duyarak ve icra ederek öğrenmeleri için çeşitli etütler uygulanabilir. Öğretmen rehberliğinde sık tekrarlanan egzersizler, öğrencilerin ses dizisini işitsel açıdan daha iyi kavramalarına yardımcı olabilir. Örneğin öğrencilerden belirli bir ses dizisi içinde tek tek notaları söylemeleri, ardından enstrümanlarında çalmaları veya belirli bir ritim eşliğinde seslendirmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

7. SINIF

3. TEMA: HİCAZ SES DİZİSİ

Temanın içeriğini hicaz ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, hicaz ses dizisini yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiiklik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4.Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okur-yazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.7.3.1. Türk müziğinde hicaz ses dizisini yazabilme

- a) Hicaz ses dizisini tanır.
- b) Hicaz ses dizisini ayırt eder.
- c) Hicaz ses dizisini uygular.

MİÖY.7.3.2. Türk müziğinde hicaz ses dizisini okuyabilme

- a) Hicaz ses dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) Hicaz ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Hicaz ses dizisinin bileşenlerini uygular.

MİÖY.7.3.3. Türk müziğinde hicaz ses dizisini işitebilme

- a) Hicaz ses dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) Hicaz ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Hicaz ses dizisinin bileşenlerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hicaz Ses Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Hicaz ses dizisi, düğâh perdesindeki hicaz dörtlüsü ile neva perdesindeki rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar

beşli, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, hicaz, perde, rumuz, ses, seyir, yeden

ÖĞRENME KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, performans görevi, gözlem formu, öz/grup değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Hicaz ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, dörtlü, beşli dizileri, çargâh, buselik, kürdi, rast, uşşak ve hüseyini ses dizilerini bildiği, nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin Türk müziğinde ses dizileri ile ilgili önceki bilgilerini hatırlamalarını sağlamak amacıyla "Daha önce öğrendiğimiz ses dizileri nelerdi ve hangi perde yapılarına sahipti?" sorusu sorularak öğrencilerin önceki bilgilerinden yararlanmaları sağlanır. Ardından, hicaz ses dizisinin özellikleri ve Türk müziğindeki yeri hakkında düşünceleri için şu sorular yöneltilebilir: "Hicaz kelimesini daha önce duydunuz mu? Sizce bu isim ne anlama geliyor olabilir?", "Hicaz ses dizisi hangi perdelerden oluşabilir?" veya "Hicaz ses dizisinde daha önce bir eser dinlediniz mi?" dinledilerse ses dizisinin onlara nasıl bir his verdiği sorulabilir. Bu sorular, öğrencilerin hicaz ses dizisinin perde yapısına ve duyuşal karakterine dair farkındalıklarını ölçmeye yardımcı olur.

Öğretmen, hicaz ses dizisiyle oluşturulmuş kısa müzik örnekleri dinleterek öğrencilerin bu ses dizisinin karakteristik yapısını algılamalarına yardımcı olur. "Bu müzik size hangi duyguları hissettirdi?" veya "Hicaz ses dizisinin diğer öğrendiğiniz dizilerle karşılaştırıldığında farkı nedir?" gibi sorularla öğrencilerin düşünceleri teşvik edilir.

Son olarak öğrencilerden dinledikleri müziğin belirli seslerini tekrar etmeleri istenir. Bu süreç, öğrencilerin hicaz ses dizisini işitsel ve teorik olarak kavramalarına, diğer ses dizileriyle karşılaştırmalarına ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlamalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma Geçmişten günümüze birçok kültürel etkinlikte kullanılan hicaz ses dizisi, günlük hayatta düğünler, ramazan şenlikleri, halk müziği icraları, klasik Türk müziği ve tarihi film müziklerinde sıkça karşımıza çıkar.

Öğrenciler, daha önce öğrendikleri ses dizileriyle karşılaştırmalar yaparak hicaz ses dizisinin karakteristik özelliklerini keşfedebilirler. Öğretmen, hicaz ses dizisini içeren müzikleri dinleterek öğrencilerin bu diziye günlük hayattaki müziklerle ilişkilendirmesini sağlayabilir. Günlük yaşam bağlantısı için şu sorular yöneltilir:

- Düğünlerde, ramazan etkinliklerinde veya eski filmlerde hangi tür müzikler duyarsınız?
- Tarihi ve kültürel anlatımlarda kullanılan müziklerin sizde nasıl bir his uyandırdığını düşündünüz mü?
- Bir melodiyi duyduğunuzda size tanıdık gelmesini sağlayan unsurlar nelerdir?

Bu süreç, öğrencilerin hicaz ses dizisini müzik kültürümüzle bağdaştırarak öğrenmelerini destekler ve müziğin toplumsal hafızadaki yerini anlamalarına yardımcı olur.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.7.3.1

Öğrencilere Türk müziği çalgılarından bir tanesiyle hicaz ses dizisinde bulunan rast (yeden), düğâh, dik kürdi, nim hicaz, neva hüseyini eviç ve gerdaniye ve muhayyer perdeleri (notaları) duyurulur. Daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak bu perdelerin hangi perdeler olduklarını tahmin etmeleri istenir. Soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilir. Öğrencilerin hicaz ses dizisini daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak etkileşimli tahtada gösterilen görsellerle bağlantı kurarak konuya odaklanması sağlanır (E3.2). Hicaz ses dizi şeması görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (E1.1). Beyin fırtınası tekniğiyle önceki bilgiler yoklanarak hicaz dair soru cevap etkinliği yapılır (E3.8). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (SDB1.1). Bu süreçte hicaz ses dizisinin rumuz bulma oyunu dâhil edilerek öğrencilerin konuya ilgi duyması sağlanır (E2.5). Hicaz ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (OB1) Bu süreç, gözlem formu veya çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen hicaz ses dizisi şemasını, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizilmeleri için yazma etkinlikleri düzenlenir. Örneğin öğrenciler hicaz ses dizisini oluşturan hicaz dörtlüsü rumuzu (SA12S) ve rast beşlisi (TKST) rumuzunun dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir. Dörtlü ve beşli arasındaki farkı ifade ederek öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade eder (OB4). Bu süreç, kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.7.3.2

Öğrencilerin Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde, ön öğrenmelerde öğrendiği yerinde hicaz ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh (la) sesi üzerine kurulacak olan (SA12S) aralıklarından oluşan (düğâh perdesinden neva perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) dörtlü diziye yönelik öğrencilerle ritmik solfej-solfej okuma çalışmaları yapılır. Daha sonra neva perdesi üzerine kurulacak olan rast beşlisi süreçte dâhil edilir ve hicaz ses dizisinin öğrenmesi sağlanır. Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ses dizisini, durağı, güçlüsü, yeden perdesi, donanımda yer alan değiştirici işaretler ve seyir

yapısı üzerinde analizler yapması sağlanır **(OB7)**. Öğrenciler gruplara ayrılarak grupla beraber yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol alır **(D3.4, SDB2.1)**. Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler **(SDB2.1)**. Solfej ve seyir çalışmaları yürütülerek hicaz ses dizisinin pekiştirilmesi sağlanırken; müziksel işitme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır. Öğrenciler, perde, çeşni ve melodik cümlelerin estetik etkisini keşfederken, tını farklılıklarını, ezgisel akışı ve ritmik desenleri de dikkatle inceler, bunların duygularına ve algısına nasıl yön verdiğini hisseder **(D7.1)**. Bu süreç, gözlem formu, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrenciler, hicaz ses dizisini anlayabilmek için düzenli okuma yapar **(E3.7)** ve karşılaştıkları zorluklara rağmen pes etmeden çalışmalarını sürdürür **(D12.3)**.

MİOY.7.3.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği hicaz ses dizisinin bileşenleri olan dörtlü ve beşli dizilerin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar Türk müziği çalgılarından biriyle gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh perdesi üzerine kurulacak olan hicaz dörtlüsü işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır **(E2.5)**. Bunun üzerine neva perdesi üzerine kurulacak olan rast beşlisi sürece dâhil edilerek rast beşlisi dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej ve seyir çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Perde, çeşni ve melodik cümle gibi özelliklerin estetik algı ile ilişkisini fark eder **(D7.1)**. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda hicaz ses dizisi ile ilgili çeşitli formlarda eserler dinleyip, konserler seyrederek hicaz ses dizisini pekiştirmesi sağlanır **(OB2)**. Bu süreçte öğrencilere, hicaz ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilir. Verilen performans görevi gözlem formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

- Zenginleştirme** Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup eseri eşlik çalgısıyla seslendirirken diğer grup eserin solfejini yapabilir. Öğrenciler sadece yavaş ve hızlı değil, hızlanan veya yavaşlayan tempolarla çalıp-söylemeye teşvik edilebilir. Küçük doğaçlamalar yapmaları istenebilir.
- Destekleme** Öğretmenin yardımı ile hicaz ses dizisinin barındırdığı seslerden oluşan etütler sık sık tekrar edilebilir. Eserler ve etütler metronom aleti ile yavaşlatılarak solfej çalışmaları sergilenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

7. SINIF

4. TEMA: Sİ BEMOL MAJÖR VE SOL MİNÖR

Temanın içeriğini si bemol majör ve sol minör tonlar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, si bemol majör ve sol minör dizilerini yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türkçe, Matematik

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.7.4.1. Si bemol majör ve sol minör dizileri yazabilme

- a) Si bemol majör ve sol minör dizileri kavramını tanır.
- b) Si bemol majör ve sol minör dizileri ayırt eder.
- c) Si bemol majör ve sol minör dizileri uygular.

MİOY.7.4.2 Si bemol majör ve sol minör dizileri okuyabilme

- a) Si bemol majör ve sol minör dizi bileşenlerini tanır.
- b) Si bemol majör ve sol minör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Si bemol majör ve sol minör dizi bileşenlerini uygular.

MİOY.7.4.3. Si bemol majör ve sol minör dizileri işitebilme

- a) Si bemol majör ve sol minör dizi bileşenlerini tanır.
- b) Si bemol majör ve sol minör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Si bemol majör ve sol minör dizi bileşenlerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Si Bemol Majör, Sol Minör Dizileri

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genellemeler

Si bemol majör ve sol minör, tonal müziği ifade eden yapılardandır.

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, majör, melodik, minör, ritmik solfej, si bemol majör, sol minör, solfej, tampere 4'lü ses dizisi

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, öz, akran, grup değerlendirme formları ile değerlendirilebilir.

Si bemol majör ve sol minör dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Tam ses, yarım ses, sesteş, aralık ve dizi kavramlarını tanıdığı, fa majör ve re minör dizilerinin işitme, okuma ve yazma becerisini kullanabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin si bemol majör ve sol minör ses dizileriyle ilgili mevcut bilgilerini değerlendirmek ve bu iki dizinin arasındaki bağlantıyı keşfetmelerini sağlamak amacıyla çeşitli sorular yöneltir. Öğrencilerin daha önce öğrendikleri ses dizilerini hatırlamalarını teşvik ederek si bemol majör ve sol minör dizilerinde ortak kullanılan sesleri belirlemeleri için düşünceleri sağlanır.

Öğrencilere, si bemol majör ve sol minör ses dizilerinin nasıl bir yapıya sahip olduğunu anlamaları için bazı müzikal örnekler dinletilir. Dinledikleri eserlerde hangi notaların belirgin olduğu, ses dizilerinde dikkatlerini çeken belirli notalar veya melodik motiflerin olup olmadığı gibi sorularla öğrencilerin farkındalıklarını artırmaları sağlanır.

Son olarak öğrencilerden bu dizilerde bestelenmiş eserleri mırıldanmaları veya ritmik olarak takip etmeleri istenerek si bemol majör ve sol minör ses dizilerinin yapısını işitsel ve teorik olarak kavramaları desteklenir. Bu süreç, öğrencilerin ses dizileri arasındaki ilişkileri anlamalarını ve müzikal algılarını geliştirmelerini sağlayarak öğrenme sürecine aktif katılımlarını artırır.

Köprü Kurma Günlük hayatta karşılaştığımız birçok ses, birbirine bağlı ve düzenli bir sistem içinde yer alır. Örneğin doğada günün farklı saatlerinde duyduğumuz kuş sesleri veya denizin dalga sesleri belirli bir ritme ve akışa sahiptir. Müzikte de bazı ses dizileri, birbirleriyle bağlantılıdır ve aynı sesleri içerebilir. Si bemol majör ve sol minör de ortak notalara sahip iki ses dizisidir ancak her biri müzikte farklı bir anlatım oluşturur. Öğrenciler, si bemol majör ve sol minör ses dizilerini tanıyarak aynı notaların farklı dizilimlerde nasıl farklı hisler uyandırabileceğini keşfedebilirler. Günlük hayattaki bu bağlantıları fark etmek, müzikteki ses dizilerini daha bilinçli anlamalarına ve dinledikleri eserleri analiz etmelerine yardımcı olabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MİOY.7.4.1.

Si bemol majör ve sol minör diziler ile ilgili; görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Si bemol majör ve sol minör diziler ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu veya kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerinin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen; si bemol majör ve sol minör dizileri nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrenciler si bemol majör ve sol minör diziler arasındaki ilişkileri belirler ve dizi türleri arasında bağ kurarlar. Örneğin öğrencilerin majör dizinin 6. derecesinden oluşturulacak bir dizinin, minör dizi olduğunu gösterir (**OB4**). Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç, boşluk doldurma soruları ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları veya gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.7.4.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin seslendirmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencinin ses dizisinin ana bileşenleri olan si bemol sesi üzerine kurulacak olan majör tampere 4'lü ses dizisinin seslendirme çalışmaları yapılarak solfej çalışmalarını yapması sağlanır. (si bemol'den mi bemol'e kadar olan sıralı sesleri isimlerini kullanarak seslendirmesi) Daha sonra fa üzerine kurulacak olan tampere 4'lü ses dizisi sürece dâhil edilir ve si bemol majör dizisinin öğrenmesi sağlanır. Aynı süreç majör dizinin ilgili minörü olan sol minör dizisi içinde geçerlidir. Si bemol majör ve sol minör dizilerinin ses olarak tanınması için solfej çalışmaları yapılması sağlanır. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Zorlayıcı ses dizilerini çözümleme aşamasında gösterilen kararlılık, müzikal becerilerin pekişmesini destekler (**D12.3**). Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alır (**SDB2.1**) ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Bu süreç, öz/akran/grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.7.4.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan si bemol sesi üzerine kurulacak majör tampere 4'lü ses dizisi ile işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine fa sesi üzerine kurulacak olan tampere 4'lü ses dizisi sürece dâhil edilerek si bemol majör dizisinin öğrenciler tarafından tanınması sağlanır. Aynı süreç majör dizinin ilgili minörü olan sol minör dizisi içinde geçerlidir. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda sol majör ve mi minör tonlarında eserler dinleyip, konserler seyrederek tonal yapıları pekiştirmesi sağlanır (**OB2**). Konser dinleme ve ses dizilerini seslendirme süreçlerinde öğrenciler, sanatın ruhsal esenliğe katkı sağlayan etkisini fark ederler (**D7.2**). Bu süreçte, öğrencilerin si bemol majör ve sol minör dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler, solfejini ve diktesini yapabildikleri etüt veya ezgileri çalışarak kendi etütlerini ya da ezgilerini oluşturarak süreci zenginleştirebilirler. Si bemol majör ve sol minör dizileriyle bestelenmiş eserleri dinleyerek repertuarlarını genişletmeye yönelik çalışmalar yapabilirler.

Si bemol majör ve sol minör ses dizilerini analiz etmek için dijital müzik programlarını veya nota yazılım uygulamalarını kullanabilirler. Bu uygulamalar sayesinde, her iki dizinin frekans yapısını inceleyebilir, sesleri görsel olarak analiz edebilir ve kendi melodik motiflerini oluşturarak müzikal farkındalıklarını geliştirebilirler.

Destekleme Öğrencilerin si bemol majör ve sol minör ses dizilerini daha iyi kavrayabilmeleri için öncelikle bu dizilerde yer alan sesleri tanımaları sağlanmalıdır. Bu amaçla, önce bireysel olarak tek tek sesleri dinleyip tekrar etmeleri, ardından bu sesleri enstrümanlarıyla veya sesleriyle uygulamaları istenebilir.

Daha sonra, bireysel ve grup çalışmalarıyla dizide yer alan perdeleri tanımaya yönelik solfej ve dikte egzersizleri yapılabilir. Öğrencilere si bemol majör ve sol minör dizisinde basit ezgiler öğretilerek bunların solfej çalışmalarını yapmaları ve notaları kulak yoluyla tanımaları teşvik edilebilir.

Bu aşamaların ardından, öğrencilerin öğrendikleri ses dizilerini aktif olarak kullanabilmeleri için önce belirli motifler üzerinde çalışmalar yapmaları, ardından bu dizileri kullanarak küçük melodiler oluşturmaları sağlanabilir. Bu süreç, öğrencilerin müzikal yaratıcılıklarını geliştirmelerine ve öğrendikleri dizileri daha bilinçli ve etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

8. SINIF

1. TEMA: RAST SES DİZİSİ

Temanın içeriğini rast ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, rast ses dizisini yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİÖY.8.1.1. Türk müziğinde rast ses dizisini yazabilme

- a) Rast ses dizisini tanır.
- b) Rast ses dizisini ayırt eder.
- c) Rast ses dizisini uygular.

MİÖY.8.1.2. Türk müziğinde rast ses dizisini okuyabilme

- a) Rast ses dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) Rast ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Rast ses dizisinin bileşenlerini uygular.

MİÖY.8.1.3. Türk müziğinde rast ses dizisini işitebilme

- a) Rast ses dizisinin bileşenlerini tanır.
- b) Rast ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- c) Rast ses dizisinin bileşenlerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Rast Ses Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genelleme

Rast ses dizisi, rast perdesindeki rast beşlisi ile neva perdesindeki rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar

beşli, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, perde, rast, rumuz, ses, seyir, yeden

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, performans görevi, gözlem formu, öz/grup değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Rast ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, dörtlü, beşli dizileri, çargâh, buselik ve kürdi ses dizisini bildiği, nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin daha önce öğrendikleri ses dizilerini hatırlamalarını sağlamak ve rast ses dizisiyle ilgili mevcut bilgilerini değerlendirmek amacıyla çeşitli sorular yöneltilir. Öğrencilere Türk müziğinde ses dizilerinin nasıl bir yapı sunduğu hatırlatılarak rast ses dizisinin bu yapının neresinde yer aldığı üzerine düşünceleri teşvik edilir.

Öğrencilere, "Rast kelimesini daha önce duydunuz mu? Sizce bu kelimenin müzikle nasıl bir ilişkisi olabilir?" veya "Daha önce dinlediğiniz bir eserde rast ses dizisini fark etmiş olabilirsiniz?" gibi sorular yöneltilerek konuyla ilgili ön bilgileri ölçülür.

Öğretmen, rast ses dizisiyle oluşturulmuş kısa müzik örnekleri dinleterek öğrencilerden bu dizinin perde yapısını ve oluşturduğu duyguyu yorumlamalarını ister. "Bu müzik size hangi duyguları hissettirdi?", "Bu dizinin diğer öğrendiğiniz dizilerden farkı nedir?" gibi sorularla öğrencilerin ses dizisini daha iyi algılamaları sağlanır.

Öğrencilerden dinledikleri müziğin belirli seslerini söylemeleri veya ritmik olarak takip etmeleri istenerek rast ses dizisinin yapısını işitsel ve teorik olarak kavramaları desteklenir. Bu süreç, öğrencilerin önceden sahip oldukları bilgileri gözden geçirmelerine, rast ses dizisini diğer ses dizileriyle karşılaştırmalarına ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlamalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma

Rast ses dizisi, günlük hayatımızda farkında olmadan birçok yerde karşımıza çıkar. Ramazanda tasavvuf müziklerinden geleneksel halk müziğine, mehter marşlarından düşünlerde çalınan oyun havalarına kadar geniş bir kullanım alanı vardır.

Öğrenciler, daha önce duydukları müzikleri hatırlayarak rast ses dizisini keşfedebilirler. Öğretmen, bu diziyi içeren müzikler dinleterek öğrencilerin melodik yapıdaki tanıdıklığı fark etmelerini sağlayabilir.

Günlük yaşam bağlantısı için şu sorular yöneltilebilir:

- Mehter marşı duyduğunuzda nasıl bir his oluşuyor? Sizce bu müzikler neden etkileyici?
- Geleneksel halk müziklerinde kullanılan melodilerin tanıdık gelmesinin sebebi ne olabilir?
- Türk müziğinde sıkça duyduğumuz melodiler hangi ses dizileriyle oluşturulmuş olabilir?

Öğrenme-Öğretme**Uygulamaları****MİÖY.8.1.1**

Öğrencilere Türk müziği çalgılarından bir tanesiyle rast ses dizisinde bulunan ırak, rast, dügâh, segâh, çargâh, neva, hüseyini, eviç ve gerdaniye perdeleri (notaları) duyurulur. Daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak bu perdelerin hangi perdeler olduklarını tahmin etmeleri istenir. Soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilir. Öğrencilerin rast ses dizisini daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak, etkileşimli tahtada gösterilen görsellerle bağlantı kurarak konuya odaklanması sağlanır (**E3.2**). Rast ses dizi şeması görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Beyin fırtınası tekniğiyle önceki bilgiler yoklanarak rast ses dizisine dair soru cevap etkinliği yapılır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Bu süreçte rast ses dizisinin rumuz bulma oyunu dâhil edilerek öğrencilerin konuya ilgi duyması sağlanır (**E2.5**). Rast ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Bu süreç, gözlem formu veya çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen rast ses dizisi şemasını, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizilmeleri için yazma etkinlikleri düzenlenir. Örneğin öğrenciler rast ses dizisini oluşturan rast beşlisi rumuzu (TKST) ve rast dörtlüsü rumuzunun (TKS) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir. Beşli ve dörtlü arasındaki farkı ifade ederek öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade eder (**OB4**). Bu süreç, kısa cevaplı sorular ve boşluk doldurma sorularından oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.8.1.2

Öğrencilerin Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde, ön öğrenmelerde öğrendiği yerinde rast ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Ses dizisinin ana bileşenleri olan rast (sol) sesi üzerine kurulacak olan TKST aralıklarından oluşan (rast perdesinden neva perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) beşli diziye yönelik öğrencilerle ritmik solfej-solfej okuma çalışmaları yapılır. Daha sonra rast perdesi üzerine kurulacak olan rast dörtlüsü süreçte dâhil edilir ve rast dizisinin öğrenmesi sağlanır. Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ses dizisi, durağı, güçlüsü, yeden perdesi, donanımda yer alan değiştirici işaretler ve seyir yapısı üzerinde analizler yapması sağlanır (**OB7**). Perde, çeşni ve melodik cümlelerin estetik etkisini keşfederken, tını farklılıklarını, ezgisel akışı ve ritmik desenleri de dikkatle inceler, bunların duygularına ve algısına nasıl yön verdiğini hissederek (**D7.1**). Öğrenciler gruplara ayrılarak

grupla beraber yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol alır (**SDB2.1**) ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler (**SDB2.1**). Solfej ve seyir çalışmaları yürütülerek rast ses dizisinin pekiştirilmesi sağlanırken; müziksel işitme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır. Bu süreç; gözlem formu, öz/grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrenciler, rast ses dizisini anlayabilmek için düzenli okuma yapar (**E3.7**) ve karşılaştıkları zorluklara rağmen pes etmeden çalışmalarını sürdürür (**D12.3**).

MİOY.8.1.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği rast ses dizisinin bileşenleri olan beşli ve dördütlü dizilerin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar Türk müziği çalgılarından biriyle gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan rast sesi üzerine kurulacak olan rast beşlisi işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine neva perdesi üzerine kurulacak olan rast dördlüsü sürece dâhil edilerek rast dördlüsü dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej ve seyir çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda rast ses dizisini çeşitli formlarda eserler dinleyip, konserler seyrederek rast ses dizisini pekiştirmesi sağlanır (**OB2**). Bu süreçte öğrencilere, rast ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden rast ses dizisini kullanarak küçük melodik denemeler yapmaları teşvik edilebilir. Önce geleneksel eserlerde kullanılan melodik yapılar analiz edilerek ardından öğrencilerden bu diziyi kullanarak özgün ezgiler oluşturmaları istenebilir. Bu süreç, öğrencilerin hem teorik hem de yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Destekleme

Öğrencilerin rast ses dizisini daha iyi kavrayabilmeleri için öncelikle bu diziyi oluşturan sesleri işitsel ve uygulamalı olarak tanımaları sağlanabilir. Bu süreçte, bireysel ve grup çalışmalarında sesleri tek tek duyup tekrar etmeleri, ardından enstrüman veya sesle icra etmeleri teşvik edilebilir.

Öğrencilere rast ses dizisinde yazılmış basit ezgiler öğretilerek bunların solfejini yapmaları ve kulaktan öğrenmeleri desteklenebilir. Bu çalışma, öğrencilerin sesleri hem duysal hem de teorik olarak daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca öğrencilerden ezgileri metronom kullanarak farklı hızlarda söylemeleri veya çalmaları istenerek ritmik ve melodik algılarının gelişmesi sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

8. SINIF

2. TEMA: UŞŞAK SES DİZİSİ

Temanın içeriğini uşşak ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, rast ses dizisini yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ 'SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.8.2.1. Türk müziğinde uşşak ses dizisini yazabilme

- Uşşak ses dizisini tanır.
- Uşşak ses dizisini ayırt eder.
- Uşşak ses dizisini uygular.

MİOY.8.2.2. Türk müziğinde uşşak ses dizisini okuyabilme

- Uşşak ses dizisinin bileşenlerini tanır.
- Uşşak ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- Uşşak ses dizisinin bileşenlerini uygular.

MİOY.8.2.3. Türk müziğinde uşşak ses dizisini işitebilme

- Uşşak ses dizisinin bileşenlerini tanır.
- Uşşak ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.
- Uşşak ses dizisinin bileşenlerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Uşşak Ses Dizisi

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genelleme

Uşşak ses dizisi, dügâh perdesindeki uşşak dörtlüsü ile neva perdesindeki buselik beşlisi-nin birleşmesinden meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar

beşli, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, perde, rumuz, ses, seyir, uşşak, yeden

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, performans görevi, gözlem formu, öz/grup değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Uşşak ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, dörtlü, beşli dizileri, çargâh, buselik, kürdi ve rast ses dizilerini bildiği, nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin uşşak ses dizisi hakkında sahip oldukları bilgileri değerlendirmek ve önceki öğrendikleri ses dizileriyle bağlantı kurmalarını sağlamak amacıyla çeşitli sorular yöneltir. Öğrencilerin daha önce öğrendiği ses dizileri hatırlatılarak uşşak ses dizisinin bunlarla nasıl bir ilişki içinde olduğu üzerine düşünmeleri teşvik edilir.

Öğrencilere, "Uşşak kelimesini daha önce duydunuz mu? Sizce müzikle nasıl bir ilişkisi olabilir?" veya "Daha önce dinlediğiniz bir ezgide uşşak ses dizisini fark etmiş olabilirsiniz?" gibi sorular yöneltilerek konuyla ilgili ön bilgileri ölçülür.

Öğretmen, uşşak ses dizisini içeren kısa müzik örnekleri dinleterek öğrencilerden bu ses dizisinin perde yapısını ve oluşturduğu duyguyu yorumlamalarını ister. "Bu müzik size hangi duyguları hissettirdi?", "Daha önce öğrendiğiniz ses dizileriyle karşılaştırıldığında nasıl bir fark hissediyorsunuz?" gibi sorularla öğrencilerin ses dizisini daha iyi algılamaları sağlanır.

Öğrencilerden dinledikleri müziğin belirli seslerini tekrar etmeleri veya ritmik olarak takip etmeleri istenerek uşşak ses dizisinin yapısını işitsel ve teorik olarak kavramaları desteklenir. Bu süreç, öğrencilerin önceki bilgilerini gözden geçirmelerine, uşşak ses dizisini diğer ses dizileriyle karşılaştırmalarına ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlamalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma Günlük hayatta, annelerin bebeklerine söylediği ninnilerde, ramazan aylarında dinlediğimiz ilahilerde veya halk türkülerinde ve ağıtlarda bu dizinin etkisini hissederiz.

Öğrenciler, bu ses dizisini daha önce duydukları ezgilerle ilişkilendirerek keşfedebilirler. Öğretmen, uşşak ses dizisini içeren müzikler dinleterek öğrencilerin bu melodilerin oluştuğu duyguyu tanımlamalarına yardımcı olabilir.

Günlük yaşam bağlantısı için şu sorular yöneltilebilir:

- Ninnilerde duyduğunuz melodiler neden sakinleştirici ve huzur verici gelir?
- Ramazan aylarında ilahilerde duyduğunuz müziklerin sizde uyandırdığı hisleri nasıl tanımlarsınız?
- Bazı halk türkülerinin daha içten ve duygusal gelmesini sağlayan müzikal özellikler nelerdir?

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

MİÖY.8.2.1

Öğrencilere Türk müziği çalgılarından bir tanesiyle uşşak ses dizisinde bulunan rast (yeden), düğâh, segâh, çargâh, neva, hüseyini, acem, gerdaniye ve muhayyer sesleri duyurulur. Daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak bu perdelerin hangi perdeler olduklarını tahmin etmeleri istenir. Soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilir. Öğrencilerin uşşak ses dizisini daha önce öğrendiği dörtlü ve beşlilerden yola çıkarak etkileşimli tahtada gösterilen görsellerle bağlantı kurarak konuya odaklanması sağlanır (**E3.2**). Uşşak ses dizi şeması görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Beyin fırtınası tekniğiyle önceki bilgiler yoklanarak uşşak ses dizisine dair soru cevap etkinliği yapılır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Bu süreç uşşak ses dizisinin rumuz bulma oyunu dâhil edilerek öğrencilerin konuya ilgi duyması sağlanır (**E2.5**). Uşşak ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Bu süreç, gözlem formu veya çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen uşşak ses dizisi şemasını, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri düzenlenir. Örneğin öğrenciler uşşak ses dizisini oluşturan uşşak dörtlüsü rumuzu (KST) ve buselik beşlisi rumuzunun (TBTT) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir. Beşli ve dörtlü arasındaki farkı ifade ederek öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade eder (**OB4**). Bu süreç, kısa cevaplı sorular ve boşluk doldurma sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİÖY.8.2.2

Öğrencilerin Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde, ön öğrenmelerde öğrendiği yerinde ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh (la) sesi üzerine kurulacak olan KST aralıklarından oluşan (dügâh perdesinden neva perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) dörtlü diziye yönelik öğrencilerle ritmik solfej-solfej okuma çalışmaları yapılır. Daha sonra neva perdesi üzerine kurulacak olan buselik beşlisi sürece dâhil edilir ve uşşak ses dizisinin öğrenmesi sağlanır. Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin ses dizisi üzerinde analizler yapması sağlanır (**OB7**). Öğrenciler, perde, çeşni ve melodik cümlelerin estetik etkisini keşfederken tını farklılıklarını, ezgisel akışı ve ritmik desenleri de dikkatle inceler; bunların duygularına ve algısına nasıl yön verdiğini hisseder (**D7.1**). Öğrenciler gruplara ayrılarak grupla beraber yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol alır (**SDB2.1**) ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (**D4.1**). Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler (**SDB2.1**). Solfej ve seyir çalışmaları yürütülerek uşşak ses dizisinin pekiştirilmesi sağlanırken; müziksel işitme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır. Bu süreç, gözlem formu, öz/grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrenciler, uşşak ses dizisini anlayabilmek için düzenli okuma yapar (**E3.7**) ve bu süreçte karşılaştıkları zorluklara rağmen çalışmalarına ara vermeden devam eder (**D12.3**).

MİOY.8.2.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği uşşak ses dizisinin bileşenleri olan dörtlü ve beşli dizilerin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar Türk müziği çalgılarından biriyle gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh sesi üzerine kurulacak olan uşşak dörtlüsü işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (**E2.5**). Bunun üzerine neva perdesi üzerine kurulacak olan buselik beşlisi sürece dâhil edilerek buselik beşli dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej ve seyir çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda bu uşşak ses dizisine ait çeşitli formlarda eserler dinleyip, konserler seyrederek uşşak ses dizisinin pekiştirmesi sağlanır (**OB2**). Bu süreçte öğrencilere, uşşak ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden uşşak ses dizisini kullanarak kısa melodik denemeler yapmaları teşvik edilebilir. Öncelikle, geleneksel eserlerde kullanılan melodik yapılar analiz edilerek ardından öğrencilerden bu diziye kullanarak özgün ezgiler oluşturmaları istenebilir. Bu süreç, öğrencilerin hem teorik hem de yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Destekleme Öğrencilerin uşşak ses dizisini daha iyi kavrayabilmeleri için öncelikle dizinin temel perdesini işitsel ve uygulamalı olarak tanımaları sağlanabilir. Bu süreçte, bireysel ve grup çalışmalarıyla, öğrencilerin diziye oluşturan sesleri tek tek duyup tekrar etmeleri, ardından bu sesleri enstrümanlarıyla veya sesleriyle icra etmeleri teşvik edilebilir. Öğrencilere uşşak ses dizisinde yazılmış basit ezgiler öğretilerek bunların solfej çalışmalarını yapmaları ve kulaktan öğrenmeleri desteklenebilir. Bu çalışma, öğrencilerin sesleri hem duysal hem de teorik olarak daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca öğrencilerden ezgileri metronom kullanarak farklı hızlarda söylemeleri veya çalmaları istenerek ritmik ve melodik algılarının gelişmesi sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

8. SINIF

3. TEMA: HÜSEYİNİ SES DİZİSİ

Temanın içeriğini hüseyini ses dizisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, hüseyini ses dizisinin yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D7. Estetik, D10. Mütevazılık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görseli Anlama, OB7. Veri Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

**ÖĞRENME ÇIKTILARI VE
SÜREÇ BİLEŞENLERİ**

MİOY.8.3.1. Türk müziğinde hüseyini ses dizisini yazabilme

- a) *Hüseyini ses dizisini tanır.*
- b) *Hüseyini ses dizisini ayırt eder.*
- c) *Hüseyini ses dizisini uygular.*

MİOY.8.3.2. Türk müziğinde hüseyini ses dizisini okuyabilme

- a) *Hüseyini ses dizisinin bileşenlerini tanır.*
- b) *Hüseyini ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.*
- c) *Hüseyini ses dizisinin bileşenlerini uygular.*

MİOY.8.3.3. Türk müziğinde hüseyini ses dizisini işitebilme

- a) *Hüseyini ses dizisinin bileşenlerini tanır.*
- b) *Hüseyini ses dizisinin bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.*
- c) *Hüseyini ses dizisinin bileşenlerini ifade eder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hüseyini Ses Dizisi

**Genellemeler/ Anahtar
Kavramlar/ Sembol ve
Gösterimler****Genelleme**

Hüseyini ses dizisi, düğâh perdesi üzerindeki hüseyini beşlisi ile hüseyini perdesindeki uşşak dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar

beşli, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, hüseyini, perde, rumuz, ses, seyir, yeden

**ÖĞRENME
KANITLARI
(Ölçme ve
Değerlendirme)**

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, performans görevi, gözlem formu, öz/grup değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Hüseyini ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI****Temel Kabuller**

Öğrencilerin, dörtlü, beşli dizileri, çargâh, buselik, kürdi, rast ve uşşak ses dizilerini bildiği, nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve işittiği sesleri ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin hüseyini ses dizisi hakkındaki mevcut bilgilerini değerlendirmek ve önceki öğrendikleri ses dizileriyle bağlantı kurmalarını sağlamak amacıyla çeşitli sorular yöneltilir. Öğrencilere daha önce öğrendikleri ses dizileri hatırlatılarak hüseyini ses dizisinin bu dizilerle benzerlik ve farklılıkları üzerine düşünmeleri teşvik edilir.

Öğrencilere, "Hüseyini kelimesini daha önce duydunuz mu? Sizce bu isim ne anlama gelmektedir?" veya "Daha önce dinlediğiniz bir eserde hüseyini ses dizisini fark etmiş olabilir misiniz?" gibi sorular yöneltilerek konuyla ilgili ön bilgileri ölçülür.

Öğretmen, hüseyini ses dizisiyle bestelenmiş kısa müzik örnekleri dinleterek öğrencilerden bu dizinin perde yapısını ve oluşturduğu duyguyu yorumlamalarını ister. "Bu müzik size hangi duyguları hissettirdi?", "Daha önce öğrendiğiniz ses dizileriyle karşılaştırıldığında nasıl bir fark hissediyorsunuz?" gibi sorularla öğrencilerin ses dizisini daha iyi algılamaları sağlanır. Son olarak öğrencilerden dinledikleri müziğin belirli seslerini tekrar etmeleri, bir enstrümanla çalmaları veya ritmik olarak takip etmeleri istenerek hüseyini ses dizisinin yapısını işitsel ve teorik olarak kavramaları desteklenir. Bu süreç, öğrencilerin önceki bilgilerini gözden geçirmelerine, Hüseyini ses dizisini diğer ses dizileriyle karşılaştırmalarına ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlamalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma

Öğrenciler, daha önce duydukları müziklerle Hüseyini ses dizisini ilişkilendirerek keşif yapabilirler. Öğretmen, bu diziye içeren ezgiler dinleterek öğrencilerin melodilerdeki samimi ve duygusal havayı fark etmelerini sağlayabilir.

Günlük yaşam bağlantısı için şu sorular yöneltiler:

- Ramazan ayında veya cami çevresinde duyduğunuz ilahiler sizde nasıl bir his uyandırıyor?
- Halk müziğinde duyduğunuz bazı ezgiler neden daha sıcak, içten ve samimi gelir?
- Tasavvuf müziğinin insanları derinden etkileyen bir yapısı olduğunu düşünüyor musunuz? Sizce bunun sebebi ne olabilir?

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

MİOY.8.3.1

Öğrencilere Türk müziği çalgılarından bir tanesiyle hüseyini ses dizisinde bulunan rast (yed), düğâh, segâh, çargâh, neva, hüseyini, eviç, gerdaniye ve muhayyer sesleri duyurulur. Daha önce öğrendiği beşlilerden ve dörtlü yola çıkarak bu perdelerin hangi perdeler olduklarını tahmin etmeleri istenir. Soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilir. Öğrencilerin hüseyini ses dizisini daha önce öğrendiği beşli ve dörtlülerden yola çıkarak etkileşimli tahtada gösterilen görsellerle bağlantı kurarak konuya odaklanması sağlanır (**E3.2.**). Hüseyini ses dizi şeması görsel ve işitsel materyaller kullanılarak ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Beyin fırtınası tekniğiyle önceki bilgiler yoklanarak hüseyini ses dizisine dair soru cevap etkinliği yapılır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Bu süreçte hüseyini ses dizisinin rumuz bulma oyunu dâhil edilerek öğrencilerin konuya ilgi duyması sağlanır (**E2.5**). Hüseyini ses dizisi ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Yapılan etkinlikler sırasında öğrenciler müzikal düşüncelerini ve öğrendikleri kavramları açıkça ifade ederek özgüven geliştirirler (**D10.2**). Bu süreç, gözlem formu veya çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin, sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen hüseyini ses dizisi şemasını, nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak çizebilmeleri için yazma etkinlikleri düzenlenir.

Örneğin öğrenciler hüseyini ses dizini oluşturan hüseyini beşlisi rumuzu (KSTT) ve uşşak dörtlüsü rumuzunun (KST) dizilimlerinde seslerin aralıklarını kodlayarak sesler arasındaki mesafeleri gösterir. Beşli ve dörtlü arasındaki farkı ifade ederek öğrenmeleri sözlü ve yazılı olarak ifade eder **(OB4)**. Bu süreç, kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma gibi çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.8.3.2

Öğrencilerin Türk müziği enstrümanlarından birinin eşliğinde, ön öğrenmelerde öğrendiği yerinde hüseyini ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh (la) sesi üzerine kurulacak olan KSTT aralıklarından oluşan (düğâh perdesinden hüseyini perdesine kadar olan sıralı seslerin isimlerini kullanarak seslendirmesi) dörtlü diziye yönelik öğrencilerle ritmik solfej-solfej okuma çalışmaları yapılır. Daha sonra hüseyini perdesi üzerine kurulacak olan uşşak dörtlüsü sürece dâhil edilir ve hüseyini ses dizisinin öğrenmesi sağlanır. Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak öğrencilerin hüseyini ses dizisi, durağı, güçlüsü, yeden perdesi, donanımda yer alan değiştirici işaretler ve seyir yapısı üzerinde analizler yapması sağlanır **(OB7)**. Öğrenciler gruplara ayrılarak grupla beraber yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol alır **(SDB2.1)** ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur **(D4.1)**. Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler **(SDB2.1)**. Solfej ve seyir çalışmaları yürütülerek hüseyini ses dizisinin pekiştirilmesi sağlanırken müziksel işitme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır. Öğrenciler, çevresinde dinlediği Türk müziği eserlerini analiz ederken, doğadaki sesleri ve sanatsal öğeleri de algılar, bunların hislerine ve düşüncelerine nasıl yön verdiğini fark eder **(D7.2)**. Bu süreç, gözlem formu, öz/grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrenciler, hüseyini ses dizisini anlayabilmek için düzenli okuma yapar **(E3.7)**, zorluklarla karşılaşsalar da kararlılıkla çalışmaya devam eder **(D12.3)**.

MİOY.8.3.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği hüseyini ses dizisinin bileşenleri olan beşli ve dörtlü dizilerin işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar Türk müziği çalgılarından biriyle gerçekleştirilir. Süreç içerisinde öğrencilerle ses dizisinin ana bileşenleri olan düğâh sesi üzerine kurulacak olan Hüseyini beşlisi işitme çalışmaları yapılarak dikte çalışmaları yapmaları sağlanır (Tek ses işitme çalışması gibi). Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır **(E2.5)**. Bunun üzerine hüseyini perdesi üzerine kurulacak olan uşşak dörtlüsü sürece dâhil edilerek uşşak dörtlüsü dizisinin öğrenciler tarafından işitilmesi sağlanır. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmalarını gerçekleştirilir. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda hüseyini ses dizisini çeşitli formlarda eserler dinleyip, konserler seyrederek hüseyini ses dizisini pekiştirmesi sağlanır **(OB2)**. Bu süreçte öğrencilere, hüseyini ses dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerin hüseyini ses dizisine yönelik yaratıcı ve analiz odaklı çalışmalar içeren etkinlikler düzenlenebilir. Küçük gruplar oluşturarak bir grup hüseyini ses dizisinden oluşan bir eser üzerinde ritmik eşlik çalışmaları yaparken, diğer grup bu ses dizisini kullanarak melodik motifler geliştirebilir. Bu sayede, öğrenciler bir müzik eseri içinde ritim ve melodi ilişkisini deneyimleyerek keşfetme fırsatı bulurlar.

Öğrenciler, hüseyini ses dizisini kullanarak küçük bir melodi bestelemeye teşvik edilebilir. Bunun için Türkçe dersinden bir şiir veya metin seçerek bu metne uygun bir ezgi oluşturmaları istenebilir. Bu çalışma, öğrencilerin müziği edebiyatla ilişkilendirerek daha anlamlı ve duygusal bir bağ kurmalarını sağlar. Aynı zamanda, müzikal anlatımın gücünü keşfetmelerine ve beste yapma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Hüseyini ses dizisini Türk dünyası müzikleriyle ilişkilendirerek farklı kültürlerdeki karşılıkları ve benzerlikleri araştırmaları teşvik edilebilir. Öğrencilerden, Azerbaycan, İran, Orta Asya ve Osmanlı müziklerinde hüseyini dizisine benzeyen ses dizilerini incelemeleri ve bu müziklerin ortak noktalarını keşfetmeleri istenebilir. Bu sayede, öğrenciler hüseyini ses dizisinin sadece Türk müziğinde değil, farklı coğrafyalarda da benzer duyguların anlatımında kullanıldığını fark edebilirler.

Destekleme

Öğrencilerin hüseyini ses dizisini daha iyi kavrayabilmeleri için öncelikle bu diziye oluşturan sesleri işitsel ve uygulamalı olarak tanımaları sağlanmalıdır. Bu süreçte, bireysel ve grup çalışmalarıyla, öğrencilerin diziye oluşturan perdeleri tanımalarına yönelik solfej ve dikte egzersizleri uygulanabilir. Öğrencilerden, önce bu sesleri dinleyerek tekrar etmeleri, ardından enstrümanlarıyla veya sesleriyle icra etmeleri istenebilir.

Öğrencilerden hüseyini ses dizisini kullanarak küçük besteler yapmaları teşvik edilebilir. Şiirlerden ilham alarak bu ses dizisiyle bir ezgi oluşturmaları ya da basit melodiler geliştirmeleri sağlanabilir. Böylece, hem müzikal yaratıcılıkları gelişirken hem de öğrendikleri ses dizisini uygulamalı olarak kullanma fırsatı bulabilirler.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

8. SINIF

4. TEMA: RE MAJÖR VE Sİ MİNÖR

Temanın içeriğini re majör ve si minör tonlar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, re majör ve si minör tonların yazma, okuma ve işitme ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanır.

DERS SAATİ 17

ALAN BECERİLERİ SAB6. Müziksel İşitme, SAB7. Müziksel Okuma, SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik, E3.8. Soru Sorma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk, D10. Mütevazılık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MİOY.8.4.1. Re majör ve si minör dizileri yazabilme

- a) *Re majör ve si minör dizileri kavramını tanır.*
- b) *Re majör ve si minör dizileri ayırt eder.*
- c) *Re majör ve si minör dizileri uygular.*

MİOY.8.4.2. Re majör ve si minör dizileri okuyabilme

- a) *Re majör ve si minör dizi bileşenlerini tanır.*
- b) *Re majör ve si minör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.*
- c) *Re majör ve si minör dizi bileşenlerini uygular.*

MİOY.8.4.3. Re majör ve si minör dizileri işitebilme

- a) *Re majör ve si minör dizi bileşenlerini tanır.*
- b) *Re majör ve si minör dizi bileşenlerini işitsel olarak ayırt eder.*
- c) *Re majör ve si minör dizi bileşenlerini ifade eder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Re Majör, Si Minör Diziler

Genellemeler/ Anahtar Kavramlar/ Sembol ve Gösterimler

Genelleme

Re majör ve si minör, tonal müziği ifade eden yapılarıdır.

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, majör, melodik, minör, re majör, ritmik solfej, si minör, solfej, Tampere 4'lü ses dizisi

ÖĞRENME KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, öz, akran, grup değerlendirme formları ile değerlendirilebilir.

Re majör ve si minör dizisinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Performans görevinin değerlendirilmesinde analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Tam ses, yarım ses, sesteş, aralık ve dizi kavramlarını tanıdığı, si bemol majör ve sol minör dizilerinin işitme, okuma ve yazma becerisini kullanabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen, dersin başında öğrencilerin re majör ve si minör tonlarıyla ilgili mevcut bilgilerini değerlendirmek ve önceki öğrendikleri tonlarla bağlantı kurmalarını sağlamak amacıyla çeşitli sorular yöneltir. Öğrencilerin daha önce öğrendikleri majör ve minör tonlar hatırlatılarak re majör ve si minör tonlarının bu yapılarla nasıl bir ilişki içinde olduğu üzerine düşünmeleri teşvik edilebilir.

Öğrencilere, "Re majör veya si minör tonlarında bestelenmiş bir eser dinlediniz mi?", "Daha önce çaldığınız veya söylediğiniz parçalardan hangileri bu tonlardan birinde olabilir?" gibi sorular yöneltilerek ön bilgileri ölçülebilir.

Öğretmen, re majör ve si minör tonlarında yazılmış kısa müzik örnekleri dinleterek öğrencilerden bu tonların karakteristik özelliklerini yorumlamalarını ister. "Bu müzik size hangi duyguları hissettirdi?", "Daha önce öğrendiğiniz tonlarla kıyasladığınızda nasıl bir fark hissediyorsunuz?", "Re majör tonunda bir eseri dinlediğinizde nasıl bir atmosfer oluşuyor, si minör tonunda bestelenmiş bir eseri duyduğunuzda ne gibi bir fark hissediyorsunuz?" gibi sorular sorulabilir.

Öğrencilerden bu tonlarda bestelenmiş eserlerin belirli bölümlerini tekrar etmeleri veya ritmik olarak takip etmeleri istenerek re majör ve si minör tonlarının yapısını işitsel ve teorik olarak kavramaları desteklenir. Bu süreç, öğrencilerin önceki bilgilerini gözden geçirmelerine, yeni öğrendikleri tonları diğer tonlarla karşılaştırmalarına ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlamalarına yardımcı olur.

Köprü Kurma

Günlük hayatta aynı durumun farklı duygular uyandırabileceğini fark ederiz. Örneğin bir tiyatro sahnesinde aynı dekor, parlak ışıkta enerjik, loş ışıkta ise duygusal bir atmosfer oluşturabilir. Müzikte de aynı notalar farklı tonlarda kullanıldığında farklı hisler uyandırır.

Öğrenciler, re majör ve si minör tonlarını günlük yaşantıyla ilişkilendirmek için şu sorular üzerine düşünebilir:

- Bir film izlerken, heyecan verici bir sahnede duyduğunuz müzik ile duygusal bir sahnede çalan müzik arasındaki fark nedir?
- Kutlama için çalınan bir müzik ile bir masal anlatılırken kullanılan müzik arasındaki duygusal farkları nasıl tanımlarsınız?
- Aynı melodiyi hem Re majör hem de Si minör tonlarında dinlediğinizde nasıl bir fark hissedersiniz? Sizce bu ton değişimi müziğin anlamını nasıl etkiler?

Bu tür bağlantılarla öğrenciler, re majör ve si minör tonlarının müzikteki anlatım gücünü fark edebilir, tonların sadece notalardan değil, duyguları aktaran önemli bir araçtan oluştuğunu keşfedebilirler.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

MİOY.8.4.1

Re majör ve si minör diziler ile ilgili; görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin ön öğrenmeleri hatırlaması ve merak etmesi sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin yeni öğrenmelere ilişkin görsellere ait soru sorması sağlanır (**E3.8**). Sorulara verilen cevaplar esnasında öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerini sağlayacak dönütlerle öz farkındalık/kendini tanıma desteklenir (**SDB1.1**). Re majör ve si minör diziler ile ilgili sunumlar hazırlanarak öğrencilerin kavramları hem görsel hem de işitsel olarak fark etmeleri sağlanır (**OB1**). Öğrencilerin izleme ve dinleme etkinliklerinden sonra müzikle ilgili bilgilerinin veya anılarının olup olmadığı sorulur. Cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin anılarıyla öğreneceği bilgiler ilişkilendirilir (**SDB1.1**). Anılardan örnekler verilirken duygu ve düşüncelerin fark edilmesi yoluyla iletişim becerisi desteklenir (**SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde görsel materyaller ile ifade edilen re majör ve si minör dizileri nota yazım kurallarına uygun bir şekilde hizalı olarak yazabilmeleri için yazma etkinlikleri yapmaları sağlanır. Öğrenciler re majör ve si minör diziler arasındaki ilişkileri belirler ve dizi türleri arasında bağ kurarlar. Örneğin öğrenciler majör dizinin 6. derecesinden oluşturulacak bir dizinin, minör dizi olduğunu gösterir (**OB4**).

Bu durumu sözlü ve yazılı olarak ifade eder. Bu süreç; gözlem formu, boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşturulan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.8.4.2

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin (4'lü ses dizisi) seslendirilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içinde öğrencilerle, re majör sesi üzerine kurulmuş majör tampere 4'lü ses dizisiyle seslendirme ve solfej çalışmaları yapılması sağlanır (Re majör'den sol'e kadar olan sıralı sesleri isimlerini kullanarak seslendirmesi). Daha sonra la üzerine kurulacak olan majör tampere 4'lü ses dizisi sürece dâhil edilir ve re majör dizisinin öğrenmesi sağlanır. Aynı süreç majör dizinin ilgili minörü olan si minör dizisi içinde geçerlidir. Re majör ve si minör dizilerinin ses olarak tanınması için solfej çalışmaları yapılması sağlanır. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları yürütülerek öğrencilerin müziksel işitme ve okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Solfej çalışmaları ile birlikte ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Performans çalışmaları sırasında öğrenciler hem bireysel hem de grup etkinliklerinde uyumlu davranarak mütevazı bir tutum geliştirirler (D10.3). Grupla beraber yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol alır (SDB2.1) ve ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur (D4.1). Bu süreç, grup değerlendirme formu, akran değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

MİOY.8.4.3

Öğrencilerin, ön öğrenmelerde öğrendiği tampere 4'lü ses dizilerinin (4'lü ses dizisi) işitilmesine yönelik yapılan çalışmalar piyano eşliğinde gerçekleştirilir. Süreç içerisinde, öğrencilerle re majör sesi üzerine kurulmuş majör tampere 4'lü ses dizisiyle işitme çalışmaları yapılır ve ardından dikte yapmaları sağlanır. (Tek ses işitme çalışması) Ses bulma ve işitme oyunları oynanarak öğrencilerin tek sesleri duyabilmeleri sağlanır (E2.5). Bunun üzerine la sesi üzerine kurulacak olan tampere 4'lü ses dizisi sürece dâhil edilerek re majör dizisinin öğrenciler tarafından tanınması sağlanır. Aynı süreç majör dizinin ilgili minörü olan si minör dizisi içinde geçerlidir. Öğrencilerin sesleri ayırt ederek dikte çalışması yapmaları gerçekleştirilir. Solfej çalışmaları ile beraber ritmik solfej çalışmaları gerçekleştirilerek öğrencilerin müziksel okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanır. Ayrıca öğrencinin dijital platformlarda sol majör ve mi minör tonlarında eserler dinleyip, konserler seyrederek tonal yapıları pekiştirmesi sağlanır (OB2). Zorlayıcı ses dizilerini çözümleme aşamasında gösterilen kararlılık, müzikal becerilerin pekişmesini destekler (D12.3). Bu süreçte öğrencilere, re majör ve si minör dizilerinin seslendirilmesi ve işitilmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden dijital müzik programları veya nota yazılımı kullanarak kendi küçük bestelerini oluşturmaları teşvik edilebilir. Böylece, re majör ve si minör tonlarının nasıl bir ifade aracı olarak kullanılabileceğini deneyimleyerek öğrenebilirler.

Destekleme

Solfej çalışmalarında daha kısa, daha az karmaşık ve sık tekrarlanan motifler kullanılabilir; dikte çalışmalarında tempoyu yavaşlatıp önce tek ses, sonra iki ses duyma aşamalı olarak ilerletilebilir. Her öğrenme aşamasında sık sık tekrar yapılabilir. Öğrencinin okuma ve işitme çalışmalarında tekrar çalışmaları yaptırılarak kendine güveni artırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

